

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 14. detsember 2023
(OR. en)

16889/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0463(COD)

AG 181
JAI 1687
FREMP 377
DISINFO 108
HYBRID 86
MI 1136
DATAPROTECT 378
AUDIO 129
CONSOM 489
TELECOM 396
CODEC 2518

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	13. detsember 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 637 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, millega kehtestatakse siseturul ühtlustatud nõuded kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise läbipaistvuse kohta ja muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 637 final.

Lisatud: COM(2023) 637 final

EUROOPA
KOMISJON

Strasbourg, 12.12.2023
COM(2023) 637 final

2023/0463 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

**millega kehtestatakse siseturul ühtlustatud nõuded kolmandate riikide nimel toimuva
huvide esindamise läbipaistvuse kohta ja muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937**

(EMPs kohaldatav tekst)

{SEC(2023) 637 final} - {SWD(2023) 660 final} - {SWD(2023) 663 final} -
{SWD(2023) 664 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Käesoleva ettepaneku eesmärk on aidata kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele seoses kolmandate riikide nimel tehtava tegevusega, mille eesmärk on mõjutada liidus poliitika või õigusaktide väljatöötamist, sõnastamist või rakendamist või avalikke otsustusprotsesse (edaspidi „huvide esindamise tegevus“). Selleks sätestatakse siseturu jaoks ühtlustatud eeskirjad sellise tegevuse suure läbipaistvuse kohta.

Suur läbipaistvus selles valdkonnas annab kodanikele, avaliku sektori otsustajatele ja teistele sidusrühmadele parema võimaluse mõista, millised kolmandad riigid kasutavad huvide esindamise tegevust.

Arvestades, et tavaliselt tehakse seda tasu eest, on huvide esindamine (sealhulgas kolmandate riikide huvide esindamine) teenus Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 57 tähenduses.

Huvide esindamine liidus on kasvav ja üha suuremal määral piiriülene tegevusala. Huvide esindamise tegevus on liikmesriikides erinevalt reguleeritud. Praegu on 15 liikmesriigil¹ olemas huvide esindamise tegevuse läbipaistvuse register, kuigi mitte alati riiklikul tasandil. Osades liikmesriikides on olemas õiguslik raamistik, ent selles sisalduvad meetmed erinevad üksteisest järgmistes aspektides: üksused ja tegevused, mille suhtes raamistikku kohaldatakse, kaasa arvatud huvide esindamise tegevuse asjakohane määratlus; üksuste suuruse või tegevuse taseme piirmäärad, mille ületamisel tuleb täita läbipaistvus- või registreerimisnõudeid; andmete säilitamise nõuded; huvide esindamisega tegelevatelt üksustelt kogutavad andmed, sealhulgas andmed selliste üksuste ja nende klientide identiteedi kohta; järelevalveasutuste olemasolu, volitused, ülesehitus ja sõltumatus; karistuste laad ja trahvisummad, kui neid kohaldatakse, ning registreeritud teabe ajakohastamise sagedus. 12 liikmesriigis ei ole huvide esindamise tegevuse läbipaistvust reguleeritud. Seetõttu on õigusraamistik kogu liidus väga killustatud².

Selline killustatus põhjustab siseturul huvide esindamise tegevusele takistusi, ka juhul, kui seda tehakse kolmandate riikide nimel, ja need takistused kahjustavad siseturu nõuetekohast toimimist. Erinevused liikmesriikide süsteemides muudavad tingimused ebavõrdseks ning põhjustavad nõuete täitmisega seotud kulusid üksustele, kes soovivad tegeleda piiriülese huvide esindamise tegevusega. Ebaühtlaste tingimuste tõttu kipub piiriülene huvide esindamise tegevus koonduma liikmesriikidesse, kus see on vähem reguleeritud, ning eemale liikmesriikidest, kus see on rohkem reguleeritud. Tekib oht, et üksused, kes soovivad vältida mõnedes liikmesriikides kehtivat regulatsiooni, hakkavad valima endale meelepärast kohtualluvust ja tegelema õigusliku arbitraažiga, st kasutama ära eri jurisdiktsioonides kehtivate õiguslike nõuete erinevusi.

Selleks et edendada oma poliitilisi eesmärgi, kasutavad kolmandate riikide valitsused ametlike diplomaatiliste kanalite ja protsesside³ kõrval üha enam huvide esindamise tegevust. Liikmesriigid on tõdenud, et selline olukord annab kolmandate riikide osalejatele võimaluse hoida kõrvale läbipaistvusnõuete täitmisest ning mõjutada liidus varjatult otsuste tegemist ja

¹ Käesolevale ettepanekule lisatud mõjuhinna (SWD(2023) 663 final) 6. lisas on esitatud liikmesriikides kehtivate õigusraamistike põhjalik analüüs.

² Vt lisatud mõjuhinna.

³ OECD (2021), „Lobbying in the 21st Century: Transparency, Integrity and Access“, OECD Publishing, Pariis, <https://doi.org/10.1787/c6d8eff8-en>, lk 43.

demokraatlikke protsesse. Mõned liikmesriigid kaaluvad seetõttu välismõju reguleerimiseks uute eeskirjade väljatöötamist, muu hulgas sel teel, et kehtestada välisrahastust saavatele üksustele üldised kohustused, mida praktikas kohaldataks kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise suhtes. Seepärast on tõenäoline, et eelkirjeldatud killustatus suureneb justnimelt seoses kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamisega. See tekitab siseturul huvide esindamisega tegelevatele üksustele kolmandate riikide huvide esindamisel lisatakistusi.

Kolmandatest riikidest pärit ideed võivad avalikule mõttevahetusele positiivselt kaasa aidata ja kuuluvad rahvusvahelise suhtluse juurde, kuid neid tuleb esitada läbipaistvalt. Kui aga kolmandate riikide huve esindatakse varjatult, võib seda tegevust kasutada liidu demokraatiasse sekkumiseks⁴. Avalikku arvamust kujundades võib see mõjutada poliitiliste valikute tegemist ja kahjustada liikmesriikide ja liidu kui terviku poliitilist elu.

Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD) on märkinud, et välis huvide mõju ja lobitöö võib avaldada riigi poliitilisele elule ümberkujundavat mõju, kusjuures mitte ainult sisepoliitikale, vaid ka välispoliitikale, valimissüsteemile, majandushuvidetele ning suutlikkusele kaitsta oma riiklikke huve ja riiklikku julgeolekut⁵. Välisriikide valitsused saavad kasutada riiklikke vahendeid, et korraldada laiahaardelisi ja pikaajalisi mõjutuskampaaniaid. Seega on välisriikide valitsuste lobitöö ja mõjutustegevusega seotud riskid suuremad kui puhtalt riigisisestest tegevusest tulenevad riskid⁶.

Lisaks ei ole kolmandate riikide nimel siseturul toimuva huvide esindamise kohta teavet. Liikmesriigid ei kogu järjekindlalt ega jaga süstemaatiliselt teavet huvide esindamise kohta. See raskendab kolmandate riikide nimel huvide esindamise tegevuste kindlakstegemist ja kaardistamist liikmesriikides, nii et seda tehtaks koordineeritud ja tõhusal viisil kogu liidus. Peale selle rahastatakse mõningaid huvide esindamise tegevusi nii läbipaistmatult, et kodanikel ja poliitikakujundajatel ei ole võimalik välja uurida, kust see rahastus tuleb. Sellise teabe puudumine on veel üks tegur, mille tõttu võivad liikmesriigid kolmandate riikide nimel huvide esindamisele erinevalt reageerida. Sellise teabe avaldamine on avalikes huvides, ühest küljest eelnimetatud huvide esindamise tegevust reguleerivate riigisiseste õigusaktide eesmärgina ning teisest küljest huvitatud osalejate ja kodanike jaoks, kes soovivad laiemalt mõista, kuidas avaliku sektori otsuseid mõjutatakse.

Sellise teabe puudumine ja sellest tulenev tulemusliku järelevalve takistamine ei kahjusta mitte ainult siseturu toimimist, vaid ka demokraatiat liidus, kuna see mõjutab liidu kodanike usaldust demokraatlike protsesside ja otsustajate vastu, samuti nende suutlikkust teostada oma õigusi ja täita kohustusi. Hiljutise Eurobaromeetri uuringu kohaselt on umbes 80 % eurooplastest arvamisel, et välissekkumine liidu demokraatlikesse süsteemidesse on tõsine probleem, millega on vaja tegeleda⁷. 84,5 % avalikule konsultatsioonile vastanutest leidis, et lobitöö ja suhtekorraldus, mida tasustavad või kontrollivad kolmandad riigid, on seotud suure varjatud välissekkumise riskiga. Euroopa Parlament⁸ ja nõukogu⁹ on toonitanud, et

⁴ Mõistet „välissekkumine“ kasutatakse selleks, et eristada mõjutustegevust, mis on diplomaatiliste suhete lahutamatu osa, ja välissekkumist, mis on riigi tasandi välisosaleja elluviidav või tema nimel tehtav tegevus, mis on sundiv, varjatud, petlik või korruptiivne ning vastuolus liidu suveräänsuse, väärtuste ja huvidega.

⁵ OECD (2021), „Lobbying in the 21st Century: Transparency, Integrity and Access“, OECD Publishing, Pariis, <https://doi.org/10.1787/c6d8eff8-en>, lk 44.

⁶ OECD (2021), „Lobbying in the 21st Century: Transparency, Integrity and Access“, OECD Publishing, Pariis, <https://doi.org/10.1787/c6d8eff8-en>, lk 45.

⁷ Vt [Eurobaromeetri kiiruuring 528](#) „Kodakondsus ja demokraatia“.

⁸ 2019. aastast saadik on Euroopa Parlament moodustanud kaks erikomisjoni, kus käsitletakse välissekkumist kõigisse Euroopa Liidu demokraatlikesse protsessidesse, sealhulgas desinformatsiooni,

välissekkumine kujutab endast ohtu demokraatiale ja selle ohuga tegelemine on väga tähtis. Sellest alates, kui Venemaa alustas Ukraina vastu agressioonisõda, on nimetatud probleemid teravnenud.

Käesolev ettepanek täiendab liidu tasandil kehtivaid meetmeid ning selle peamine eesmärk on kehtestada **kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse siseturul ühised läbipaistvus- ja vastutavusnõuded**. Kehtestades sellele tegevusele ühtsed läbipaistvusnõuded, parandaks algatus siseturu toimimist huvide esindamise valdkonnas, luues võrdsed võimalused, vähendades nõuete täitmisega seotud kulusid üksustele, kes soovivad tegeleda kolmandate riikide nimel huvide esindamise tegevusega mitmes liikmesriigis, ja hoides ära õiguslikku arbitraaži. Ettepaneku põhielement on riiklike registrite loomine sellise tegevusega tegelevate üksuste jaoks.

Kavandatava direktiiviga nähakse ette täielik ühtlustamine, nimelt proportsionaalsed ühtlustatud läbipaistvusnõuded ja terviklik kaitsemeetmete süsteem, sealhulgas tõhus kohtulik kontroll, ühtlustatud karistuskord, mis piirub haldustrahvidega, sõltumatud järelevalveasutused, kohustused häbimärgistamise vältimiseks, kusjuures eelkõige on vaja tagada, et läbipaistvuseeskirjade kohaldamine ei tooks kaasa kahjulikke tagajärgi. See aitab tulemuslikult ära hoida ülereguleerimist ja häbimärgistamist. Liikmesriikidel oleks ühtlustatud normide raames keelatud nendest normidest kõrvale kalduda, kehtestades ulatuslikumad läbipaistvusnõuded.

Algatuse eesmärk on suurendada ka liidu ja liikmesriikide demokraatlike institutsioonide usaldusväärsust ja üldsuse usaldust nende vastu, tagades kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse läbipaistvuse ning parandades teadmisi selle tegevuse ulatuse, suundumuste ja selles osalejate kohta. Lisaks võiks ühtne ja proportsionaalne liidu lähenemisviis, mis keskendub läbipaistvusele ja demokraatlikule vastutusele, et lahendada kolmandate riikide üksuste nimel toimuvast huvide esindamisest tulenevaid probleeme, olla eeskujuks standardite kehtestamisel kogu maailmas. Võrdluseks võib öelda, et liikmesriikide praegune killustatud lähenemisviis tõenäoliselt kahjustab liidu mainet, kuna selles lähenemisviisis puudub järjepidevus ja ühtsus.

Tarvis on liidu tasandi meetmeid, et vältida uute tõkete tekkimist ja tagada kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse siseturu korrektne toimimine. Kui liidu meetmeid ei võetaks, tegeleksid liikmesriigid kindlakstehtud ohtudega demokraatiale ühepoolset, mis võib kahjustada kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise siseturgu. Seetõttu on käesoleva algatuse peamine eesmärk liikmesriikide õigusaktide ühtlustamine.

Käesolevas ettepanekus esitatakse proportsionaalsed suunatud meetmed, mille eesmärk on tagada, et üksused, kes tegelevad siseturul kolmandate riikide nimel huvide esindamise

ning tegeletakse Euroopa Parlamendis usaldusväärsuse, läbipaistvuse ja vastutuse suurendamisega. Need erikomisjonid (INGE ja INGE2) on võtnud selles valdkonnas vastu resolutsioone. Vt Euroopa Parlamendi 9. märtsi 2022. aasta resolutsioon välissekkumise kohta kõigisse Euroopa Liidu demokraatlikesse protsessidesse, sealhulgas desinformatsiooni kohta (2020/2268(INI)); Euroopa Parlamendi 13. juuli 2023. aasta resolutsioon soovitude kohta Euroopa Parlamendi läbipaistvust, usaldusväärsust, vastutust ja korruptsioonivastast võitlust käsitlevate reeglite reformimiseks (2023/2034(INI)); Euroopa Parlamendi 1. juuni 2023. aasta resolutsioon, mis käsitleb välissekkumist kõigisse Euroopa Liidu demokraatlikesse protsessidesse, sealhulgas desinformatsiooni (2022/2075(INI)).

⁹ Nõukogu järeldused vastupanuvõime suurendamiseks ja hübriidohtudega võitlemiseks tehtavate täiendavate jõupingutuste kohta, 10. detsember 2019, dokument 14972/19; nõukogu järeldused „Teadusuuringute ja innovatsiooni alane üldine lähenemisviis – Euroopa strateegia rahvusvaheliseks koostööks muutavas maailmas“, 28. september 2021, dokument 12301/21; nõukogu järeldused välisriigist lähtuva infoga manipuleerimise ja sekkumise kohta, 18. juuli 2022, dokument 11173/22.

tegevusega, saavad tegutseda ühtlustatud, läbipaistvas ja prognoositavamas õiguskeskkonnas ning sellest saavad kasu asjaomased üksused, otsustajad, kellele nende tegevus on suunatud, ja kodanikud. Võimaliku negatiivse mõju asjaomastele üksustele hoiavad ära tugevad kaitsemeetmed, millega tagatakse põhiõiguste ning demokraatlike põhimõtete ja väärtuste täielik austamine. Ettepanek ei puuduta üksusi, mis saavad rahalist toetust teistelt liikmesriikidelt või kolmandate riikide üksustelt tegevuseks, mis ei ole seotud huvide esindamisega.

See lähenemisviis erineb radikaalselt mõningates riikides kehtestatud meetmetest (mida nimetatakse „välisagentide“ seadusteks)¹⁰. Sellised seadused sisaldavad sageli sätteid, mis piiravad põhjendamatu kodanikuühiskonna tegutsemisruumi, sest nendega häbimärgistatakse ja hirmutatakse kodanikuühiskonna organisatsioone, ajakirjanikke ja inimõiguste kaitsjaid ning kitsendatakse nende tegevust. Kui organisatsiooni sellise seaduse alusel välisagentiks nimetatakse, on selle eesmärgiks sageli kahjustada organisatsooni finantsstabiilsust ja usaldusväärsust.

Erinevalt sellistest välisagentide seadustest ei sildistata käesoleva ettepanekuga negatiivselt konkreetsete üksuste, kaasa arvatud kodanikuühiskonna organisatsioonide tegevust ega piirata kodanikuühiskonna tegutsemisruumi. Selle asemel sätestatakse läbipaistvus- ja vastutavusnõuded, mida kohaldatakse kõigi kolmandate riikide nimel huvide esindamise tegevusega tegelevate üksuste suhtes, olenemata nende õiguslikust seisundist. Lisaks ei keela meetmed ühtegi tegevust ega nõua sellise välisrahastuse läbipaistvust, mis ei ole seotud kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevusega. Peale selle sisaldab ettepanek kaitsemeetmeid, et direktiivi ülevõtmine liikmesriikide õigusesse ja selle normide täitmise tagamine oleksid proportsionaalsed ning et vältida häbimärgistamisega seotud riske.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Käesolev ettepanek täiendab ettepanekut võtta vastu **määrus poliitreklaami läbipaistvuse ja suunamise kohta**¹¹. Poliitreklaami käsitleva ettepaneku eesmärk on tagada liidus poliitreklaami teenuste suur läbipaistvus, olenemata kasutatavast meediakanalist, ning näha ette täiendavad kaitsemeetmed, mida kohaldatakse poliitreklaami sihitamise suhtes, kui sellist reklaami sihitatakse isikuandmete töötlemise alusel.

Käesoleva algatuse kohaldamisala erineb poliitreklaami käsitlevast ettepanekust: see hõlmab huvide esindamise tegevust, mida viiakse ellu kolmanda riigi üksuse nimel. Sellise tegevuse hulka kuulub huvide esindamise tegevus, mis seisneb teavitus- või reklaamikampaaniate korraldamises ja mida võib pidada ka poliitreklaamiks. Ent põhiliselt hõlmab huvide esindamine tegevusi, mis ei ole poliitreklaam (nt üksikisikutele suunatud otsene lobitöö). Samuti reguleeritakse poliitreklaami käsitleva ettepanekuga selle kohaldamisalasse kuuluvaid tegevusi, olenemata sellest, kas neid tehakse kolmanda riigi nimel.

¹⁰ Liit mõistab järjekindlalt hukka põhivabaduste põhjendamatu piiramise ning kodanikuühiskonna ja poliitilise tegutsemisruumi piirangud, millega rikutakse rahvusvahelist inimõigustealast õigust, sealhulgas nn välisagentide seadused. Vt näiteks „Venemaa: kõrge esindaja poolt ELi nimel tehtud avaldus seoses kümne aasta möödumisega välisagentide seaduse kehtestamisest“, kättesaadav aadressil: <https://www.consilium.europa.eu/et/press/press-releases/2022/07/20/russia-declaration-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-eu-on-the-10th-anniversary-of-the-introduction-of-the-law-on-foreign-agents/>, „Georgia: Statement by the High Representative on the adoption of the Georgian “foreign influence” law“, kättesaadav aadressil: https://www.eeas.europa.eu/eeas/georgia-statement-high-representative-adoption-%E2%80%9Cforeign-influence%E2%80%9D-law_en, ning „EU in BiH on recent developments in the RS“, kättesaadav aadressil: https://www.eeas.europa.eu/delegations/bosnia-and-herzegovina/eu-bih-recent-developments-rs_en?s=219

¹¹ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus poliitreklaami läbipaistvuse ja suunamise kohta (COM(2021) 731 final).

Poliitreklaami käsitleva ettepaneku kohaselt tagatakse läbipaistvus eelkõige sel teel, et üksikisikutele tehakse koos iga poliitreklaamiga kättesaadavaks teatav teave. Peale selle peaksid poliitreklaami avaldajad, kes on väga suured digiplatvormid digiteenuste määruse¹² tähenduses, tegema läbipaistvusteates sisalduva teabe kättesaadavaks nimetatud määruse artikli 39 kohaste andmehoidlate kaudu. Käesolev algatus pakub üldsusele lisaks juurdepääsu täiendavale teabele, mis käib huvide esindamise tegevuse pakkujate kohta, mida hoitakse riiklikes registrites ja milles on eeskätt selgelt märgitud, millise kolmanda riigi nimel huve esindatakse, millistes liikmesriikides huve esindatakse ning millistele seadusandlikele ettepanekutele, poliitikatele või algatustele on huvide esindamise tegevus suunatud.

Käesolev ettepanek täiendab ka **digiteenuste määrust**, millega nõutakse digiplatvormide pakkujatel teatava teabe esitamist reklaamide kohta, mida nad oma internetipõhistes kasutajaliidestest esitavad. Lisaks on digiteenuste määruuses sätestatud, et väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad, kes esitavad oma internetipõhistes kasutajaliidestest reklaame, peavad koostama andmehoidla, mis sisaldab teavet reklaamide kohta, ja tegema selle oma internetipõhise kasutajaliidese konkreetses jaotises otsingut võimaldava usaldusväärse tööriista kaudu üldsusele kättesaadavaks. Samuti kohustab see selliseid teenuseosutajaid hindama ja maandama oma teenuse toimimise, kavandamise või kasutamisega seotud riske, millel on tegelik või prognoositav negatiivne mõju mitmesugustele ühiskondlikele riskidele, muu hulgas seoses ühiskondliku arutelu, valimisprotsesside ja avaliku julgeolekuga.

Käesoleva algatuse kohaldamisala erineb digiteenuste õigusakti kohaldamisalast, kuna see hõlmab huvide esindamise tegevust, mida viiakse ellu kolmandate riikide nimel. Sellise tegevuse hulka võib kuuluda (nt osana reklaami- või teavituskampaaniast) reklaami avaldamine digiplatvormide internetipõhistes kasutajaliidestest, mis kuulub digiteenuste määruse kohaldamisalasse. Käesoleva algatusega on ette nähtud, et huvide esindamise tegevusega tegelev üksus peaks sellisel juhul lisama digiplatvormiteenuste osutajad oma registreeringule ning nende teenustega seotud asjakohased kulud tuleks lisada selle üksuse deklareeritud tasu summa hulka. Teisalt aga ei reguleerita käesoleva algatusega sellises olukorras digivahendajate kohustusi ega kehtestata nõudeid otse digiplatvormi pakkujatele endile.

Lisaks täiendab ettepanek **Euroopa meediavabaduse määruse** ettepanekut,¹³ mille eesmärk on tegeleda riiklike meediavabadust, meedia mitmekesisust ja toimetuse sõltumatust reguleerivate lähenemisviiside killustatusega ning tagada siseturul vaba meediateenuste osutamine, tagades liikmesriikidele samal ajal võimaluse kohandada meediapoliitikat oma pädevuse piires vastavalt oma riigi kontekstile. Meediavabaduse määruse ettepaneku fookuses on ka avalik-õigusliku meedia sõltumatus ja stabiilne rahastamine ning meediaomandi ja riikliku reklaami jaotamise läbipaistvus. Kõnealuse ettepaneku kohaselt peaksid uudiseid ja päevakajalist sisu pakkuvad meediateenuse osutajad tegema oma teenuste saajatele hõlpsasti ja vahetult teatavaks oma juriidilise nime ning otseste, kaudsete või tegelike tulusaajate nimed, mille hulka võivad põhimõtteliselt kuuluda ka kolmandate riikide valitsused. Lisaks oleksid meediateenuse osutajad kohustatud võtma meetmeid, mida nad peavad asjakohaseks, et tagada toimetusesõltumatus.

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>).

¹³ 16. septembri 2022. aasta ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse siseturul meediateenuste ühine raamistik (Euroopa meediavabaduse määrus) ja muudetakse direktiivi 2010/13/EL (COM(2022) 457 final).

Audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi¹⁴ eesmärk on luua audiovisuaalmeedia teenuste ühtne turg ja tagada selle nõuetekohane toimimine, aidata samal ajal kaasa kultuurilise mitmekesisuse edendamisele ning näha ette tarbija- ja lastekaitse piisav tase. On üsna ebatõenäoline, et kõnealuse direktiivi kohaldamisalasse kuulusid käesoleva ettepanekuga hõlmatud reklaamikampaaniad, mille eesmärk on mõjutada liidus poliitika või õigusaktide väljatöötamist, sõnastamist või rakendamist või avalikke otsustusprotsesse.

Käesoleva ettepanekuga nähakse ette, et kui meediateenuse osutaja levitab reklaami teenusena, mida pakutakse kolmandate riikide nimel huvide esindamise tegevusega tegelevale üksusele, tuleb selline meediateenuse osutaja üksuse registreeringus nimetada ja asjaomased kulud tuleb lisada deklareeritud tasu summale. Siiski ei kehtestata käesoleva ettepanekuga sellistes olukordades nõudeid teenuseosutajatele endile.

Käesolev ettepanek ei puuduta tegevusi, mis on reguleeritud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) 1141/2014,¹⁵ mis käsitleb **Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste** põhikirja ja rahastamist, sealhulgas annetusi kolmanda riigi ametiasutuselt või ettevõtjalt, kellele selline ametiasutus võib avaldada otseselt või kaudselt valitsevat mõju.

Alates 2020. aastast kajastatakse **õigusriigi olukorda käsitlevate aastaaruannete**¹⁶ korruptsioonivastase võitluse osas huvide esindamise ja lobitöö reguleerimist kõigis liikmesriikides kehtivate Euroopa ja rahvusvaheliste normide raames. 2022. aastast saadik on komisjon andnud liikmesriikidele õigusriigi olukorda käsitlevates aruannetes soovitusi, millest mõned on puudutanud huvide esindamise seisukohast olulisi aspekte. 2022. aastal soovitati näiteks Taanil ja Slovakkial kehtestada lobitöö eeskirjad ning Rumeenial paluti kehtestada reeglid parlamendiliikmete lobitöö kohta. Belgia kutsuti üles viima lõpule lobitööd käsitlev seadusandlik reform, millega luuakse raamistik, mis sisaldab läbipaistvusregistrit ja seadusandlikku jalajälge ning hõlmab nii parlamendi kui ka valitsuse liikmeid. Samal aastal soovitati Hispaanial jätkata jõupingutusi lobitööd reguleerivate õigusaktide esitamiseks ning muu hulgas luua avalik ja kohustuslik lobistide register¹⁷.

2023. aastal märkis komisjon õigusriigi olukorda käsitlevates aruannetes, et lobitöö valdkonnas on toimunud muutusi, kuna mõned liikmesriigid olid oma lobitöö läbipaistvuse reeglid vastavalt 2022. aasta soovitudele läbi vaadanud. Näiteks Lätis oli vastu võetud uus lobitöö seadus, millega nähakse ette lobitöö registri loomine. Eestis jätkasid ametiasutused jõupingutusi lobitöö suuniste tulemuslikuks rakendamiseks. Küpros oli kehtestanud lobitööalase rakendusmääruse, milles on selgitatud lobitööd käsitlevate andmete deklareerimise, salvestamise ja avaldamise korda. Leedus toimusid kehtivad lobitöö eeskirjad esitatud deklaratsioonide silmas pidades tulemuslikult. 2023. aasta õigusriigi olukorda käsitlev aruanne sisaldas ka lisasoovitusi liikmesriikidele lobitöö ja huvide esindamise kohta, juhul kui

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2010/13/oj>).

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2014. aasta määrus (EL, Euratom) nr 1141/2014, mis käsitleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ning rahastamist (ELT L 317, 4.11.2014, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/1141/oj>).

¹⁶ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism_et

¹⁷ 2022. aasta õigusriigi olukorda käsitlevas aruandes esitati soovitusi lobitöö kohta veel Saksamaale, Eestile, Iirimaa, Prantsusmaale, Horvaatiale, Itaaliale, Lätile, Luksemburgile, Ungarile, Madalmaadele ja Poolale.

2022. aasta soovitusi ei olnud täielikult arvesse võetud või esile oli kerkinud uusi probleeme¹⁸.

Kavandatava **korruptsioonivastase võitluse direktiivi**¹⁹ eesmärk on kaitsta demokraatiat ja ühiskonda korruptsiooni mõju eest ning sellega tehakse ettepanek ajakohastada liidu kriminaalõiguslikku raamistikku nii, et see hõlmaks lisaks altkäemaksu andmisele ja/või võtmisele ning omastamisele ka mõjuvõimuga kauplemise, ametiseisundi kuritarvitamise, õigusemõistmise takistamise ja korruptsiooni teel rikastumise kuritegusid. Kui huvide esindamisega seotud varjatud mõjutamine ja üldine läbipaistvuse puudumine jäetakse tähelepanuta, võimaldab ja soodustab see korruptsiooni teket. Kavandatavas direktiivis on sätestatud, et kui sellised kuriteod pannakse toime kolmanda riigi kasuks, peaksid liikmesriigid käsutama seda raskendava asjaoluna. Käesolev ettepanek täiendaks kavandatavat korruptsioonivastase võitluse direktiivi, kuna kolmandate riikide üksuste nimel tehtava huvide esindamise tegevuse läbipaistvus peaks eeldatavasti korruptsiooni ennetamisele ja avastamisele kaasa aitama.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

President von der Leyeni poliitilistes suunistes sätestatud komisjoni prioriteetide seas on kesksel kohal liidu demokraatia edendamine, kaitsmine ja tugevdamine.²⁰ 2020. aastal esitas Euroopa Komisjon üldeesmärgi „Uus hoog Euroopa demokraatiale“ raames **Euroopa demokraatia tegevuskava**,²¹ mille eesmärk on kaitsta ja tugevdada liidu demokraatiat, kaitstes valimiste usaldusväärsust, edendades vabasid ja ausaid valimisi, suurendades meediavabadust ja meedia mitmekesisust ning võideldes desinformatsiooni ja välissekkumise vastu.

2022. aasta kõnes Euroopa Liidu olukorra kohta²² tegi komisjoni president von der Leyen teatavaks meetmepaketi, millega kaitsta demokraatiat varjatud välismõju eest. Pakett täiendab liidu tasandil Euroopa demokraatia tegevuskava raames juba võetud meetmeid. Lisaks käesolevale algatusele sisaldab pakett erimeetmeid, mida võetakse Euroopa Parlamendi valimiste eel valimisküsimustes, ning meetmeid, millega edendada kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ning avaliku sektori asutuste kaasavat ja tulemuslikku koostööd kodanikuühiskonna organisatsioonide ja kodanikega.²³ Kõigi nende meetmete eesmärk on tugevdada demokraatiat rohujuure tasandil.

Käesoleva algatusega muudetakse **rikkumisest teatajate direktiivi**,²⁴ et vihjeandjatel oleks võimalik teavitada liikmesriikide loodavaid järelevalveasutusi ettepanekus sätestatud nõuete tegelikust või võimalikust rikkumisest.

¹⁸ Lobitööga seotud lisa soovitusel puudutavad Saksamaad, Tšehhi Vabariiki, Taanit, Iirimaa, Hispaaniat, Prantsusmaad, Horvaatiat, Itaaliat, Lätit, Luksemburgi, Ungarit, Madalmaid, Austriat, Poolat, Rumeeniat ja Slovakkia.

¹⁹ Ettepanek: Direktiiv, milles käsitletakse korruptsioonivastast võitlust ning millega asendatakse nõukogu raamotsus 2003/568/JSK ja Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitlev konventsioon ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1371 (COM(2023) 234 final).

²⁰ https://commission.europa.eu/document/aa3bc4a8-50b7-425a-a81c-e7360e01a24d_et

²¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/european-democracy-action-plan_et

²² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/speech_22_5493

²³ COM(2023) 630 final, C(2023) 8626 final ja C(2023) 8627 final.

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta (ELT L 305, 26.11.2019, lk 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1937/oj>).

Käesolev algatus ei mõjuta mingil viisil Euroopa Liidu lepingu (edaspidi „ELi leping“) artikli 29 või ELi toimimise lepingu artikli 215 kohaselt vastu võetud liidu piiravate meetmete kohaldamist. Need meetmed on liidu ühise välis- ja julgeolekupoliitika oluline tööriist, mille abil liit saab vajaduse korral sekkuda, et ennetada konflikte või reageerida rahvusvahelises sfääris tekkivatele või käimasolevatele kriisidele ning edendada rahu, demokraatiat, õigusriigi põhimõtete austamist, inimõigusi ja rahvusvahelist õigust. Eelkõige ei mõjuta käesolev ettepanek keeldu teha rahalisi vahendeid või majandusressursse otseselt või kaudselt kättesaadavaks liidu piiravates meetmetes loetletud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele või nendega seotud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele või nende kasuks.

Käesolev algatus on seotud ettepanekuga võtta vastu direktiiv Euroopa **piiriüleste ühingute tegevuse** kohta²⁵. Kuigi nimetatud ettepanekuga luuakse uus mittetulundusühingu õiguslik vorm, hõlbustatakse selliste ühingute piiriülest tegevust ja antakse neile teatavad õigused, kehtestatakse käesoleva seadusandliku algatusega ühised läbipaistvus- ja vastutavusnõuded sellise huvide esindamise tegevuse jaoks, mille eesmärk on mõjutada liidus otsustusprotsesse ja mida viiakse ellu kolmandate riikide nimel. Praktikast peavad Euroopa piiriülesed ühingu täitma käesolevas ettepanekus sätestatud spetsiaalseid läbipaistvusnõudeid üksnes juhul, kui nad tegelevad huvide esindamise tegevusega kolmandate riikide üksuste nimel.

Käesolev algatus ei mõjuta komisjoni õigust algatada ja viia läbi uurimisi siseturgu moonutavate välisriigi subsideerimise kohta vastavalt **välisriigi subsideerimise määrusele**²⁶ ning esitada arvamusi **välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute määruse**²⁷ alusel.

Võib juhtuda, et mõned kolmandate riikide nimel huvide esindamisega tegelevad üksused kuuluvad **äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi**²⁸ kohaldamisalasse. Selliseid juhtumeid on eeldatavasti vähe ja need piirduksid olukorraga, kus suurettevõtja tegevus oleks omistatud kolmandale riigile.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Ettepaneku õiguslik alus on ELi toimimise lepingu artikkel 114, millega on ette nähtud meetmete võtmine, et tagada siseturu loomine ja toimimine. Selle sätte alusel on võimalik võtta vastu meetmeid liikmesriikide õigus- ja haldusnormide selliste sätete ühtlustamiseks, mis käsitlevad liidu siseturu loomist ja toimimist. See on sobiv õiguslik alus meetmetele, mis

²⁵ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv Euroopa piiriüleste ühingute kohta (COM(2023) 516 final), mille eesmärk on vähendada ühingu ja mittetulundusorganisatsioonide käsitlevate riiklike õigusnormide killustatust kogu liidus ning hõlbustada nende üksuste piiriülest tegevust siseturul.

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2560, mis käsitleb siseturgu moonutavaid välisriigi subsideerimise (ELT L 330, 23.12.2022, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj>) ning mille eesmärk on luua ühtlustatud raamistik välisriigi subsideerimistest otse või kaudselt põhjustatud moonutuste käsitlemiseks.

²⁷ Määrus (EL) 2019/452, millega luuakse liitu tehtavate välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute raamistik (ELT L 79 I, 21.3.2019, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj>), st kehtestatakse liidu raamistik, mille alusel teha julgeoleku ja avaliku korra kaalutlustel kolmandatest riikidest pärinevate otseinvesteeringute taustakontrolli.

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2464, millega muudetakse määrust (EL) nr 537/2014, direktiivi 2004/109/EÜ, direktiivi 2006/43/EÜ ja direktiivi 2013/34/EL seoses äriühingute kestlikkusaruandlusega (ELT L 322, 16.12.2022, lk 15, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj>). Direktiivi kohaldatakse kõigi piiratud vastutusega äriühingute suhtes, mis ei ole raamatupidamisdirektiivis määratletud VKEd, ja kõigi reguleeritud turul noteeritud piiratud vastutusega äriühingute (sealhulgas börsil noteeritud VKEd) suhtes, välja arvatud mikroettevõtjad.

hõlmavad siseturul tegutsevaid teenuseosutajaid ja käsitlevad liikmesriikide sätete erinevusi, mis takistavad põhivabaduste kasutamist ja millel on otsene mõju siseturu toimimisele.

Liikmesriikide õigusaktides on erinevusi ja need suurenevad, arvestades, et mõned liikmesriigid on kehtestanud või kavatsevad kehtestada õigusnorme huvide esindamise teenuste suhtes kohaldatavate läbipaistvusnõuete kohta. Selline olukord tekitab õiguslikku killustatust, kuna kolmandate riikide huvide esindamisega tegelevate üksuste läbipaistvust reguleerivad normid erinevad läbipaistvuse konkreetsete nõutavate elementide (avalikustatav teave, ajakohastamise sagedus) ja kohaldamisala poolest (kohaldamisalasse kuuluvate või sellest välja jäetud tegevuste liigid).

Õiguslik killustatus takistab huvide esindamise teenuste piiriülest osutamist ja tõenäoliselt suureneb eelkõige sellise tegevuse korral, mida tehakse kolmandate riikide nimel. Ühtlustatud läbipaistvusmeetmete eesmärk on luua võrdsed tingimused, vähendada nõuete täitmisega seotud kulusid ja õiguslikku arbitraaži ning hoida ära lisatakistusi, mis võivad siseturul tekkida kolmandate riikide nimel tehtavale huvide esindamise tegevusele ja mis tulenevad liikmesriikide õigusaktide ebaühtlasest arengust. Kui liidu tasandil meetmeid ei võeta, halveneb olukord veelgi, kui mõnes liikmesriigis kehtestatakse uued normid, mis reguleerivad eelkõige kolmandate riikide nimel toimuvat huvide esindamist, aga teistes liikmesriikides ei käsitleta huvide esindamise teenuste läbipaistvust endiselt.

Pidades silmas eesmärki, mida käesoleva ettepanekuga soovitakse siseturul saavutada, on ettepanekus sätestatud, et üksused peavad end registreerima oma peamise tegevuskoha liikmesriigis, olenemata sellest, millises liikmesriigis või millistes liikmesriikides nad soovivad huvide esindamise tegevusega tegeleda. Ka on ettepanekuga ette nähtud, et järelevalveasutus võib konkreetsetel juhtudel ja proportsionaalsel viisil taotleda teavet, mida võiks jagada teiste liikmesriikide järelevalveasutustega.

Kooskõlas ELi lepingu artikliga 2²⁹ on käesoleva algatuse eesmärgiks ka suurendada liidu ja liikmesriikide demokraatlike institutsioonide usaldusväärsust ja üldsuse usaldust nende vastu, tagades kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse läbipaistvuse ning parandades teadmisi selle tegevuse ulatuse, suundumuste ja selles osalejate kohta. Kuigi käesolevas ettepanekus sisalduvate ühtlustamismetmetega seotud valikute tegemisel on üheks sihiks tagada, et tegevus, millega kolmandad riigid püüavad mõjutada liidu avalikku otsustusprotsessi, oleks läbipaistev, on ettepaneku põhieesmärk parandada liidu siseturu toimimise tingimusi.

Eespool toodut silmas pidades on seega vajalik täielik ühtlustamine liidu tasandil ning käesoleva algatuse asjakohane õiguslik alus on ELi toimimise lepingu artikkel 114³⁰.

• **Subsidiaarsus**

Subsidiaarsuse põhimõtte (ELi lepingu artikli 5 lõige 3) kohaselt tuleks liidu tasandil meetmeid võtta üksnes juhul, kui liikmesriigid üksi ei suuda kavandatud eesmäärke piisaval määral saavutada ning seetõttu on neid meetme ulatuse või toime tõttu parem saavutada liidu tasandil.

Kuna kolmandate riikide huvide esindamist reguleerivate riigisiseste õigusnormide kohaldamisala, sisu ja mõju on erinevad, on liikmesriikide õigusaktidest kujunemas

²⁹ Vt kohtuotsus, Euroopa Kohus, 16. veebruar 2022, Ungari vs. Euroopa Parlament ja nõukogu, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, milles Euroopa Kohus sedastas, et Euroopa Liit peab saama talle aluslepingutega antud pädevuse piires oma väärtusi kaitsta.

³⁰ Vt ka kohtuotsus, Euroopa Kohus, 10. detsember 2002, British American Tobacco (Investments) ja Imperial Tobacco, C-491/01, ECLI:EU:C:2002:741, punkt 75.

ebaühtlane raamistik ja ebaühtlus võib veelgi suurened, eriti mis puudutab kolmandate riikide nimel tehtavat huvide esindamise tegevust. See õõnestab siseturgu, tuues kaasa ebavõrdsed tingimused ja tarbetuid kulusid üksustele, kes soovivad tegeleda kolmandate riikide nimel piiriülese huvide esindamise tegevusega. See soodustab õiguslikku arbitraaži, et vältida läbipaistvusmeetmeid, mis omakorda mõjutab kodanike suhtumist ja usaldust tulemusliku reguleerimise vastu.

Neid probleeme saab lahendada ainult liidu tasandil, sest riigi tasandi regulatsioon tekitab juba praegu siseturul piiriülesele huvide esindamise tegevusele takistusi. Seevastu liikmesriikide õiguse alusel võetavate meetmete mõju piirduks ühe riigiga ning oleks oht, et teistest liikmesriikidest pärit üksused, kes tegelevad kolmandate riikide nimel huvide esindamisega, hoiavad selliste meetmete täitmise kõrval või et nende täitmist on raske kontrollida. Lisaks kaaluvad mõned liikmesriigid praegu välismõju valdkonnas seadusandlikke algatusi, mis ei pruugi olla kooskõlas käesoleva algatuse proportsionaalse ja sihipärase lähenemisviisiga ning mis ei pruugi pakkuda terviklikku kaitsemeetmete süsteemi. Kõnealust küsimust saab kogu siseturul ühtlaselt reguleerida ainult liidu tasandil võetavate meetmetega. Liidu tasandil ühiste ja proportsionaalsete läbipaistvusstandardite sätestamine kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise suhtes on vajalik selleks, et tagada selliste meetmete järjepidev kehtestamine kõigis liikmesriikides, austades kõiki põhiõigusi ja kohaldades eelkõige põhjalikke kaitsemeetmeid, sealhulgas juurdepääsu kohtutele.

Kolmandate riikide nimel tehtav huvide esindamise tegevus on piiriülese mõjuga riikideülene küsimus, millega tuleb tegeleda liidu tasandil. Poliitiliste otsuste ja poliitiliste protsesside mõjutamine ühes liikmesriigis võib avaldada mõju väljaspool selle liikmesriigi piire, teises liikmesriigis või Euroopa tasandil. Liidu tasandi meetmete puudumine võib viia selleni, et mõned liikmesriigid on kolmandate riikide nimel tehtavast huvide esindamise tegevusest vähem teadlikud kui teised. Tundub ebatõenäoline, et liikmesriigid ühtlustatud oma nõudeid selle kohta, kuidas koguda võrreldavaid andmeid kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse kohta, või kehtestaksid süstemaatilise kogu liitu hõlmava koostöömehhanismi, et vahetada teavet omavahel ja komisjoniga.

- **Proportsionaalsus**

Proportsionaalsuse aspektist ei lähe kavandatava meetme sisu ja vorm kaugemale sellest, mis on vajalik liidu siseturu nõuetekohase toimimise eesmärgi saavutamiseks.

Ettepanek põhineb kehtival liidu õigusaktidel ning on selle eesmärkide saavutamiseks proportsionaalne ja vajalik. Kavandatud meetmed piirduvad sellega, mis on vajalik asjaomase õigusraamistiku praeguse ja eeldatava killustatuse vähendamiseks.

Ettepanek piirdub läbipaistvusnõuetega, mis on suunatud üksnes üksustele, kes osutavad kolmandate riikide nimel huvide esindamise teenuseid. Läbipaistvuskohustuste proportsionaalsust on hoolikalt kaalutud ja see kajastub kehtestatud nõuetes (selgelt piiratud nõutav teave, piiratud andmete säilitamise kohustused jne). Ettepaneku eesmärk ei ole piirata huvide esindamise teenuste osutamist, vaid pigem parandada siseturu toimimist ja hõlbustada selliste teenuste piiriülest osutamist, muutes need sidusalt läbipaistvamaks kogu liidus.

Peale selle sisaldab ettepanek vajalikke kaitsemeetmeid, et direktiivi ülevõtmine liikmesriikide õigusesse ja selle normide täitmise tagamine oleksid proportsionaalsed ning et vältida häbimärgistamisega seotud riske. Ettepanekuga ei püüta takistada kolmandaid riike oma seisukohti propageerimast, vaid selle eesmärk on tagada, et see toimuks läbipaistval ja vastutustundlikul viisil. Sellega ei kehtestata üksustele nõudeid üksnes seetõttu, et nad saavad rahalisi vahendeid välismaalt, vaid keskendutakse suurema läbipaistvuse tagamisele, kui nad tegelevad kolmandate riikide nimel sellise huvide esindamise tegevusega, mille eesmärk on

mõjutada liidus poliitika või õigusaktide väljatöötamist, sõnastamist või rakendamist või avalikke otsustusprotsesse. Seetõttu ei tohiks panust organisatsiooni põhilisse rahastamisse või samalaadset rahalist toetust, mida antakse näiteks mittetulunduslikule organisatsioonile kolmanda riigi rahastajate toetuskava alusel, käsitada huvide esindamise teenuse eest makstava tasuna, kui see toetus ei ole seotud huvide esindamise tegevusega, st kui üksus saaks neid vahendeid olenemata sellest, kas ta tegeleb rahastust pakkuva kolmanda riigi huvide esindamisega seotud konkreetse tegevusega.

Lisaks sisaldab ettepanek erinõuet, et teave tuleb riiklikes registrites esitada faktiliselt täpsel ja neutraalsel kujul ning viisil, mis ei vii registreeritud üksuste häbimärgistamiseni. Eelkõige ei tohiks andmetele lisada avaldusi ega sätteid, mis võiksid tekitada registreeritud üksuste suhtes umbusalduse õhkkonda, mis võib heidutada liikmesriikide või kolmandate riikide füüsilisi või juriidilisi isikuid nendega suhtlemast või andmast neile rahalist toetust.

Järelevalveasutuste volitused küsida algatuse kohaldamisalasse kuuluvatelt üksustelt teavet on hoolikalt piiritletud tagamaks, et asjaomastele üksustele ei esitataks tarbetuid või ülemääraseid nõudeid. Järelevalveasutuste volitusi on piiritletud kahel moel: järelevalveasutused võivad lisaks riiklikus registris sisalduvale teabele nõuda üksnes piiratud teavet ja ainult piiratud asjaoludel.

Selleks et tagada karistuste proportsionaalsus, nähakse ettepanekuga ette, et järelevalveasutused võivad kavandatud kohustuste rikkumise korral määrata üksnes haldustrahve, millele kehtestatakse üksuse majandusliku suutlikkuse alusel ülempiir. Kriminaalkaristused on sõnaselgelt välistatud. Liikmesriigid vastutavad selle tagamise eest, et keelatud on osaleda tegevuses, mille eesmärgiks on direktiivi sätetest kõrvale hoida.

- **Vahendi valik**

ELi toimimise lepingu artikliga 114 on seadusandjale antud õigus võtta vastu määrusi ja direktiive.

Asjakohane on direktiiv, millega ühtlustatakse täielikult läbipaistvusnõuded, mida kohaldatakse üksuste suhtes, mille tegevuseks on kolmandate riikide nimel huvide esindamine eesmärgiga mõjutada siseturul poliitika või õigusaktide väljatöötamist, sõnastamist või rakendamist või avalikke otsustusprotsesse.

Kuna algatusega nähakse ette läbipaistvus- ja vastutavusnõuete täielik ühtlustamine, aitab see vältida ka ülereguleerimist. Eeskätt oleks liikmesriikidel ühtlustatud normide raames keelatud nendest normidest kõrvale kalduda, et kehtestada ulatuslikumad läbipaistvusnõuded. Liikmesriikidel säiliks täielikult ühtlustatud meetmete kohaldamisalas piiratud kaalutusõigus, mis on seadusandliku algatusega sõnaselgelt ette nähtud. Näiteks oleks liikmesriikidel vabadus näha oma territooriumil ette üks või mitu riiklikku registrit ja järelevalveasutust (nt mitu asutust, kes vastutavad territooriumi eri osade eest).

See ei mõjuta liikmesriikide pädevust kehtestada liidu õigust täielikult järgides õigusnorme küsimustes, mida ühtlustatud normid ei reguleeri, näiteks kehtestada eeskirjad oma ametiisikutele, kes võtavad ühendust kolmandate riikide nimel huvide esindamise tegevusega tegelevate üksustega.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Käesoleva ettepaneku koostamiseks konsulteeriti ulatuslikult sidusrühmadega ning seda tehes kohaldas komisjon huvitatud isikutega konsulteerimise üldisi põhimõtteid ja nõudeid. Konsultatsioonistrateegias määrati kindlaks peamised asjaomased sidusrühmad. 2022. aasta

oktoobrist 2023. aasta maini korraldas komisjon sidusrühmadega peetud laiaulatuslike konsultatsioonide esimese laine. 2023. aasta augustis ja septembris korraldas komisjon lisakonsultatsioonid liikmesriikide ametiasutuste, äriettevõtjate ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega, muu hulgas võimalike poliitikavariantide üle.

Komisjon tellis käesoleva ettepaneku ettevalmistamise toetuseks spetsiaalse välisuuringu³¹. Uuringu tegemise käigus korraldas töövõtja mitu konsultatsiooni peamiste sidusrühmadega.

16. veebruaril 2023 avati avalik konsultatsioon koos tagasisidekorjega³² ja see kestis kuni 14. aprillini 2023. Sidusrühmade tagasiside ja sisendid andsid teavet eeskätt probleemi määratluse ja poliitikavariantide väljatöötamiseks. Avalikku konsultatsiooni reklaamiti sotsiaalmeediakampaania ja komisjoni veebisaidi kaudu.

Komisjon viis läbi kaks Eurobaromeetri kiiruuringut demokraatia ning kodakondsuse ja demokraatia kohta. Esimene uuring näitas, et üle viiendiku eurooplastest peab kõige tõsisemateks demokraatiat ähvardavateks ohtudeks mittedemokraatlikust välisallikast pärinevat propagandat ja vale- või eksitavat teavet ning varjatud välissekkumist oma riigi poliitikasse ja majandusse, sealhulgas riigisiseste osalejate rahastamise kaudu³³. Teise uuringu kohaselt on umbes 80 % eurooplastest arvamisel, et välissekkumine Euroopa demokraatlikesse süsteemidesse on tõsine probleem, millega on vaja tegeleda³⁴.

Samuti on koostatud mõjuhinnang, milles esitatakse põhjendused, analüüs ja olemasolevad tõendid kõnealuse teema käsitlemiseks³⁵. Mõjuhinnang sisaldab konsultatsioonistrateegia ja tulemuste üksikasjalikku tutvustust ja analüüsi.

Komisjon korraldas mitu rühmaintervjuud peamiste sidusrühmadega, et koguda lisatõendeid ja andmeid algatuses käsitletud konkreetsete probleemide ning poliitilise lähenemisviisi ja selle mõju kohta. Rühmaintervjuudele kutsuti avalike suhete ja lobitööga tegelevad sidusrühmad, nagu ärieringkondade asjaomaste sektorite esindusorganisatsioonid, lobitöö-, konsultatsiooni- ja suhtekorraldusettevõtted, kodanikuühiskonna organisatsioonid ning huvide esindamise teenuseid osutavad õiguspraktikud. Rühmaintervjuudesse kaasati ka asjaomaste valdkondade teemaeksperte (akadeemilised ringkonnad, liikmesriikide ametiasutused, sh kohaliku tasandi asutused, ning rahvusvahelised organisatsioonid ja standardeid kehtestavad asutused). Kodanikuühiskonna organisatsioonide ja liikmesriikidega toimusid lisakohtumised, nende hulgas kõrgetasemelised kokkusaamised.

Lisaks analüüsis komisjon ettepaneku koostamise käigus saadud seisukohti, analüütilisi dokumente ja uuringuid. Peale selle korraldas komisjon omal algatusel sidusrühmadega kahepoolseid konsultatsioone.

Üldiselt väljendasid rühmaintervjuudes osalejad toetust algatusele, mis käsitleks kolmandate riikide nimel huvide esindamise tegevuse ühiseid läbipaistvusnõudeid. Nad rõhutasid probleeme, mis tulenevad sellest, et eri liikmesriikides järgitakse eri süsteeme ja eeskirju, ning pooldasid liidu tasandil ühtlustatud norme.

³¹ Uuring tehakse kättesaadavaks aadressil https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/democracy-and-electoral-rights/studies_en

³² https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13744-Transparency-of-covert-interference-by-third-countries_et

³³ Eurobaromeetri kiiruuring 522 „Demokraatia“.

³⁴ [Eurobaromeetri kiiruuring 528](#) „Kodakondsus ja demokraatia“.

³⁵ Vt lisatud mõjuhinnang.

Lisaks näitas avalik konsultatsioon, et sidusrühmad olid üldiselt ühel meelel selles, et on vaja liidu meetmeid, millega suurendada läbipaistvust seoses lobitöö, suhtekorralduse ja muude tegevustega, mis kolmandate riikide nimel tehtuna mõjutavad demokraatiat märkimisväärselt.

Eelkõige väitis enamik avalikule konsultatsioonile vastanutest, et lobitöö ja suhtekorralduse alane tegevus kolmandate riikide nimel tooks kaasa suure ohu, et kolmandad riigid sekkuvad varjatult liidu demokraatiasse ja avalikku mõttevahetusse ning soodustavad korruptsiooni.

Liidu kodanikud on mures selle pärast, millist mõju avaldab välissekkumine liidu demokraatiale. Enamik neist soovis huvide esindamise tegevuse suuremat läbipaistvust ja koordineeritud reageerimist liidu tasandil.

Komisjon sai 2023. aasta augustis ja septembris sidusrühmadega peetud lisakonsultatsioonidele 29 vastust: 11 vastust kodanikuühiskonna organisatsioonidelt, 15 vastust liikmesriikidelt ja 3 vastust huvide esindamise sektorit esindavatelt organisatsioonidelt.

Küsimustikule antud vastustes nõustusi liikmesriigid üldiselt, et ühiskonna üks põhihuvie on olla informeeritud kolmandate riikide nimel tehtavast huvide esindamise tegevusest. Viis liikmesriiki olid konkreetselt seisukohal, et on vaja kehtestada ühtlustatud meetmed, suurendamaks sellise huvide esindamise tegevuse läbipaistvust, mille eesmärk on mõjutada otsustusprotsesse. Kaks liikmesriiki rõhutasid, et seadusandliku ettepaneku koostamisel tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta põhiõigusi. Seitse liikmesriiki märkisid, et järelevalveasutustel peaks olema lubatud küsida registreeritud üksustelt konkreetset teavet, mille suhtes kohaldatakse kaitsemeetmeid.

Küsimustikule antud vastustes väljendasid üheksa kodanikuühiskonna organisatsiooni seisukohta, et seadusandlik sekkumine peaks hõlmama igat liiki huvide esindamise tegevust, mitte piirduma üksnes tegevusega, mida tehakse kolmandate riikide nimel. Kolm kodanikuühiskonna organisatsiooni toonitasid vajadust esitada huvide esindamise mõiste selge määratlus. Kaheksa kodanikuühiskonna organisatsiooni rõhutasid häbimärgistamise vältimise teemat ja selgitasid, et üksuste registreerimine ei tohiks viia häbimärgistamiseni, vaid huvide esindamise normaliseerimiseni, kuna huvide esindamise õiguspärasus ei sõltu mitte sellest, kelle huve esindatakse, vaid eetilistest standarditest, mida kohaldatakse huvide esindamise tegevuses. Kolm kodanikuühiskonna organisatsiooni tõid eraldi välja vajaduse tagada kaitsemeetmed, mida nõuavad õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele. Neli kodanikuühiskonna organisatsiooni kutsusid üles tegema väiksematele üksustele registreerimise nõudest erandi.

Kõik huvide esindamisega tegelevate ettevõtjate esindajad, kes küsimustikule vastasid, pooldavad registreerimis- ja läbipaistvusnõuete ühtlustamist liidu tasandil. Kaks ettevõtjate esindajat soovitasid komisjonil võtta arvesse kõiki huvide esindamise tegevuse vorme ja mitte piirduda ainult nende nõuete ühtlustamisega, mida kohaldatakse kolmandate riikide nimel tehtava tegevuse suhtes. Kõik ettevõtjate esindajad olid nõus sellega, et mitte ühelegi üksusele ei tohiks teha läbipaistvusnõuete kohaldamisest erandit, et vältida normide täitmisest kõrvalehoidmise ohtu.

• **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Komisjon on käesoleva ettepaneku ettevalmistamisel tuginenud paljudele eksperditeadmistele.

Tõendusbaasiks on sise- ja välisuuringud, ulatuslikud konsultatsioonid ja kahepoolsed kohtumised sidusrühmadega ning ettepaneku koostamisel võeti arvesse välisuuringut.

Komisjoni analüüsi andis lisapanuse töö, mis on tehtud Euroopa Parlamendis (kaasa arvatud erikomisjonis, kes tegeleb välissekkumisega kõigisse liidu demokraatlikesse protsessidesse, sealhulgas desinformatsiooniga)³⁶ ja nõukogus³⁷.

Peale avaliku konsultatsiooni on komisjon pidanud asjaomaste sidusrühmadega mitmeid rühmaintervjuusid, mille käigus käsitleti iga kategooria jaoks spetsiaalselt kohandatud küsimusi.

Arvesse võeti ka rahvusvahelisi norme loovate organisatsioonide, sh Euroopa Nõukogu ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) suuniseid³⁸. Eelkõige soovitati reguleerida avaliku sektori otsuste tegemisega seotud lobitööd ning lobitöö ja välisrahastamise läbipaistvust ja ausust, tuletades samal ajal meelde põhiõiguste austamise tähtsust.

Algatuse aluseks olev uuring sisaldab lähteallikate ülevaadet, mis kinnitab, et välissekkumine demokraatlikesse protsessidesse on laialt levinud ja aja jooksul kasvanud.

- **Mõjuhinnang**

Kooskõlas parema õigusliku reguleerimise poliitikaga viis komisjon läbi käesoleva ettepaneku mõju hindamise³⁹.

Komisjon uuris erinevaid poliitikavariante ettepaneku üldeesmärkide saavutamiseks. Hinnati kolme erineva regulatiivse ulatusega poliitikavarianti.

Esimene kaalutud variant oli mitteseadusandlik sekkumine. See poliitikavariant oleks seisnenud selles, et liikmesriikidele esitataks soovitus selliste meetmete kohta, mida tuleks kohaldada kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse suhtes. Liikmesriike oleks julgustatud kehtestama sarnaseid ja proportsionaalseid läbipaistvusnõudeid, mille eesmärk on hõlbustada vastutavust ja järelevalvet ning lahendada probleeme, mida selline tegevus demokraatlike protsesside jaoks kaasa toob. Soovituse rakendamise üle oleks tehtud asjakohast järelevalvet. Aruandes oleks hinnatud soovitus mõju ja kaalutud muid meetmeid, sealhulgas võimalikke tulevase õigusakte. See variant jäeti kõrvale, sest üksnes mitteseadusandlikele meetmetele tuginev sekkumine ei suudaks edaspidi ära hoida takistusi, mis võivad tekkida kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse siseturul. Lisaks oleks see poliitikavariant üleliidulise registreerimise puudumisel kaasa toonud suuremad nõuete täitmisega seotud kulud. Peale selle oleks see variant jätnud riikidele läbipaistvusnõuete rakendamisel väga ulatusliku kaalutusõiguse ning eelkõige ei oleks olnud tagatud valitud variandiga ette nähtud kaitsemeetmete rakendamine.

Teine kaalutud ja lõpuks alles jäänud variant on sihipärane seadusandlik sekkumine, milles keskendutakse kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse läbipaistvusele.

³⁶ Euroopa Parlamendi 9. märtsi 2022. aasta resolutsioon välissekkumise kohta kõigisse Euroopa Liidu demokraatlikesse protsessidesse, sealhulgas desinformatsiooni kohta (2020/2268(INI)).

³⁷ Vt näiteks nõukogu 10. detsembri 2019. aasta järeldused vastupanuvõime suurendamiseks ja hübriidohtudega võitlemiseks tehtavate täiendavate jõupingutuste kohta (14972/19), nõukogu 28. septembri 2021. aasta järeldused „Teadusuuringute ja innovatsiooni alane üldine lähenemisviis – Euroopa strateegia rahvusvaheliseks koostööks muutuv maailmas“ (12301/21), nõukogu 18. juuli 2022. aasta järeldused välisriigist lähtuva infoga manipuleerimise ja sekkumise kohta (11429/22) ning nõukogu 10. märtsi 2023. aasta järeldused ELi põhiõiguste harta kohaldamise kohta; kodanikuühiskonna tegutsemisruumi roll põhiõiguste kaitsmisel ja edendamisel ELis (7388/23).

³⁸ Nt OECD lobitöö läbipaistvuse ja usaldusväärsuse põhimõtted ning Euroopa Nõukogu ministrite komitee soovitus liikmesriikidele avaliku sektori otsuste tegemise kontekstis toimuva lobitöö õigusliku reguleerimise kohta, CM/Rec(2017)2.

³⁹ SWD(2023) 663 final.

Selle stsenaariumi kohaselt sätestataks õigusaktis läbipaistvus- ja vastutavusnõuded, mida kohaldatakse kolmandate riikide nimel huvide esindamise tegevusega tegelevate üksuste suhtes. Selle kohaselt peaksid ettevõtjad säilitama vähesel hulgal andmeid ja esitama liikmesriikide loodud registritesse ühtlustatud viisil piiratud teavet enda, oma tegevuse ja kolmandate riikide üksuste kohta, kelle nimel nad tegutsevad. See poliitikavariant sisaldab kaitsemeetmeid, et direktiivi ülevõtmine liikmesriikide õigusesse ja selle normide täitmise tagamine oleksid proportsionaalsed ning et vältida häbimärgistamisega seotud riske.

Kolmas kaalutud variant oleks seisnenud ulatuslikus seadusandlikus sekkumises, mille hulka oleksid kuulunud karmistatud aruandlusnõuded ning tegevuslubade süsteemi loomine, mille kohaselt oleks liikmesriikidel võimalus keelduda loa andmisest avaliku julgeoleku kaalutlustel. Selline süsteem oleks pannud siseturul kolmandate riikide nimel huvide esindamisega tegelevatele üksustele kohustuse saada kolmandatele riikidele selliste teenuste osutamiseks tegevusluba. Leiti, et see oleks tõenäoliselt tekitanud proportsionaalsusega seotud probleeme ning oleks avaldanud negatiivset mõju ettevõtluskeskkonnale, eelkõige väiksematele ettevõtjatele ja mitteäriliste organisatsioonidele. Sellel valikul oleks olnud ebaproportsionaalne mõju põhiõigustele, eeskätt ühinemisvabadusele ja sõnavabadusele. Lisaks oleks tegevuslubade andmine võinud kahjustada liidu geopolitiilisi huve: see oleks võinud tekitada ohu, et kui praegu liidus mõjutustegevusega tegelevate riikide tegevus keelatakse, hakkavad nad võtma vastumeetmeid. Samuti oleksid selle poliitikavariandiga kaasnevad ebaproportsionaalsed piirangud ühinemisvabadusele eeldatavasti mõjunud negatiivselt liidu mainele.

Valitud poliitikavariandis on regulatiivseid lünki ja liikmesriikidevahelisi erinevusi asjakohaselt käsitletud ning samal ajal on tagatud täielik kooskõla proportsionaalsuse ja subsidiaarsuse põhimõttega. See lähenemisviis on osutunud ka mõju seisukohast kõige soodsamaks.

Esiteks eeldatakse, et ettepaneku majanduslik mõju on väga väike, kuna andmete säilitamise ja registreerimise nõuete (mis on võimalikult suures ulatuses kooskõlas olemasolevate äriprotsessidega) täitmisega seotud kulud on väikesed, asjaomaste üksuste arv siseturul ei ole suur (eri stsenaariumide järgi hinnanguliselt 712–1068) ning liikmesriikide haldusastutustele on normide maksmapaneku kulud samuti väikesed. Liikmesriikide loodavaid avalikke registreid toetaksid avalikult kättesaadavad IT-vahendid kooskõlas teatisega „Digikompass 2030“ ja eesmärgiga edendada liidu õigusaktides vaikimisi digitaalset poliitikakujundamist. Tekkinud kulud kompenseeritakse eeldatavasti siseturu killustatuse vähendamise ja ärahoidmisega.

Teiseks, võttes arvesse käesolevas ettepanekus sätestatud spetsiaalselt kohandatud nõudeid ja olulisi kaitsemeetmeid, on ettepaneku sotsiaalne mõju eeldatavasti positiivne, kuna algatus suurendab asjaomaste turuosaliste tegevuse läbipaistvust ja vastutavust ning parandab teadmisi kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse ulatusest, suundumustest ja selles osalejatest. Samuti eeldatakse, et algatus suurendab üldsuse usaldust otsuste tegemise ja sedalaadi reguleeritud teenuste vastu ning aitab seeläbi saavutada kestliku arengu eesmärki nr 16 „toetada kestliku arengu saavutamiseks rahumeelseid ja kaasavaid ühiskondi, tagada kõigile õiguskaitse ning luua kõigil tasanditel tõhusad, vastutustundlikud ja kaasavad institutsioonid“.

Algatuse kohaldamisala puudutavad eri variandid jäeti algusest peale kõrvale. Üksnes teatavate kolmandate riikide nimel huvide esindamise tegevusega tegelemine jäeti kõrvale, kuna praktiliselt oleks raske kehtestada ja leppida kokku asjaomaseid kriteeriume, mille alusel riike eristada, ning häbimärgistamise oht nende riikide nimel huvide esindamise tegevusega tegelevate üksuste jaoks oleks suurenenud. Kõrvale jäeti mis tahes üksuse nimel elluviidav

huvide esindamise tegevus, mille eesmärk on mõjutada liidus otsuste tegemist, sest see oleks ebaproportsionaalne ja ei oleks algatuse eesmärki (kolmandate riikide ametiasutuste varjatud mõju läbipaistvus) arvestades piisavalt sihipärane.

Lisaks eeldatakse, et algatusel ei ole keskkonnamõju, ja seetõttu vastab see olulise kahju ärahoidmise põhimõttele, samuti on see kooskõlas kliimaneutraalsuse eesmärgi ning selle vahe- ja kohanemiseesmärkidega, mis on sätestatud Euroopa kliimamääruses.

17. novembril 2023 avaldas õiguskontrollikomitee mõjuhinnangu kavandi kohta positiivse arvamuse, mis sisaldas reservatsioone⁴⁰. Komitee märkused puudutasid peamiselt algatuse aluseks olevat narratiivi ning poliitikavariantide ja nende mõju esitamist (rõhku pandi kavandatud juhtimisstruktuurile ja komisjoni rollile selles). Selgituse märkuste arvessevõtmise kohta leiab käesolevale ettepanekule lisatud mõjuhinnangust.

• Põhiõigused

Sätete kavandamisel võeti täielikult arvesse põhiõigusi ja -vabadusi, sealhulgas sõna- ja teabevabadust, õigust hääletada, õigust heale haldusele ja ettevõtlusvabadust.

Põhiõigusi ja -vabadusi saab piirata üksnes juhul, kui see on põhjendatud õigustatud avaliku huviga, tingimusel et piirang on taotletava eesmärgiga proportsionaalne. Läbipaistvuse, õigluse, erapooletuse ja demokraatliku vastutuse tagamine avalikus otsustusprotsessis ja avalikus halduses ning avalikku otsustusprotsessi ja haldusesse lubamatu varjatud sekkumise ärahoidmine on ülekaaluka avaliku huviga seotud põhjused.

Ettepanekuga kehtestatakse väikesed piirangud järgmistele Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“) sätestatud põhiõigustele: õigus eraelu puutumatusele (artikkel 7), õigus isikuandmete kaitsele (artikkel 8), ühinemisvabadus (artikkel 12), kunsti ja teaduse vabadus (artikkel 13), sõna- ja teabevabadus (artikkel 11) ning ettevõtlusvabadus (artikkel 16).

Kuigi need õigused ei ole absoluutsed ja neid võib mingil määral piirata, peavad kõik piirangud vastama harta artikli 52 lõikes 1 sätestatud nõuetele, muu hulgas piirduma vajalikuga ja järgima proportsionaalsuse põhimõtet.

Õigus eraelu puutumatusele ja õigus isikuandmete kaitsele

Ettepanekuga piiratakse vähesel määral **õigust eraelu puutumatusele** (mis on tagatud nii harta artikliga 7 kui ka Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikliga 8) ja **õigust isikuandmete kaitsele** (harta artikkel 8), kuivõrd selles on sätestatud, et üksused peavad säilitama ja esitama teatavat teavet liikmesriikide ametiasutustele, ning ette on nähtud sellise teabe vahetamine liikmesriikide pädevate asutuste vahel ning üldsuse juurdepääs osale sellest teabest.

Euroopa Kohus on otsustanud, et sätted, mis kohustavad edastama või lubavad edastada ametiasutusele selliseid isikuandmeid nagu füüsiliste isikute nimi, elukoht või rahalised vahendid, tuleb kvalifitseerida eraelu riiveks ja seetõttu harta artikliga 7 tagatud õiguse piiramiseks, välja arvatud nende võimaliku põhjendatuse korral. Sama kehtib sätete puhul, mis näevad ette selliste andmete avalikustamise⁴¹. Lisaks on Euroopa Kohus sedastanud, et kui isikuandmed tehakse üldsusele kättesaadavaks nii, et teave on juurdepääsetav

⁴⁰ SEC(2023) 637.

⁴¹ Vt selle kohta kohtuotsus, Euroopa Kohus, 20. mai 2003, Österreichischer Rundfunk jt, C-465/00, C-138/01 ja C-139/01, EU:C:2003:294, punktid 73–75 ja 87–89; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 9. november 2010, Volker und Markus Schecke ja Eifert, C-92/09 ja C-93/09, EU:C:2010:662, punktid 56–58 ja 64; ning kohtuotsus, Euroopa Kohus, 2. oktoober 2018, Ministerio Fiscal, C-207/16, ECLI:EU:C:2018:788, punktid 48 ja 51.

potentsiaalselt piiramatule arvule isikutele, kujutab see endast harta artiklitega 7 ja 8 tagatud põhiõiguste rasket riivet⁴². Samal ajal, nagu on korduvalt rõhutanud Euroopa Kohus, ei ole harta artiklites 7 ja 8 sätestatud põhiõigused absoluutsed õigused ning neid tuleb vaadelda lähtuvalt nende ülesandest ühiskonnas. Põhiõigusi võib piirata, kui piirang on ette nähtud seadusega, austab nende õiguste olemust ning on rangelt vajalik ja proportsionaalne Euroopa Liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuva eesmärgiga. Sellega seoses nõuab harta artikli 8 lõige 2, et isikuandmeid tuleb töödelda kindlaksmääratud eesmärkidel ja isiku nõusolekul või muul seaduses ettenähtud õiguslikul alusel⁴³.

Ettepanekuga on ette nähtud, et kodanikel peab olema juurdepääs teabele siseturul tegutsevate üksuste kohta, kes tegelevad huvide esindamise tegevusega kolmandate riikide nimel, ning selle kohta, milliseid kolmandate riikide üksusi nad esindavad; selle eesmärgiks on, et kodanikud, ametiisikud ja sidusrühmad, nagu ajakirjanikud ja kodanikuühiskonna organisatsioonid, saaksid teostada demokraatlikku kontrolli avaliku halduse ja avaliku otsustusprotsessi üle, tagamaks, et need valdkonnad toimivad õiglaselt, erapooletult ja läbipaistvalt, eelkõige sel teel, et nimetatud isikutel on võimalik saada teavet nende üksuste kohta, kellel on juurdepääs otsustajatele, näiteks ametnikele ja rahva poolt valitud esindajatele. Otsustajad on omalt poolt huvitatud sellest, et saada teavet üksuste kohta, kes püüavad neid mõjutada. Valijatena on ka kodanikud olulised iseseisvad otsustajad ja nemadki võivad olla teatavate huvide esindamise teenuste sihtmärgiks.

Käesoleva algatuse eesmärgiks on suurendada ka liidu ja liikmesriikide demokraatlike institutsioonide usaldusväärsust ja üldsuse usaldust nende vastu, tagades kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse läbipaistvuse ning parandades kättesaadavat teavet ja üldsuse teadlikkust kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise tegevuse ulatuse, suundumuste ja selles osalejate kohta⁴⁴. Euroopa Kohus on tõdenud, et läbipaistvuse suurendamise eesmärk on ülekaalukas üldine huvi⁴⁵. Käesoleva ettepaneku eesmärk on seega üldist huvi pakkuv eesmärk, mis võib õigustada harta artiklites 7 ja 8 sätestatud põhiõiguste riivet.

Üldsuse juurdepääs teabele, mis puudutab huvide esindamist kolmandate riikide nimel, on asjakohane, et aidata kaasa taotletava üldist huvi pakkuva eesmärgi saavutamisele, kuna selle juurdepääsu avalikkus ja sellest tulenev suurem läbipaistvus aitavad kaasa sellise keskkonna loomisele, mida iseloomustavad demokraatlik kontroll ja vastutus.

Samuti on ettepanekuga tagatud, et harta artiklites 7 ja 8 sätestatud põhiõiguste riive, mis tuleneb üldsuse juurdepääsust teabele kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise kohta, on proportsionaalne ja piirdub rangelt vajalikuga. Esiteks on üldsusele kättesaadavaks tehtavad andmed piiratud, selgelt ja ammendavalt määratletud ning täielikult ühtlustatud kogu liidus. Lisaks piirduvad üldsusele kättesaadavaks tehtavad isikuandmed miinimumiga, mis on vajalik kodanike teavitamiseks huvide esindamisega tegelevast üksusest ja kolmandate riikide nimel tehtavast tegevusest. Teavet, mis on oluline ainult mõjutatud otsustajatele ja

⁴² Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 22. november 2022, Luxembourg Business Registers, liidetud kohtuasjad C-37/20 ja C-601/20, EU:C:2022:912, punktid 42–44.

⁴³ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 22. november 2022, Luxembourg Business Registers, liidetud kohtuasjad C-37/20 ja C-601/20, EU:C:2022:912, punktid 45–63 ja viidatud kohtupraktika.

⁴⁴ Veneetsia komisjon on märkinud: „lobitöö jääb (...) erakondade tegevuse ja valitsusväliste organisatsioonide tavapärase tegevuse vahele. (...) Üldsusel on selge huvi teada, kes on need lobitöö tegijad, kellel on mõju avaldamise eesmärgil juurdepääs valitsuse otsustusprotsessile, samuti millised on nende kodu- või välismaised rahastamisallikad.“ Veneetsia komisjoni aruanne ühingute rahastamise kohta (CDL-AD(2019)002), punkt 105.

⁴⁵ Vt analoogia põhjal kohtuotsus, Euroopa Kohus, 18. juuni 2020, komisjon vs. Ungari (ühingute läbipaistvus), C-78/18, EU:C:2020:476, punkt 79.

liikmesriikide pädevatele asutustele, kes jälgivad ja kontrollivad kavandatava direktiivi täitmist, ei tehta avalikult kättesaadavaks, et vältida esitatud teabe kuritarvitamise ohtu.

Teiseks, täiendava kaitsemeetmena, mille eesmärk on vältida üksikjuhtudel ebaproportsionaalselt negatiivseid tagajärgi, võib põhimõttest, et üldsusel peaks olema juurdepääs teabele kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise kohta, kõrvale kalduda. Ettepanekuga on ette nähtud, et registreeritud üksustel on võimalik taotleda, et kogu esitatud teavet või osa sellest ei tehtaks üldsusele kättesaadavaks, kui see on põhjendatud ülekaaluka huviga.

Eeltoodut silmas pidades tuleb järeldada, et ettepanekus sätestatud eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitse õiguse piirangud on kooskõlas nende õiguste olemusega, vastavad tegelikult liidu tunnustatud üldistele huvidele ning on proportsionaalsed ja piirduvad minimaalselt vajalikuga.

Ühinemisvabadus

Ühinemisvabaduse põhiõigus on tagatud nii harta artikliga 12 kui ka Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikliga 11 kõigile ühingutele, sealhulgas kodanikuühiskonna organisatsioonidele, huvirühmadele, ametiühingutele ja erakondadele. Ühinemisvabadus on demokraatliku ja pluralistliku ühiskonna üks põhialuseid, kuna see võimaldab kodanikel tegutseda ühiselt ühist huvi pakkuvates valdkondades ja aidata seeläbi kaasa avaliku elu korrektsele toimimisele⁴⁶.

Ühingutel peab olema võimalik jätkata oma tegevust ja toimida ilma põhjendamatu sekkumiseta. Euroopa Kohus on sedastanud, et õigusnorme, mis muudavad ühingute tegevuse või toimimise oluliselt raskemaks, tugevdades nende registreerimise nõudeid, piirates nende võimalusi saada rahalisi vahendeid, allutades nad deklareerimis- ja avalikustamiskohustusele, mis tekitavad ühingust negatiivse kuvandi, või tekitades ühingutele ohu saada karistatud, sealhulgas lõpetatud, tuleb pidada ühinemisvabaduse riiveks⁴⁷.

Euroopa Nõukogu Veneetsia komisjon on leidnud, et välisrahastamise täielik keelamine või ametiasutuste eelneva loa nõudmine selliste vahendite vastuvõtmiseks või kasutamiseks ei ole põhjendatud⁴⁸.

Ettepanekuga ei keelata välisrahastamist ega heideta negatiivset valgust kodanikuühiskonna organisatsioonide tegevusele, samuti ei looda tegevuslubade andmise süsteemi, mille kohaselt peaksid kodanikuühiskonna organisatsioonid või muud ühinged taotlema kolmanda riigi üksuse nimel tehtavaks huvide esindamise tegevuseks liidu tasandil tegevusluba.

Ettepanek piirdub ühiste läbipaistvus- ja vastutavusnõuete kehtestamisega seoses huvide esindamise tegevusega, mida tehakse kolmandate riikide üksuste nimel ja mille eesmärk on mõjutada liidu otsustusprotsesse.

Kuigi ettepanekuga kehtestatakse läbipaistvuskohustused, millel võib olla teatav piiratud mõju ühinemisvabaduse õiguse tegelikule teostamisele, kuna asjaomased organisatsioonid peaksid täitma registreerimis- ja aruandluskohustusi ning tasuma sellega seotud kulud, ei mõjuta ettepanek selle õiguse olemust.

⁴⁶ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 18. juuni 2020, komisjon vs. Ungari (ühingute läbipaistvus), C-78/18, EU:C:2020:476, punkt 112.

⁴⁷ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 18. juuni 2020, komisjon vs. Ungari (ühingute läbipaistvus), C-78/18, EU:C:2020:476, punkt 114.

⁴⁸ Veneetsia komisjoni aruanne ühingute rahastamise kohta (CDL-AD(2019)002), punkt 147.

Ühised läbipaistvus- ja vastutavusnõuded peaksid demokraatiat tugevdama, kuna need aitavad suurendada usaldust avalike otsustusprotsesside ja institutsioonide vastu, tagades kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse läbipaistvuse ning parandades kättesaadavat teavet ja üldsuse teadlikkust kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse ulatuse, suundumuste ja selles osalejate kohta. Euroopa Kohus on tõdenud, et läbipaistvuse suurendamise eesmärk on ülekaalukas üldine huvi⁴⁹. Euroopa Nõukogu Veneetsia komisjon on märkinud, et „lobitöö jääb (...) erakondade tegevuse ja valitsusväliste organisatsioonide tavapärase tegevuse vahele. (...) Üldsusel on selge huvi teada, kes on need lobitöö tegijad, kellel on mõju avaldamise eesmärgil juurdepääs valitsuse otsustusprotsessile, samuti millised on nende kodu- või välismaised rahastamisallikad⁵⁰“.

Ettepanekuga taotletakse üldist huvi pakkuvat eesmärki, pidades silmas avatuse ja läbipaistvuse põhimõtet, millest liidu demokraatlik elu peaks juhinduma vastavalt ELi lepingu artikli 1 teisele lõigule ja artikli 10 lõikele 3 ning liidu ja selle liikmesriikide ühistele demokraatlikele väärtustele, mis on sätestatud ELi lepingu artiklis 2.

Spetsiaalsed kaitsemeetmed

Mis puudutab riive proportsionaalsust, siis piirdub ettepanek sellega, mis on vajalik selle eesmärgi saavutamiseks, ning kehtestatud on **spetsiaalsed kaitsemeetmed**. Direktiivi ei kohaldata vahet tegemata kõigi välisriigist rahalist toetust saavate üksuste suhtes. Esiteks on ettepaneku fookuses kolmandate riikide nimel tehtavad konkreetsed huvide esindamise tegevused ning see ei hõlma kolmanda riigi üksuse antud rahalisi vahendeid (nt struktuuritoetus, annetus jne), mis ei ole sellise huvide esindamise tegevusega seotud⁵¹. Teiseks hõlmab see üksnes kindlalt määratletud kolmandate riikide osalejate huvide esindamist, milleks on kolmandate riikide valitsused ja üksused, kelle tegevuse saab omistada kolmanda riigi valitsusele. Kuna ettepanekus on keskendutud teatavat liiki tegevustele, mida viiakse ellu teatavat liiki osalejate nimel, kuuluvad selle kohaldamisalasse üksnes sellised tegevused, mille puhul on tõenäoline, et nendel on tegelik ja märkimisväärne mõju avalikule elule ja avalikule arutelule, ning mille puhul võib läbipaistvusnõuete kehtestamine olla põhjendatud nimetatud ülekaaluka üldise huviga.

Ettepanek on hoolikalt sõnastatud, et vältida kodanikuühiskonna organisatsioonide või muude mittetulundusühingute häbimärgistamist. Sellega reguleeritakse teatavat liiki tegevust – huvide esindamist siseturul kolmandate riikide valitsuste nimel – sõltumata seda tegevust teostava üksuse laadist. Läbipaistvusnõudeid kohaldatakse võrdselt kõigi organisatsioonide suhtes.

Lisaks sisaldab ettepanek tugevaid kaitsemeetmeid, et häbimärgistamise võimalust veelgi vähendada. Esiteks tuleb teave riiklikes registrites esitada faktiliselt täpsel ja neutraalsel kujul ning viisil, mis ei vii riiklikku registrisse kantud üksuste häbimärgistamiseni. Teiseks peaksid liikmesriigid tagama, et oma ülesannete täitmisel garanteerivad liikmesriikide ametiasutused, et ebasoodsaid tagajärgi ei tuleneks pelgalt asjaolust, et üksus on registreeritud. Kolmandaks takistab ettepanek läbipaistvusnõuete täieliku ühtlustamise tulemusel ülereguleerimist ja sellega tagatakse, et registreeritud üksustelt ei saa nõuda enda avalikku tutvustamist

⁴⁹ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 18. juuni 2020, komisjon vs. Ungari (ühingute läbipaistvus), C-78/18, EU:C:2020:476, punkt 79.

⁵⁰ Veneetsia komisjoni aruanne ühingute rahastamise kohta (CDL-AD(2019)002), punkt 105.

⁵¹ Ettepanek sisaldab direktiivist kõrvalehoidmise vastast klauslit, et hoida ära kuritarvitusi (näiteks huvide esindamise teenuse varjatud tasustamine, äriühingu asutamine eesmärgiga hägustada sidemeid kolmanda riigi valitsusega või tegevuste kunstlik jaotamine mitmele üksusele, et jääda allapoole direktiiviga kehtestatud künniseid).

tingimustel, mis võivad viia nende häbimärgistamiseni⁵². Peale selle on registreeritud üksustel võimalik taotleda, et kogu esitatud teavet või osa sellest ei tehtaks üldsusele kättesaadavaks, kui see on põhjendatud ülekaaluka huviga.

Lisaks on nõuded proportsionaalsed ja piirduvad lihtsate nõuetega andmete säilitamise ja registreerimise kohta. Liikmesriigid peaksid nõuded üle võtma ja teostama nende rakendamise üle järelevalvet viisil, mis on proportsionaalne ega koorma asjaomaseid üksusi liigselt.

- Andmete säilitamine – asjaomased üksused peavad säilitama piiratud aja jooksul teavet selle kolmanda riigi üksuse kohta, kelle nimel tegevus toimub, huvide esindamise tegevuse eesmärgi kirjeldust, lepinguid ja olulist teabevahetust kolmanda riigi üksusega niivõrd, kuivõrd need on vajalikud huvide esindamise laadi ja eesmärgi mõistmiseks, ning teavet ja materjale, mis kujutavad endast huvide esindamise tegevuse põhikomponente.
- Registreerimine – asjaomastelt üksustelt nõutakse üksnes piiratud teabe esitamist enda, oma tegevuse ja nende kolmanda riigi üksuste kohta, kelle nimel nad tegutsevad. Registreerimisel tuleb esitada ligikaudne summa,⁵³ mis on igal aastal saadud kõigi selliste ülesannete eest, mille eesmärk on mõjutada sama ettepaneku, poliitikameetme või algatuse väljatöötamist, sõnastamist või rakendamist. Korrapäraselt tuleb ajakohastada üksnes direktiivi kohaldamiseks ja järelevalveks vajalikku teavet. Muud teavet tuleb ajakohastada ainult kord aastas.
- Peale juhtumite, kus on vaja uurida registreerimisnõuete täitmata jätmist, võib registreeritud üksustelt nõuda oma andmete jagamist järelevalveasutusega ainult juhul, kui objektiivsetele teguritele tuginedes on eriti tõenäoline, et üksuse tegevusel on märkimisväärne mõju avalikule elule ja avalikule arutelule.

Lisaks eeltoodule sisaldab ettepanek terviklikku kaitsemeetmete süsteemi. Järelevalve usaldatakse sõltumatutele järelevalveasutustele, kelle volitused on selgelt piiritletud, kelle taotlused saada lisateavet peavad olema põhjendatud ja kelle vastu peab saama kasutada tõhusat õiguskaitsevahendit. Karistused on kavandatud viisil, mis väldib heidutavat mõju asjaomastele üksustele, ning nende suhtes kohaldatakse asjakohaseid kaitsemeetmeid, sealhulgas õigust tõhusale kohtulikule kontrollile. Need oleksid täielikult ühtlustatud ja piirduksid haldustrahvidega konkreetse ülemmäära piires, mis põhineb üksuse majanduslikul suutlikkusel. Ettepaneku järgi on seega tagatud, et kodanikuühiskonna organisatsioon ja muid mittetulundusühinguid ei ähvardaks kriminaalkaristuse või tegevuse lõpetamise oht. Lisaks määratakse karistus alles pärast eelnevat varajast hoiatamist, välja arvatud juhul, kui nõuete rikkumine kujutab endast direktiivi sätetest kõrvalehoidmise keelu rikkumist.

Eespool esitatud elementidest järeldub, et kuigi ettepanekuga kehtestatakse ühinemisvabadusele väikesed piirangud, järgiksid need piirangud õigustatud eesmärgi parandada kolmandate riikide üksuste nimel tehtava huvide esindamise tegevuse läbipaistvust ja piirduksid rangelt meetmetega, mis on vajalikud selle eesmärgi saavutamiseks.

Kunsti ja teaduse vabadus

⁵² Pärast registreerimist peavad need üksused esitama oma registreerimisnumbri üksnes suhtlemisel riigiametnikega, mitte laiema avalikkusega.

⁵³ Registreerimise ajal täpset summat ei nõuta. Asjaomased üksused peaksid märkima, millisesse vahemikku (nt: 25 000 – <50 000 eurot või 50 000 – <100 000 eurot) igal aastal saadud summa kuulub. Iga-aastaste deklareeritud summade avalikustamisel kasutatakse üldisemaid vahemikke, mille üksikasjalikkuse tasemest piisab kodanike, nende esindajate ja teiste huvitatud isikute teavitamiseks.

Kunsti ja teaduse vabadus on tagatud harta artikliga 13. See kaitseb teadusuuringute vabadust, mille hulka kuulub ka akadeemiline vabadus. Selle põhivabadusega on tagatud akadeemilise personali ja üliõpilaste vabadus osaleda teadustöös, õpetamises, õppimises ja teabevahetuses nii ühiskonnas kui ka ühiskonnaga, ilma kellegi sekkumiseta ja kätemaksu hirmuta. Teadusuuringute vabadus hõlmab õigust vabalt määratleda uurimisküsimusi, valida ja arendada teooriaid, koguda empiirilist materjali ja kasutada akadeemilisi uurimismeetodeid, et seada kahtluse alla tunnustatud teadmisi ning esitleda uusi ideid. See hõlmab õigust jagada, levitada ja avaldada teadusuuringute tulemusi, sealhulgas koolituse ja õpetamise kaudu. Teadlastel on vabadus avaldada arvamust, ilma et asutus või süsteem, milles nad töötavad, või valitsuse või institutsiooniline tsensuur neid ebasoodsasse olukorda seaks. See on ka vabadus ühineda kutse- või akadeemiliste esindusorganitega⁵⁴. Käesoleva ettepanekuga ei reguleerita vabadust määratleda uurimisküsimusi ega õigust teadustöö tulemusi levitada ja avaldada. Ettepanek ei sisalda keeldu teha rahvusvahelist koostööd, näiteks osaleda õpetamis-, teadus- ja haridustegevuses. See ei mõjuta liidu kõrgharidusasutuste institutsioonilist autonoomiat teha sõltumatuid otsuseid asutuse juhtimise, sealhulgas finants-, personali- (töötajate sõltumatu värbamine) ja akadeemilistes küsimustes.

Seetõttu ei mõjuta ükski kavandatud säte kunsti ja teaduse vabadust sisuliselt.

Sõna- ja teabevabadus

Sõna- ja teabevabaduse (harta artikkel 11 ja Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikkel 10) vallas aitaks ettepanek positiivselt kaasa üksikisikute õigusele saada ja levitada teavet ja ideid avaliku võimu sekkumiseta. Kodanikud saaksid õiglase juurdepääsu teabele sellise kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse kohta, mis mõjutab avalikku otsustusprotsessi, ning see parandaks kodanike arusaamist sellest tegevusest, suurendaks kindlustunnet, et avalikud otsustusprotsessid on usaldusväärsed, ja aitaks ära hoida manipuleerivat välissekkumist, kusjuures liikmesriikide registritele teavet andvate füüsiliste isikute õiguse isikuandmete kaitsele tagavad kaitsemeetmed ning erijuhtudel, kui see on põhjendatud ülekaaluka huviga registreeritud organisatsioonil võimalik taotleda, et teave jäetakse erandkorras avaldamata. Sellega seoses parandaksid ettepanekus sisalduvad õigusnormid kolmandate riikide nimel huvide esindamise tegevusega tegelevate üksuste läbipaistvust ja vastutavust ning üldsuse teadmisi sellise tegevuse ulatuse, suundumuste ja selles osalejate kohta. Tugevdatakse põhiõigust saada teavet, sest kodanikud saaksid kasulikku teavet, et teostada oma demokraatlikke õigusi ja nõuda, et ametiisikud oma tegevuse eest vastutust kannaksid.

Kavandatud meetmed ei reguleeriks direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate huvide esindamise tegevuste sisu ega teemat. Direktiiviga ei nõuta tegevuskulude rahastamiseks kasutatavate vahendite läbipaistvust, kui need ei ole seotud huvide esindamise tegevusega, näiteks struktuuritoetused või annetused.

Läbipaistvusnõuete kehtestamine võib avaldada heidutavat mõju otsusele hakata direktiivi kohaldamisalasse kuuluva huvide esindamise tegevusega tegelema ja piirata nende üksuste sõnavabadust, kelle tegevuse saab omistada kolmanda riigi valitsusele (näiteks kolmanda riigi kontrolli all olevad eraõiguslikud üksused). Nagu on selgitatud seoses õigusega eraelu puutumatusele, õigusega isikuandmete kaitsele ja ühinemisvabadusega, teenivad need nõuded üldist huvi pakkuvat eesmärki, mis võib sõna- ja teabevabaduse riivet õigustada. Nagu eespool märgitud, on ette nähtud kaitsemeetmed tagamaks, et riive oleks kõigil juhtudel proportsionaalne ja vajalik.

⁵⁴ 20. oktoobri 2020. aasta [Bonni deklaratsioon teadusuuringute vabaduse kohta](#).

Ettevõtlusvabadus

Harta artiklis 16 tunnustatakse ettevõtlusvabadust liidu õiguse ning siseriiklike õigusaktide ja tavade kohaselt. Ühtlustatud nõuded hõlbustaksid teenuste piiriülest osutamist kolmandate riikide nimel huvide esindamisega tegelevate üksuste poolt ja vähendaksid takistusi sellisele tegevusele, mis oleks nimetatud üksustele toeks nende ettevõtlusvabaduse kasutamisel.

Arvestades harta artikli 16 sõnastust, mis eristub harta II jaotises sätestatud muude põhivabaduste, näiteks ühinemisvabaduse, sõna- ja teabevabaduse ning kunsti ja teaduse vabaduse omast, võib ettevõtlusvabaduse suhtes olla lubatud lai valik avaliku võimu sekkumisi, millega võidaks üldistes huvides kehtestada piirangud majandustegevusele⁵⁵.

Ettepanekuga seatakse majandustegevusele väikesed piirangud – nimelt pannakse üksustele kohustus järgida kolmandate riikide nimel huvide esindamisel teatavaid nõudeid. Läbipaistvusnõuded, mis kehtestatakse kolmandate riikide nimel tehtavale huvide esindamise tegevusele, teenivad üldist huvi pakkuvat eesmärki, mis võib ettevõtlusvabaduse riivet õigustada.

4. MÕJU EELARVELE

Käesolev ettepanek mõjutab komisjoni kulusid ja halduskoormust seoses kahe kulukategooriaga. Komisjoni töötajatega seotud korduvad kulud kaetakse põhimõtteliselt rubriigist „Halduskulud“, samas kui liidu siseturu infosüsteemi vajaliku laiendamise kulud kaetakse kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmist.

Finantsmõju ja mõju eelarvele on üksikasjalikult selgitatud ettepanekule lisatud finantsselgituses.

5. MUU TEAVE

• Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Komisjon hindab algatuse rakendamist hiljemalt üks aasta pärast direktiivi ülevõtmise tähtaja lõppu. Hiljemalt neli aastat pärast ülevõtmise tähtpäeva hindab komisjon direktiivi, sealhulgas selle tulemuslikkust ja proportsionaalsust. Hindamise käigus uuritakse eelkõige, kas on tarvis muuta algatuse kohaldamisala.

• Selgitavad dokumendid

Käesoleva direktiivi nõuetekohase rakendamise tagamiseks on vaja selgitavaid dokumente – vastavustabeleid.

• Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

I peatükis on üldsätted, sealhulgas direktiivi reguleerimisese ja eesmärk (artikkel 1), kasutatud põhiterminite määratlused (artikkel 2), direktiivi kohaldamisala (artikkel 3) ja ühtlustamise tase (artikkel 4).

II peatükk sisaldab sätteid läbipaistvus- ja registreerimiskohustuste kohta, mida kohaldatakse kolmandate riikide üksuste nimel tehtava huvide esindamise tegevuse suhtes. Täpsemalt on selles sätestatud võimalus teha kindlaks kolmanda riigi üksused, kelle nimel huvide esindamise teenust osutatakse (artikkel 5), alltöövõttu käsitlev säte (artikkel 6), asjakohaste andmete säilitamise kohustus (artikkel 7) ja väljaspool liitu asutatud üksuste kohustus määrata esindaja (artikkel 8).

⁵⁵ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 22. jaanuar 2013, Sky Österreich GmbH vs. Österreichischer Rundfunk, C-283/11, EU:C:2013:28, punkt 46.

Lisaks on selle peatükiga ette nähtud ka üksuste direktiivikohaseks registreerimiseks kasutatavate riiklike registrite loomine ja pidamine (artikkel 9). Artiklis 10 on sätestatud registreerimise eeskirjad (sealhulgas esitatav teave, mille üksikasjalik loetelu on I lisas). Artiklis 11 on sätestatud registreerimise kord. Registreeritud üksustele tuleb anda kordumatu Euroopa huvide esindamise number (*European Interest Representation Number*, EIRN) (mille vorm on kehtestatud II lisas) ning registreerimisest tuleb teada anda teiste asjaomaste liikmesriikide pädevatele asutustele. Artiklis 12 on sätestatud, milline osa registreeritud üksuste esitatud teabest peab olema avalikult kättesaadav (aastasummade avaldamiseks kasutatavad suurusvahemikud on esitatud III lisas), ning mehhanism, mis võimaldab registreeritud üksustel taotleda, et kogu esitatud teavet või osa sellest ei tehta üldsusele kättesaadavaks, kui selle avaldamist takistab ülekaalukas õigustatud huvi. Artikliga 13 on ette nähtud, et liikmesriigid ja komisjon avaldavad andmed igal aastal. Artiklis 14 on sätestatud kohustus, et registreeritud üksused ja nende alltöövõtjad peavad esitama oma EIRNi, kui neil on otsekontakte ametiisikutega.

III peatükis on sätestatud järelevalve ja normide täitmise tagamise eeskirjad. Artiklis 15 on esitatud teave direktiivi kohaldamise seisukohalt pädevate liikmesriikide asutuste kohta ja järelevalveasutuse sõltumatuse kriteeriumid. Artiklis 16 on sätestatud järelevalveasutuste teabenõuete ja kaasnevate kaitsemeetmete tingimused, kaasa arvatud kohaldatavad künnised. Artikliga 17 on kehtestatud piiriülese koostöö eeskirjad ja artikliga 18 eeskirjad järelevalveasutuste vahel piiriüleste teabenõuete esitamise kohta. Artikliga 19 luuakse järelevalveasutuste esindajatest koosnev nõuanderühm, kes abistab komisjoni teatavate ülesannete täitmisel.

See peatükk sisaldab ka sellise tegevuse keeldu, mille eesmärk on kõrvale hoida direktiivis sätestatud kohustustest (artikkel 20), ning liikmesriikide kohustust tagada direktiivi (EL) 2019/1937⁵⁶ kohaldatavus käesoleva direktiivi rikkumisest teatamise ja sellistest rikkumistest teatavate isikute kaitse suhtes (artikkel 21). Viimasena sätestatakse selles peatükis, et liikmesriigid peavad kehtestama eeskirjad karistuste kohta, mida kohaldatakse direktiivi teatavate sätete ülevõtmiseks vastu võetud riigisiseste sätete rikkumise korral (artikkel 22).

IV peatükk sisaldab lõppsätteid, nagu normid delegeeritud õigusaktide vastuvõtmise kohta (artikkel 23), direktiivi (EL) 2019/1937 muudatused seoses rikkumisest teatajate kaitsega hõlmatud valdkondade loeteluga (artikkel 24) ning reeglid aruandluse ja direktiivi läbivaatamise kohta (artikkel 25). Selle peatüki ülejäänud sätted käsitlevad direktiivi ülevõtmist (artikkel 26) ja selle jõustumist (artikkel 27).

⁵⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta (ELT L 305, 26.11.2019, lk 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1937/oj>).

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

millega kehtestatakse siseturul ühtlustatud nõuded kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise läbipaistvuse kohta ja muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu riikide parlamentidele,
võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,
võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
ning arvestades järgmist:

- (1) Huvide esindamine liidus on kasvav ja üha suuremal määral piiriülene tegevusala. Kui see toimub piisavalt läbipaistvalt, võimaldab see jagada kogemusi ja seisukohti probleemide ja lahenduste kohta, aidates nii avaliku sektori otsustajatel mõista eri lähenemisviisidega kaasnevaid võimalusi ja kompromisse.
- (2) Huvide esindamine ei toimu mitte ainult riigisiseste sidusrühmade nimel, vaid üha enam ka kolmandate riikide nimel. Kolmandate riikide ideed võivad avalikule mõttevahetusele positiivselt kaasa aidata ja on rahvusvahelise tegevuse teretulnud osa. Ent ametiisikutel või üksikisikutel ei ole alati lihtne tunda oma otsustusprotsessiga seotud huvide esindamise tegevuses ära kolmandate riikide osalust või mõista sellise tegevuse ulatust ja suundumusi ja selles osalejaid. Kolmandate riikide all tuleks mõista riike, mis ei ole liidu ega Euroopa Majanduspiirkonna liikmed.
- (3) Arvestades, et tavaliselt tehakse seda tasu eest, on huvide esindamine (sealhulgas kolmandate riikide huvide esindamine) teenus Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 57 tähenduses. Huvide esindamise turg hõlmab ka huvide esindamise tegevusi, mida teevad kolmandate riikide üksused ise ja mis on võrreldavad teenustega, ja mis on seotud majanduslikku laadi tegevusega või asendavad neid. Neid tegevusi tuleks käsitada samamoodi nagu huvide esindamise teenuseid.
- (4) Mõned liikmesriigid on võtnud erimeetmeid, millega nõutakse huvide esindamise tegevuste läbipaistvust, sageli avaliku sektori asutusega seotud läbipaistvusregistri abil. Sellised riigisisised meetmed hõlmavad tihti huvide esindamise tegevusega

¹ ELT C [...], [...], lk [...].

² ELT C [...], [...], lk [...].

tegelevate üksuste kohustust ennast või oma tegevust registreerida või hankida ja säilitada konkreetset teavet, näiteks oma klientide ja osutatavate teenuste kohta.

- (5) Liikmesriikide meetmed, millega reguleeritakse huvide esindamise tegevuse läbipaistvust, on väga erinevad, eelkõige seoses andmete säilitamise ja registreerimise nõuetega, mida kohaldatakse huvide esindamisega tegelevate üksuste suhtes. Mõned liikmesriigid on loonud kohustuslikud registrid, mille eesmärk on eelkõige tagada läbipaistvus. Teised on loonud vabatahtlikud registrid, aga mõnes liikmesriigis puuduvad huvide esindamise registrid hoopiski. Ka läbipaistvuse tagamiseks esitatava teabe detailsus erineb märkimisväärselt, sealhulgas selle poolest, mis liiki teavet näiteks esindatavate huvide või kliendi kohta nõutakse. Mõnes liikmesriigis tuleb teavet huvide esindamise kohta ajakohastada korrapäraselt, aga teistes tuleb teavet ajakohastada iga kord, kui huvide esindamise ulatus muutub.
- (6) Sellised erinevused muudavad tingimused ebavõrdseks ja suurendavad nende üksuste puhul, kes soovivad tegeleda huvide esindamise tegevusega rohkem kui ühes liikmesriigis, nõuete täitmisega seotud kulusid, mis võib pärssida uute huvide esindamise tegevuste arendamist ja pakkumist siseturul. Kolmandad riigid soovivad tõenäoliselt, et nende huvid oleksid esindatud mitmes liikmesriigis, et tagada kogu liidus nende jaoks soodne kohtlemine. Sellised tingimused avaldavad ettevõtjatele negatiivset mõju ja takistavad piiriülest huvide esindamist siseturul. Ebavõrdsete tingimuste tõttu kipub piiriülene huvide esindamise tegevus koonduma liikmesriikidesse, kus see on vähem reguleeritud või kus normide täitmist kontrollitakse vähem, ning eemale liikmesriikidest, kus see on rohkem reguleeritud. Lisaks annab selline õiguslik arbitraaz kolmandate riikide osalejatele võimaluse läbipaistvusnõuetest kõrvale hoida.
- (7) Kuna teadlikkus teatavate kolmandate riikide katsetest mõjutada liidu demokraatlikke protsesse on suurenenud, hakkavad mõned liikmesriigid tõenäoliselt kehtestama uusi õigusnorme, et tagada huvide esindamise kaudu avaldatava välismõju läbipaistvus. Seetõttu suurenevad tõenäoliselt takistused, mis tulenevad kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse siseturu killustatusest ja mis ei võimalda selliseid teenuseid osutada rohkem kui ühes liikmesriigis.
- (8) Praegused erinevused selles, kuidas huvide esindamise läbipaistvus on liikmesriikides reguleeritud, mis mõjutavad eelkõige huvide esindamist kolmandate riikide nimel, ning asjaolu, et suurenevas teadlikkuses riskidest, mis on seotud välissekkumisega demokraatlikesse protsessidesse, osutavad vajadusele võtta meetmeid liidu tasandil, et reguleerida kogu liidus huvide esindamise teenuste osutamist ja kolmandate riikide nimel huvide esindamise tegevusega tegelemist, tagades samal ajal sellise tegevuse läbipaistvuse kõrge taseme.
- (9) Et vältida olukorda, kus liikmesriigid püüavad ühepoolset lahendada oma muresid seoses huvide esindamise kaudu avaldatava välismõju läbipaistvusega, ning hoida ära lisatakistusi, mis võivad tekkida kolmandate riikide nimel tehtavale piiriülesele huvide esindamise tegevusele, kui liikmesriigid kehtestavad erinevaid ja teiste liikmesriikidega kooskõlastamata õigusakte, tuleb ette näha liidu tasandil ühtlustatud meetmed.
- (10) Käesoleva direktiivi eesmärk on luua kogu siseturul kohaldatavate ühtlustatud läbipaistvusnõuete kehtestamise kaudu sidus ja süstemaatiline raamistik, millega tagada kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse läbipaistvus, kui selle tegevuse eesmärk on mõjutada liidus poliitika või õigusaktide väljatöötamist, sõnastamist või rakendamist või avalikke otsustusprotsesse.

- (11) Ühiste läbipaistvus- ja vastutavusnõuete ning ühiste aruandlusnõuete kehtestamine toetab ka demokraatlikku vastutust ja paremaid ühiseid teadmisi huvide esindamise tegevusest, mille eesmärk on mõjutada liidus poliitika või õigusaktide väljatöötamist, sõnastamist või rakendamist või avalikke otsustusprotsesse, kuna need nõuded aitavad rahuldada vajadust usaldusväärsete ja järjepidevate andmete järele. Vajadus tagada kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse läbipaistvus on õiguspärane avalik eesmärk, pidades silmas avatuse ja läbipaistvuse põhimõtet, millest liidu demokraatlik elu peaks juhinduma vastavalt Euroopa Liidu lepingu (edaspidi „ELi leping“) artikli 1 teisele lõigule ja artikli 10 lõikele 3 ning kooskõlas liidu ja selle liikmesriikide ühiste väärtustega, mis on sätestatud ELi lepingu artiklis 2; ühtlasi toetab see eesmärk ka kodanikuõiguste teostamist.
- (12) Kolmandate riikide nimel tehtav varjatud huvide esindamise tegevus võib mõjutada liidu sise- ja välispoliitika väljatöötamist, sõnastamist või rakendamist, sealhulgas seoses liidu majandus- ja julgeolekuhuvidena. See mõjutab laiemalt demokraatiat – liidu ühist väärtust, mille kindlustamine on liidu ja selle liikmesriikide jaoks põhimõttelise tähtsusega. Kui sellise tegevuse läbipaistvus on kogu liidus tagatud ühtlustatud tasemel, peaks see aitama suurendada üldsuse usaldust liidu ja liikmesriikide otsustusprotsesside vastu.
- (13) Kuigi teatavates kolmandates riikides kehtivad huvide esindamise tegevuse avatuse ja läbipaistvuse eeskirjad, ei kohaldata neid sellise tegevuse suhtes, mille eesmärk on mõjutada liidus poliitika või õigusaktide väljatöötamist, sõnastamist või rakendamist või avalikke otsustusprotsesse. Seega nendest normidest ei piisa, et tagada huvide esindamise läbipaistvus, kui selle eesmärk on mõjutada liidus otsuste tegemist.
- (14) Käesolevas direktiivis sätestatud meetmed on proportsionaalsed ja piirduvad sellega, mis on vajalik konkreetse tegevuse, nimelt kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse läbipaistvuse tagamiseks. Kehtestatud on nõuded nimetatud tegevusele ja üksustele ei ole kehtestatud nõudeid pelgalt seetõttu, et nad saavad rahalisi vahendeid välismaalt. Käesoleva direktiivi fookuses on suurem läbipaistvus, kui üksused tegelevad siseturul kolmandate riikide nimel huvide esindamise tegevusega. Eeskätt on käesoleva direktiiviga ette nähtud kohustus tagada, et avalikult kättesaadavaks tehtud andmed esitatakse faktiliselt täpsel ja neutraalsel kujul ning et liikmesriikide pädevad asutused toimiksid sellisel viisil, et pelgalt asjaolust, et üksus on end käesoleva direktiivi sätete kohaselt registreerinud, ei tuleneks üksusele kahjulikke tagajärgi, näiteks häbimärgistamist. Direktiivis on sätestatud terviklik kaitsemeetmete süsteem, sealhulgas tõhus kohtulik kontroll, et tagada ühtlustatud meetmete proportsionaalsus. Direktiivis sätestatud meetmed austavad täielikult põhiõigusi ja järgivad eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“) tunnustatud põhimõtteid, sealhulgas sõna- ja teabevabadust, kogunemis- ja ühinemisvabadust, teadusuuringute vabadust, sealhulgas akadeemilist vabadust, õigust isikuandmete kaitsele ja õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ning ettevõtlusvabadust. Kuna käesoleva direktiivi sätted aitavad saavutada kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise ühtlaselt kõrge läbipaistvuse taseme, tugevdavad need hartaga ettenähtud kodanike demokraatlikke õigusi.
- (15) Käesoleva direktiivi ühtlustatud läbipaistvusnõuded ei tohiks mõjutada riigisiseseid õigusnorme, mis reguleerivad muude üksuste kui kolmandate riikide üksuste huvide esindamise tegevust, samuti ei tohiks need mõjutada sellise tegevuse sisu ega materiaalsooõigustlike norme, mida kohaldatakse ametiisikute suhtes, kui nad suhtlevad huvide esindamise tegevusega tegelevate üksustega. Need nõuded ei tohiks mõjutada riigisisese või liidu õiguse alusel kehtestatud norme, mida kohaldatakse kuritegeliku

tegevuse ning selle avastamise, uurimise, selle eest vastutusele võtmise ning järelevalve ja karistuste suhtes, näiteks korruptsiooni korral.

- (16) Läbipaistvusnõuete ühtlustamiseks on vaja ette näha ühtne huvide esindamise määratlus. Ühtlustatud läbipaistvusnõuete korrektseks kohaldamiseks peaks huvide esindamise tegevuse mõistel olema lai tähendus. See peaks hõlmama tegevusi, mille eesmärk on mõjutada liidus ja selle liikmesriikides poliitika või õigusaktide väljatöötamist, sõnastamist või rakendamist või avalikke otsustusprotsesse muu hulgas avaliku arvamuse kallutamise teel, sealhulgas piirkondlikul ja kohalikul tasandil.
- (17) Sellise tegevuse ja asjaolu vahel, et see mõjutab tõenäoliselt liidus poliitika või õigusaktide väljatöötamist, sõnastamist või rakendamist või avalikke otsustusprotsesse, peaks olema selge ja põhjendatud seos. Seose olemasolu kindlakstegemisel tuleks arvesse võtta kõiki asjakohaseid tegureid, nagu tegevuse sisu, selle konteksti, eesmärki, selle teostamise vahendeid ja seda, kas tegevus on osa süstemaatilisest või pidevast kampaaniast. Direktiivi kohaldamisala ei tohiks olla piiratud tegevusega, mille eesmärk on propageerida teatavate poliitikameetmete, õigusaktide või avaliku otsustusprotsessi muutmist, vaid sellesse peaksid kuuluma ka tegevused, mille eesmärk on säilitada praegune olukord.
- (18) Huvide esindamine võib toimuda eeskätt selliste tegevuste kaudu nagu koosolekute, konverentside või ürituste korraldamine või nendel osalemine, konsultatsioonidele, parlamendi kuulamistele või muudele sarnastele algatustele kaasaaitamine või neis osalemine, kommunikatsiooni- või reklaamikampaaniate korraldamine, sealhulgas meedia ja platvormide kaudu, suunamudijate kasutamine sotsiaalmeedias, võrgustike ja rohujuure tasandi algatuste korraldamine, poliitika- ja seisukohadokumentide, õigusaktide muudatuste, arvamusuuringute ja muude küsitluste, avalike kirjade ja muude kommunikatsiooni- või teabematerjalide koostamine.
- (19) Huvide esindamine võib hõlmata ka tegevust, mida tehakse kolmanda riigi üksuse nimel teadusuuringute ja hariduse valdkonnas, näiteks mõttekodade poolt selliste dokumentide levitamine, milles soovitatakse või soodustatakse konkreetse avaliku poliitika vastuvõtmist. Kooskõlas harta artiklis 13 sätestatud akadeemilise vabaduse ja teadusuuringute vabaduse põhimõttega ei tohiks huvide esindamine hõlmata teadustööd, mida teevad teadlased oma valitud valdkonnas, nende teadusuuringute tulemuste levitamist või õpetamis- ja haridustegevust, mis toimub kooskõlas akadeemilise vabaduse ja institutsioonilise autonoomia põhimõttega, välja arvatud juhul, kui selle tegevuse selge eesmärk on mõjutada liidus poliitika või õigusaktide väljatöötamist, sõnastamist või rakendamist või avalikke otsustusprotsesse ja seda tehakse kolmanda riigi üksuse nimel. Muudel juhtudel ei tohiks käesolevas direktiivis sätestatud registreerimisnõudeid sellise tegevuse suhtes kohaldada.
- (20) Kolmandate riikide valitsuste ametnike tegevus, mis on seotud avaliku võimu teostamisega, sealhulgas riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide vaheliste diplomaatiliste suhetega seotud tegevus, peaks käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja jääma. Samuti ei tohiks käesolev direktiiv hõlmata juristide tegevust, mille sisuks on õigusnõustamine või kolmandate riikide üksuste esindamine kohtu-, lepitus- või vahendusmenetluses ja selle tagamine, et austatakse nende üksuste põhiõigusi, nagu õigus olla ära kuulatud, õigus õiglasele kohtumenetlusele ja õigus kaitsele. Käesoleva direktiivi kohaldamisalast peaks välja jääma ka erialane nõustamine, mis ei ole õigusnõustamine ja mis võib seisneda näiteks eriala- või ekspertuuringu korraldamises, et esitada see tõendina kohtus esitatavate väidete toetuseks, tehniliste või teaduslike nõuannete saamises tehniliste õigusaktide järgimiseks või sellise

kutselise vahendaja teenuste kasutamises, kes ei ole pruugi olla jurist. Käesoleva direktiivi kohaldamisalast peaksid välja jääma sellised abitegevused nagu toitlustamine, ürituste korraldamiseks koha pakkumine, brošüüride või poliitikadokumentide trükkimine või määruses (EL) 2022/2065³ määratletud internetipõhiste vahendusteenuste, näiteks digiplatvormide teenuse osutamine.

- (21) Läbipaistvusnõuete ühtlustamiseks on vaja ette näha huvide esindamise teenuste osutajate ühtne määratlus. Huvide esindamise teenuse osutajad võivad olla eraõiguslikud juriidilised isikud, füüsilised isikud, kes tegelevad professionaalse lobitööga üksinda, samuti muud füüsilised või juriidilised isikud, kelle põhitegevusalaks või tegevusalaks, millega nad tegelevad juhuti, on avaliku otsustusprotsessi mõjutamine, sealhulgas lobitöö- ja suhtekorraldusfirmad, mõttekojad, kodanikuühiskonna organisatsioonid, eraõiguslikud uurimisinstituudid, teadusteenuseid pakkuvad riiklikud uurimisinstituudid, teadlased ja konsultandid.
- (22) Käesoleva direktiivi kohaldamisel tuleks ametiisiku all mõista Euroopa Liidu ametnikku või liikmesriigi ametnikku, kes töötab riigi, piirkonna või kohalikul tasandil seadusandlikku, täidesaatvat, haldus- või kohtuvõimu teostaval ametikohal.
- (23) Üksuse otsuse taga kasutada huvide esindamist võib olla kolmanda riigi valitsus või ametiasutus. See võib tuleneda kolmanda riigi valitsuse või avaliku sektori asutuse kontrollist üksuse üle, eelkõige juhul, kui valitsusel või asutusel on majanduslike õiguste, lepingute või muude vahendite kaudu võimalik üksust otsustavalt mõjutada. See võib nii olla ka olukorras, kus üksuse otsuse taga on olnud kolmanda riigi valitsus või ametiasutus, eelkõige andes üksusele juhiseid või käske. Selliste juhtumite hõlmamiseks tuleks kolmanda riigi üksuse mõistet mõista nii, et see ei sisalda mitte ainult kolmanda riigi keskvalitsust ja avaliku sektori asutusi, vaid ka avalik-õiguslikke või eraõiguslikke üksusi, sealhulgas liidu kodanikke ja liidus asutatud juriidilisi isikuid, kelle tegevuse saab lõppkokkuvõttes omistada sellele kolmandale riigile. See, kas avalik-õigusliku või eraõigusliku üksuse tegevus tuleb omistada kolmanda riigi valitsusele või ametiasutusele, tuleks kindlaks määrata igal üksikjuhul eraldi, võttes igakülgsest arvesse näiteks asjaomase üksuse tunnusjooni ning valitsevat õigus- ja majanduskeskkonda kolmandas riigis, kus üksus tegutseb, sealhulgas valitsuse rolli kõnealuse riigi majanduses.
- (24) Huvide esindamise tegevus peaks kuuluma käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, kui seda tehakse kolmanda riigi üksuse nimel. See tähendab, et selle tegevuse hulka peaksid kuuluma kolmandate riikide üksustele osutatavad huvide esindamise teenused. Kuna kolmanda riigi valitsus võib kasutada üksuseid, kelle tegevust saab talle omistada, et tegeleda huvide esindamise tegevusega, mis on majanduslikku laadi ja seega võrreldav huvide esindamise teenusega, peaks direktiiv hõlmama ka sellist tegevust. Seega võib see hõlmata ka kolmandate riikide üksuste poolset asutusesisest huvide esindamist. Käesolevat direktiivi tuleks kohaldada kolmandate riikide üksuste nimel tehtava huvide esindamise tegevuse suhtes, mis on suunatud füüsilistele või juriidilistele isikutele või mida tehakse või mis muudetakse üldkasutatavaks ühes või mitmes liikmesriigis.
- (25) Käesolevat direktiivi ei tohiks kohaldada tegevuse suhtes, mis toetab kolmanda riigi huve või on nendega kooskõlas, kuid millel puudub seos kõnealuse kolmanda riigiga.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>).

Sellise tegevuse hulka kuulub tegevus, mis kujutab endast sõnavabaduse ning teabe ja ideede edastamise ja vastuvõtmise vabaduse või akadeemilise vabaduse väljendust, näiteks üksikisikutena tegutsevate füüsiliste isikute tegevus või kolmanda riigi meedia heaks töötavate ajakirjanike tegevus, mida ei saa kolmandale riigile omistada või mis ei kvalifitseeru huvide esindamiseks käesolevas direktiivis määratletud tähenduses. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) XXXX/XXXX⁴ artiklis 2 määratletud meediateenuste osutamine ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/13/EL⁵ artiklis 1 määratletud audiovisuaalmeedia teenuste osutamine ei kuulu käesoleva direktiivi kohaldamisalasse. Selle kohaldamisalasse kuulub aga käesolevas direktiivis määratletud huvide esindamise tegevus, mida teeb kolmanda riigi üksuse nimel meediateenuse osutaja.

- (26) Kolmanda riigi üksusele osutatavate huvide esindamise teenuste puhul tuleks kõnealuse huvide esindamise teenuse eest saadud majanduslikku vastusooritust käsitada käesoleva direktiivi tähenduses tasuna. Selle hulka võib kuuluda rahaline toetus, näiteks laen, kapitalisüst, võlgade kustutamine, maksusoodustus või -vabastus, mis on saadud huvide esindamise tegevuse eest. Tasu hulka võivad kuuluda ka mitterahalised hüved, näiteks kontoriruumide pakkumine, ehitamine ja hooldamine huvide esindamise teenuse eest. Sellises olukorras vastutab saadud hüve väärtuse hindamise eest huvide esindamise teenuse osutaja, kes võib kasutada selleks näiteks turumäära.
- (27) Euroopa Liidu Kohus on sedastanud, et tasu olemuslik tunnus on see, et tegemist on majandusliku vastusooritusega osutatud teenuse eest. Panust organisatsiooni põhilisse rahastamisse või samalaadset rahalist toetust, mida antakse näiteks kolmanda riigi rahastajate toetuskava alusel, ei tohiks käsitada huvide esindamise teenuse eest makstava tasuna, kui see toetus ei ole seotud huvide esindamise tegevusega, st kui üksus saaks neid vahendeid olenemata sellest, kas ta tegeleb huvide esindamisega seotud konkreetse tegevusega.
- (28) Selleks et tagada põhjalik ja läbipaistev ülevaade huvide esindamiseks kasutatavatest summadest tervikuna, peaksid aastasummad käesoleva direktiivi tähenduses sisaldama kolmanda riigi üksuselt huvide esindamise teenuse osutamise eest saadud aastast kogutasu, ning kui tasu ei saada, siis teostatava huvide esindamise tegevusega seotud iga-aastaste kulude prognoose. Samadel põhjustel peaksid need summad sisaldama alltöövõtjate ja abitegevuste kulusid.
- (29) Alltöövõtja võib kvalifitseeruda kolmanda riigi üksuse nimel huvide esindamisega tegelevaks üksuseks ja seega kuuluda käesolevas direktiivis sätestatud kohustuste kohaldamisalasse. Selleks et vähendada halduskoormust, vältida tasu topeltarvestust ja tagada kogu lepinguahela ulatuses teabe saamine, peaksid huvide esindamisega tegelevad üksused tagama, et nende ja alltöövõtjate vahelised lepingud sisaldavad teavet selle kohta, et tegeletakse huvide esindamise tegevusega kolmanda riigi üksuse nimel, ning kohustust esitada kõnealune teave juhul, kui tegevuse kohta sõlmitakse edasine allhankaleping. Selle alusel tuleks alltöövõtjad vabastada käesolevas

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu XXXX määrus (EL) XXXX/XXXX, millega luuakse siseturul meediateenuste ühine raamistik (Euroopa meediavabaduse määrus) ja muudetakse direktiivi 2010/13/EL (ELT L XX, XX.XX.XXXX, lk XX, ELI: XXX).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2010/13/oj>).

direktiivis sätestatud registreerimise ja andmete säilitamise kohustusest, ning kui see on asjakohane, kohustusest määrata esindaja.

- (30) Käesoleva direktiiviga ette nähtud registreerimisnõuete täitmise hõlbustamiseks peaks huvide esindamise teenuste osutajal olema õigus nõuda, et üksus, kelle nimel teenust osutatakse, teataks, kas tegemist on kolmanda riigi üksusega. Huvide esindamise teenuste osutajad peaksid seda õigust täiel määral kasutama, et teha teadlikke valikuid, mis võimaldab neil oma tegevuses täielikult järgida käesolevas direktiivis sätestatud nõudeid.
- (31) Tuleks nõuda, et üksused, kes tegelevad kolmanda riigi üksuse nimel huvide esindamise tegevusega, säilitaksid teatavaid andmeid, et edendada vastutavust ja suurendada teadlikkust kolmandate riikide huvidest, mida nad esindavad. Nende andmete hulka peaksid kuuluma huvide esindamise eesmärgi kirjeldus, eelkõige otsustusprotsess, mida sellega soovitakse mõjutada, ja tulemus, mida sellega soovitakse saavutada. Samuti peaksid need andmed sisaldama kolmanda riigi üksuse identifitseerimisandmeid, ja kui üksus on füüsiline isik, tema täisnime. Andmed peaksid sisaldama ka koopiaid lepingutest ja peamisest teabevahetusest, mis on tähtsad huvide esindamise tegevuse laadi ja eesmärgi ning sellega seotud finantskorra mõistmiseks, samuti teavet või materjali, mis moodustab tegevuse olulise osa, nagu riigiametnikega jagatud seisukohadokumendid.
- (32) Üksustelt, kes tegelevad huvide esindamisega kolmandate riikide nimel, ei tohiks nõuda, et nad säilitaksid nendes andmetes sisalduvaid isikuandmeid kauem, kui on vaja selleks, et järelevalveasutused saaksid täita oma järelevalve- ja normide täitmise tagamise ülesandeid. Kõiki selliseid andmeid tuleks säilitada piisavalt kaua, et järelevalveasutustel oleks võimalik saada põhjendatud juhtudel andmeid kolmanda riigi üksuse ja huvide esindamise tegevuse kohta ning koondandmeid iga aasta kohta.
- (33) Tulemusliku järelevalve võimaldamiseks tuleks nõuda üksustelt, kes tegelevad huvide esindamise tegevusega kolmanda riigi üksuse nimel ja kellel ei ole liidus tegevuskohta, et nad määraksid esindaja, kellel on liidus tegevuskoht, ja tagaksid, et nende määratud esindajal on asjaomaste asutustega koostöö tegemiseks vajalikud volitused ja vahendid.
- (34) Selleks et tagada kogu siseturul ühtlustatud läbipaistvusnõuded, tuleks kolmanda riigi üksuse nimel huvide esindamise tegevusega tegelevatelt üksustelt nõuda, et nad registreeriks end oma tegevuskoha riiklikus registris. Samuti tuleks riiklikus registris olemasoleva registreeringu andmeid hiljem ajakohastada. Registrid peaksid looma liikmesriigid, kes peaksid neid ka haldama ja pidama. Liikmesriigid võivad kasutada käesoleva direktiivi kohaldamisel oma olemasolevaid riiklikke registreid, tingimusel et direktiivi nõuded on täidetud. Riigisisese pädevuse jaotuse järgimiseks peaks liikmesriikidel olema õigus luua mitu registrit. Sellisel juhul peaksid liikmesriigid kehtestama reeglid, kus on kirjas, millistes riiklikes registrites peaksid kolmandate riikide nimel huvide esindamise tegevusega tegelevad üksused end registreerima. Riiklikes registrites tehtavate isikuandmete töötlemise toimingute logisid ei tohiks säilitada kauem, kui on vajalik, et jälgida, kas juurdepääs isikuandmetele on õiguspärane, ning seetõttu tuleks logisid säilitada ühe aasta jooksul.

- (35) Tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2018/1724⁶ on teave käesoleva direktiiviga kehtestatud registreerimiskohustuste ja -formaalsuste kohta kättesaadav ühtse digivärava kaudu, mis loob veebiportaali „Teie Euroopa“ kaudu ühtse kontaktpunkti, kust ettevõtjad ja kodanikud saavad teavet ühtse turu eeskirjade ja menetluste kohta kõigil valitsemistasanditel ning otsese, tsentraliseeritud ja juhendatud juurdepääsu abi- ja probleemilahendamisteenustele ning mitmesugustele täielikult digiteeritud haldusmenetlustele. Registreerimismenetlus on täielikult veebipõhine ja korraldatud kooskõlas ühekordsuse põhimõttega, et hõlbustada andmete taaskasutamist.
- (36) Kui kolmanda riigi nimel huvide esindamise tegevusega tegeleva üksusel on tegevuskoht mitmes liikmesriigis, peaks ta end registreerima ainult selles liikmesriigis, kus on tema peamine tegevuskoht. Üksuse peamise tegevuskoha all tuleks mõista kohta, kus on tema peakontor või registrijärgne asukoht, kus toimub peamine majandustegevus ja selle juhtimine.
- (37) Käesoleva direktiivi kohaldamisel registrisse kantav teave peaks piirduma sellega, mis on vajalik, et tagada kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse läbipaistvus ja käesoleva direktiivi tulemuslik täitmine. See teave peaks hõlmama andmeid huvide esindamise tegevusega tegeleva üksuse enda kohta, kolmanda riigi kohta, kelle nimel huvide esindamise tegevus toimub, käesolevas direktiivis määratletud ja huvide esindamise tegevusega tegeleva alltöövõtja kohta ning teavet konkreetse huvide esindamise tegevuse kohta. Kui see on asjakohane, peaks teave sisaldama ka viidet meediateenuse osutajatele või digiplatvormidele, kus avaldatakse huvide esindamise tegevuse raames reklaami. Registrisse kantav teave ei peaks hõlmama teavet sellise rahalise toetuse summade või päritolu kohta, mis ei ole seotud huvide esindamise tegevusega.
- (38) Tagamaks, et registreerimiseks esitatud teave võimaldab riiklike registrite eest vastutavatel asutustel teha nõuetekohaselt ja täpselt kindlaks kolmandad riigid, kelle nimel huvide esindamine toimub, ja selle, kui palju nendele tegevustele kulutatakse, peaks komisjonil olema õigus võtta standardteabe kohandamiseks vastu delegeeritud õigusakte.
- (39) Kolmandate riikide nimel huvide esindamise tegevusega tegelevad üksused, kes on kantud riiklikku registrisse, peaksid ajakohastama riiklikus registris sisalduvat teavet vähemalt kord aastas. Võttes aga arvesse, kui oluline on direktiivi kohaldamise ja järelevalve seisukohast sellistes riiklikes registrites hoitava teabe täpsus, tuleks muudatused registreeritud üksuse kontaktandmetes ja täiendused nendele andmetele kanda registrisse kiiremini ja igal juhul mõistliku aja jooksul.
- (40) Iga riikliku registri eest vastutav asutus peaks tagama, et esitatud teave on täielik ega sisalda ilmselgeid vigu. See ei peaks tähendama esitatud teabe täpsuse või õigsuse põhjalikku hindamist ning seda ei tohiks käsitada registris sisalduva teabe täpsuse ametliku kinnituseks. Kui üksust ei kanta registrisse mittetäieliku või ilmselgelt ebaõige teabe tõttu, ei tohiks see teda takistada esitamast uut registreerimistaotlust.
- (41) Kolmandate riikide huve esindavad üksused peaksid suutma tõendada, et nad on täitnud registreerimisnõuded. Kui üksus on registreeritud, tuleks talle anda riiklikus

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1724, millega luuakse ühtne digivärv teabele ja menetlustele ning abi- ja probleemilahendamisteenustele juurdepääsu pakkumiseks ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012 (ELT L 295, 21.11.2018, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1724/oj>).

registris sisalduva teabe koopia ja kordumatu Euroopa huvide esindamise number (edaspidi „EIRN“). EIRN peaks aitama kogu liidus kindlaks teha käesoleva direktiivi kohaselt registreeritud üksusi. Seepärast peaksid EIRNi osad võimaldama kindlaks teha registreerimisliikmesriigi ja konkreetse riikliku registri, milles üksus on end registreerinud. Riikliku registri kood tuleks valida nii, et see oleks asjaomase liikmesriigi korraldust tundva isiku jaoks loogiline.

- (42) Kui registreeritud üksus on registreeritud oma tegevuskohas, ei tohiks nõuda, et ta registreeriks end teistes liikmesriikides, kaasa arvatud juhul, kui ta alustab seal huvide esindamise tegevust. Selleks et ametiisikutel oleks lihtsam leida teavet selliste huvide esindamise tegevusega tegelevate üksuste kohta, kellele ametiisikud võivad kokku puutuda, peaksid teised liikmesriigid, kus kõnealune tegevus toimub, lisama oma riiklikesse registritesse asjaomaste registreeritud üksuste nimed, nende EIRNi ning lingi riiklikus registris sisalduvale teabele, mis tehakse avalikult kättesaadavaks.
- (43) Registreerimisnõude täitmise tagamiseks peaks järelevalveasutustel, kellel on näiteks rikkumisest teataja teate alusel usaldusväärset teavet selle kohta, et üksus ei ole end registreerinud, olema võimalik nõuda, et kõnealune üksus esitaks teabe, mis on rangelt vajalik, et teha kindlaks, kas ta kuulub käesoleva direktiivi kohaldamisalasse. Selline teave ei tohiks üldjuhul ulatuda kaugemale teabest, millega saab otseselt tõendada, kas üksus kuulub käesoleva direktiivi kohaldamisalasse. Selleks võib olla teave, mille suhtes kehtib andmete säilitamise kohustus, sealhulgas deklaratsioonid selle kohta, kas üksus, kelle nimel huvide esindamise teenust osutatakse, on kolmanda riigi üksus. Võimaluse korral peaks selline teabe esitamise nõue piirduma teabega, mis on eeldatavalt üksuse valduses. Lisaks peaks järelevalveasutustel, kellel on usaldusväärset teavet selle kohta, et üksus võib olla jätnud registreerimisest tulenevad kohustused täitmata, olema võimalik nõuda, et kõnealune üksus esitaks teabe, mis on vajalik kohustuste võimaliku täitmata jätmise uurimiseks. Selline teave ei tohiks üldjuhul ulatuda kaugemale teabest, millega saab otseselt tõendada registreerimis- ja ajakohastamisnõude kohaselt esitatud teabe täielikkust või täpsust. Võimaluse korral peaks selline teabe esitamise nõue piirduma teabega, mis on eeldatavalt registreeritud üksuse valduses. Kõik sellised nõuded peaksid sisaldama põhjendusi, nõutava teabe üksikasju ja selle vajalikkuse põhjendusi ning teavet kohtuliku kontrolli kohta, mida on võimalik kohaldada. Kõnealused nõuded ei tohiks piirata liikmesriikide ametiasutuste volitusi, mis tulenevad riigisisisest või liidu õigusest, uurida tegevust, mis võib vastata kuriteokoosseisule.
- (44) Demokraatlik vastutus on hästi toimiva demokraatia tugisammas. Andes kodanikele juurdepääsu teabele, mis käsitleb üksusi, kes tegelevad siseturul kolmandate riikide nimel huvide esindamise tegevusega, ja neid kolmandate riikide üksusi, keda need üksused esindavad, võimaldab käesolev direktiiv kodanikel ja muudel huvitatud sidusrühmadel kasutada oma demokraatlikke õigusi ja kohustusi, sealhulgas võimalust teha demokraatlikku kontrolli, olles täiel määral teadlik sellest, kelle huve teenib huvide esindamise tegevus, millega nad ise või nende valitud esindajad võivad kokku puutuda. Kodanike ja huvitatud sidusrühmade avalik kontroll demokraatlikke protsesse mõjutavates valdkondades toetab demokraatlikku kontrolli- ja tasakaalustussüsteemi. Samuti aitab demokraatlik vastutus kodanikke võimestada, sest see annab neile võimaluse väljendada ja kasutada oma demokraatlikke valikuid, muu hulgas hääletamise teel. Valijatena on kodanikud olulised iseseisvad otsustajad ja seega võivad nad olla teatavate huvide esindamise teenuste sihtmärgiks.
- (45) Proportsionaalsuse tagamiseks peaksid üldsusele kättesaadavaks tehtud isikuandmed piirduma sellega, mis on rangelt vajalik selleks, et teavitada kodanikke, nende

esindajaid ja muid huvitatud isikuid kolmandate riikide nimel tehtavast huvide esindamise tegevusest. Peale selle tuleks teha üldsusele kättesaadavaks teave deklareeritud aastasummade kohta, kasutades selleks üldisemaid vahemikke kui need, mida kasutatakse teabe esitamiseks riiklikele registritele, et tagada kodanike, nende esindajate ja teiste huvitatud isikute teavitamiseks vajalik üksikasjalikkus. Teavet, mis on oluline ainult järelevalveasutustele, nagu registreeritud üksuse eest vastutavate isikute kontaktandmed, ei tohiks avalikustada.

- (46) Selleks et hõlbustada kodanike juurdepääsu teabele, tuleks see esitada kergesti juurdepääsetavas, masinloetavas, selgelt nähtavas ja kasutajasõbralikus vormingus ning lihtsas keeles. Teavet tuleks käsitada masinloetavana, kui see on esitatud vormingus, mida tarkvararakendused saavad ilma inimese sekkumiseta automaatselt töödelda, eelkõige konkreetsete andmete otsimiseks, äratundmiseks ja neist väljavõtete tegemiseks. Teave tuleks teha kättesaadavaks kooskõlas liidu õiguses sätestatud ligipääsetavusnõuetega, et tagada juurdepääs puuetega inimestele, ja kui see on tehniliselt teostatav, rohkem kui ühe tajukanali kaudu. Registreerimine võib toimuda muus liikmesriigis kui see, kus huvide esindamise tegevus toimub. Teabe kättesaadavus kogu liidus paraneb oluliselt, kui see teave avaldatakse vähemalt ühes liidu ametlikus keeles, millest võimalikult suur osa liidu kodanikke üldjoontes aru saab. Liikmesriike tuleks ergutada kasutama tehnilisi lahendusi, mis võimaldaksid tõlkida sellesse keelde võimalikult palju teavet. Siiski ei tohiks liikmesriikidelt nõuda registreeritud üksuste esitatud teabe tõlkimist.
- (47) Et kaitsta isikuid, kelle põhiõigusi võidakse teatava teabe avaldamise tagajärjel rikkuda – näiteks võidakse rünnata kolmandas riigis tegutseva registreeritud üksuse heaks töötavaid isikuid – peaksid liikmesriigid tagama, et järelevalveasutustel on taotluse korral võimalik piirata kogu riiklikku registrisse kantud teabe või selle teatava osa avaldamist. Registreeritud üksus peaks tõendama, et võttes arvesse iga üksikjuhtumi konkreetseid asjaolusid, tuleks teabe avaldamist piirata õigustatud huvi tõttu, näiteks tõsise riski tõttu, et avaldamisega rikutakse üksikisiku põhiõigusi, mis on kaitstud eelkõige harta artikliga 1 (õigus inimväärikusele), artikliga 2 (õigus elule), artikliga 3 (õigus isikupuutumatusel), artikliga 4 (piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise keeld) või artikliga 6 (õigus vabadusele ja turvalisusele); sellised põhiõiguste rikkumised on näiteks inimrööv, šantažeerimine, väljapressimine, ahistamine, vägivald või hirmutamine, lisaks võib teabe avaldamise piiramise põhjuseks olla ärisaladus. Seda küsimust analüüsides tuleks arvesse võtta töötajate või registreeritud üksuses töötavate või sellega seotud isikute kehalise puutumatusel seotud riske. Õigustatud huvid peaksid hõlmama ka ohtu isikutele, kes saavad registreeritud üksuse tegevusest kasu. Järelevalveasutuse otsustes tuleks arvesse võtta käesoleva direktiivi eesmärgid ning nende suhtes tuleks registreerimisliikmesriigis kohaldada kohtulikku kontrolli. Järelevalveasutuse ja vajaduse korral kohtu otsus tuleks teha viivitamata. Kui avaldamise piiramiseks on antud luba, siis selleks, et avalikkus saaks teada, et registreeritud üksus on täitnud käesoleva direktiiviga kehtestatud registreerimisnõude, tuleks riikliku registri asjaomane andmeväli asendada märkega, et avaldamine on piiratud õigustatud huvi tõttu.
- (48) Selleks et võimaldada ametiisikutel kindlaks teha, et tegemist on kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevusega, peaksid registreeritud üksused ja nende alltöövõtjad esitama ametiisikutega vahetult suheldes oma EIRNi. EIRN tuleks esitada proaktiivselt iga kord, kui ametiisikutega suheldakse.

- (49) Liikmesriigid peaksid määrama vähemalt ühe asutuse või organi, kes vastutab riiklike registrite loomise ja pidamise eest ning nende registreerimistaotluste töötlemise eest, mille on esitanud üksused, kes tegelevad kolmandate riikide nimel huvide esindamise tegevusega. Samuti peaksid nad määrama vähemalt ühe järelevalveasutuse, kes vastutab käesolevas direktiivis sätestatud kohustuste täitmise järelevalve ja tagamise eest ning teiste liikmesriikide järelevalveasutuste ja komisjoniga peetava teabevahetuse eest. Et toetada põhiõiguste ja -vabaduste, õigusriigi ja demokraatlike põhimõtete järgimist ning üldsuse usaldust nende üksuste järelevalve vastu, peavad järelevalveasutused olema erapooletud ja sõltumatud välisest sekkumisest või poliitilisest survest ning neil peavad olema asjakohased volitused ja ressursid, et tulemuslikult jälgida ja võtta vajalikke meetmeid, millega tagada käesoleva direktiivi järgimine.
- (50) Selleks et vältida registreeritud üksuste häbimärgistamist, tuleks avalikult kättesaadavaks tehtud andmed esitada faktiliselt täpsel ja neutraalsel kujul. Lisaks peaksid liikmeriikide pädevad asutused neile käesoleva direktiivi alusel määratud ülesannete täitmisel tagama, et kahjulikke tagajärgi ei tuleneks pelgalt asjaolust, et üksus on registreeritud üksus. Eelkõige ei tohiks andmetele lisada avaldusi ega sätteid, mis võiksid tekitada registreeritud üksuste suhtes umbusalduse õhkkonda, mis võib heidutada liikmesriikide või kolmandate riikide füüsilisi või juriidilisi isikuid nendega suhtlemast või andmast neile rahalist toetust. Selline häbimärgistav tegevus võib olla näiteks registreeritud üksuste negatiivne märgistamine või halvustavate avalduste tegemine eesmärgiga kahjustada registreeritud üksuste usaldusväarsust ja legitiimsust, viidates sellele, et registreeritud üksused püüavad demokraatlikke protsesse ebaseaduslikult mõjutada.
- (51) Kui kolmas riik kulutab huvide esindamisele eriti suuri summasid või kui üksus saab ühelt või mitmelt kolmanda riigi üksuselt eriti suurt tasu, esineb suurem tõenäosus, et huvide esindamise tegevusega õnnestub mõjutada liikmesriikide või liidu kui terviku poliitilisi valikuid. Sellisel juhul peaks järelevalveasutustel olema võimalik nõuda selliste kolmandate riikide nimel huvide esindamise tegevusega tegelevatelt üksustelt lisateavet, et teha põhjalikumat kontrolli.
- (52) Selleks et käesoleva direktiivi täitmise järelevalve oleks proportsionaalne, peaks järelevalveasutustel olema võimalik nõuda, et kolmandate riikide üksuste nimel huvide esindamisega tegelevad üksused esitaksid andmed, mis on vajalikud selleks, et uurida käesolevas direktiivis sätestatud registreerimisnõude võimalikku täitmata jätmist. Selleks peaks järelevalveasutustel olema võimalik tegutseda omal algatusel või rikkumisest teataja või teise liikmesriigi järelevalveasutuse teate alusel.
- (53) Järelevalveasutused peaksid tegema koostööd nii liikmesriikide kui ka liidu tasandil. Järelevalveasutuste koostöö peaks lihtsustama kiiret ja turvalist teabevahetust. Järelevalveasutustel peaks olema võimalik küsida järelevalveülesannete täitmiseks registreerimisliikmesriigi järelevalveasutuselt registreerimisel esitatud teavet, sealhulgas mitteavalikku teavet, ning teatavatel juhtudel andmeid, mida üksus säilitab, ja tehtud analüüse. Järelevalveasutused ja komisjon peaksid tegema direktiivi rakendamiseks koostööd. Et mõista paremini kogu kolmandate riikide nimel liidus tehtava huvide esindamise tegevuse mahtu ja jaotust, peaks komisjonil olema võimalik küsida järelevalveasutustelt koondandmeid, mis põhinevad teabel, mille kolmandate riikide üksuste nimel huvide esindamisega tegelevad üksused on registreerimisel esitanud. Selleks et põhjalikult jälgida liidus kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse üksikasju ja tunnuseid, võivad koondandmed sisaldada teavet,

mis ei ole registrites avalikult kättesaadav, sealhulgas isikuandmeid, niivõrd kui see on vajalik tulemusliku järelevalve tagamiseks.

- (54) Halduskoormuse täiendavaks piiramiseks peaks halduskoostöö ja teabevahetus liikmesriikide ametiasutuste, järelevalveasutuste ja komisjoni vahel toimuma siseturu infosüsteemi (edaspidi „IMI süsteem“) kaudu, mis on loodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1024/2012⁷ selleks, et ühtse turuga seotud poliitikavaldkondadega tegelevad liikmesriikide pädevad asutused saaksid teha omavahel halduskoostööd. Tuleks tagada IMI süsteemi ja riiklike registrite koostalitlusvõime kooskõlas Euroopa koostalitlusvõime raamistikuga.
- (55) Selleks et aidata komisjonil täita oma ülesannet tagada liikmesriikide pädevate asutuste vahel tulemuslik koostöö ning käesoleva direktiivi täielik ja tulemuslik rakendamine, tuleks luua nõuanderühm. Sellesse peaks kuuluma ka iga liikmesriigi järelevalveasutuste esindaja. Nõuanderühm peaks andma nõu direktiivi rakendamise küsimustes, sealhulgas seoses nõudega vältida kahjulikke tagajärgi, mis võivad tuleneda pelgalt asjaolust, et üksus on registreeritud vastavalt käesolevas direktiivis sätestatud nõuetele. Nõuanderühm peaks vastu võtma arvamusi, soovitusi või aruandeid, mille liikmesriikide määratud pädevad asutused peaksid avalikustama. Selleks et tagada üksustele, mis võivad kuuluda direktiivi kohaldamisalasse, õiguskindlus, peaks nõuanderühm eelkõige nõustama komisjoni võimalike suuniste osas, mis käsitlevad direktiivi kohaldamisala, kolmanda riigi üksuse mõistet ja tegevust, mille eesmärk või tagajärg on hoida kõrvale käesolevas direktiivis sätestatud kohustustest. Vajaduse korral tuleks tagada koostöö ELi korruptsioonivastase võrgustikuga.
- (56) Rikkumisest teatajad võivad juhtida järelevalveasutuste tähelepanu uuele teabele, mis võib aidata avastada käesoleva direktiivi rikkumisi, sealhulgas katseid selles sätestatud kohustustest kõrvale hoida. Selleks et rikkumisest teatajad saaksid teavitada järelevalveasutusi käesoleva direktiivi tegelikest või võimalikest rikkumistest ning et kaitsta rikkumisest teatajaid survekamise eest, tuleks käesoleva direktiivi rikkumisest teatamise ja rikkumisest teatavate isikute kaitse suhtes kohaldada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/1937⁸.
- (57) Rikkumisest teatamine võib olla määrava tähtsusega, et vältida, hoida ära või avastada eeskirjade rikkumisi selliste siseturul osutatavate teenuste läbipaistvuse ja järelevalve valdkonnas, mis võivad mõjutada avalikke otsustusprotsesse, nagu huvide esindamise teenused. Võttes arvesse avalikku huvi kaitsta avalikke otsustusprotsesse selliste rikkumiste eest ja seda, et sellised rikkumised võivad kahjustada kodanike usaldust demokraatlike institutsioonide vastu, ning pidades silmas asjaolu, et käesolev direktiiv ei kuulu direktiivi (EL) 2019/1937 artikli 2 lõike 1 punktis a sätestatud poliitikavaldkondadesse, on vaja neid valdkondi kohandada. Direktiivi (EL) 2019/1937 artiklit 2 ja lisa tuleks seetõttu vastavalt muuta.
- (58) Keelatud peaks olema osaleda teadlikult ja tahtlikult tegevuses, mille eesmärk või tagajärg on käesolevas direktiivis ettenähtud kohustustest, eelkõige

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 1024/2012, mis käsitleb siseturu infosüsteemi kaudu tehtavat halduskoostööd ning millega tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2008/49/EÜ (IMI määrus) (ELT L 316, 14.11.2012, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1024/oj>).

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta (ELT L 305, 26.11.2019, lk 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1937/oj>).

registreerimisnõuetest kõrvale hoidmine. Sellise tegevuse hulka kuuluvad huvide esindamise teenuse varjatud tasustamine, äriühingu asutamine eesmärgiga hāgustada sidemeid kolmanda riigi valitsusega või tegevuste kunstlik jaotamine mitmele üksusele, et jääda allapoole käesoleva direktiiviga kehtestatud künniseid.

- (59) Käesoleva direktiivi nõuete rikkumise ārahoidmiseks ja selle eest karistamiseks peaksid liikmesriigid tagama, et käesolevas direktiivis sätestatud kohustuste rikkumisega kaasnevad mõjusad, proportsionaalsed ja heidutavad haldustrahvid. Karistused ei tohiks olla olemuselt kriminaalkaristused. Need peaksid arvesse võtma rikkumise laadi, korduvust ja kestust, pidades silmas kaalul olevat avalikku huvi, asjaomase tegevuse ulatust ja liiki ning huvide esindamise tegevusega tegeleva üksuse majanduslikku suutlikkust. Karistused peaksid igal üksikjuhul olema mõjusad, proportsionaalsed ja heidutavad ning austama põhiõigusi, sealhulgas sõnavabadust, ühinemisvabadust, akadeemilist ja teadustegevuse vabadust, kaitsemeetmeid ja võimalust kasutada tulemuslikke õiguskaitsevahendeid, sealhulgas õigust olla āra kuulatud. Enne karistuse määramist peaks järelevalveasutus andma varajase hoiatuse, välja arvatud juhul, kui rikkumine kujutab endast käesolevas direktiivis sätestatud kohustustest kõrvalehoidmise keelu rikkumist.
- (60) Selleks et muuta täiendava teabe taotlemise künniseid, registreerimistaotluse esitamisel esitatava teabe loetelu ja liikmesriikide avaldatavates aruannetes esitatava teabe loetelu, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte. On eriti oluline, et komisjon viiks ettevalmistava töö käigus läbi asjakohased konsultatsioonid, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et need konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁹ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada võrdne osalemine delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, kus arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (61) Et tagada käesoleva direktiivi kohaldamise tulemuslik järelevalve, peaks komisjon esitama korrapäraselt aruandeid selle rakendamise kohta ja tegema seda vajaduse korral seoses aruannetega muude asjakohaste liidu õigusaktide kohta. Kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe punktidega 22 ja 23 peaks komisjon hindama käesoleva direktiivi mõju ja vajadust lisameetmete järele.
- (62) Kuna liikmesriigid ei suuda käesoleva direktiivi eesmäärke, nimelt aidata kaasa huvide esindamise siseturu nõuetekohasele toimimisele, piisavalt saavutada ja neid saab paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (63) Eelkõige toetab liidu tasandi süsteem liikmeriikide pädevaid asutusi nende järelevalveülesannete täitmisel ja muid sidusrühmi nende rolli täitmisel demokraatlikus protsessis ning suurendab liidu demokraatia üldist võimet seista vastu kolmandate riikide sekkumisele. Kolmandate riikide nimel liidu tasandil tehtava huvide esindamise tegevuse läbipaistvuse käsitlemine annab lisaväärtust, sest see

⁹

ELT L 123, 12.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj

tegevus on tõenäoliselt piiriülene ja nõuab seepärast koordineeritud lähenemisviisi eri tasanditel ja sektorites. Koostööd tehes ja teavet jagades on liikmesriikidel võimalik paremini mõista sellise huvid esindamise ulatust ja vältida seeläbi olukorda, kus kolmandad riigid saavad ära kasutada regulatiivseid erinevusi või lünki.

- (64) Liikmesriigid peaksid käesoleva direktiivi rakendamisel püüdma minimeerida asjaomaste üksuste, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/34/EL¹⁰ artiklis 3 määratletud mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate halduskoormust.
- (65) Käesoleva direktiivi kohaselt toimuva isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) 2016/679¹¹ ja (EL) 2018/1725;¹² see hõlmab isikuandmete töötlemist kolmandate riikide üksuste nimel huvid esindamisega tegelevate üksuste riikliku registri või riiklike registrite pidamiseks, sellis(t)es registri(te)s olevate isikuandmetega tutvumiseks ning isikuandmete vahetamiseks käesoleva direktiivi kohase halduskoostöö ja liikmesriikidevahelise vastastikuse abi raames, sealhulgas IMI kasutamiseks, ning andmete säilitamiseks kooskõlas käesolevas direktiivis sätestatud andmete säilitamise kohustustega. Igasugune isikuandmete töötlemine sellistel eesmärkidel peaks olema muu hulgas kooskõlas võimalikult väheste andmete kogumise, andmete täpsuse ja säilitamise piiramise põhimõtetega ning vastama andmete tervikluse ja konfidentsiaalsuse nõuetele. Liikmesriigid peaksid kehtestama meetmed, millega tagatakse nende riiklikus registris või riiklikes registrites sisalduvate isikuandmete seaduslik ja turvaline töötlemine kooskõlas isikuandmete kaitset käsitlevate kohaldatavate õigusaktidega.
- (66) Käesolev direktiiv ei mõjuta mingil viisil ELi lepingu artikli 29 või ELi toimimise lepingu artikli 215 kohaselt vastu võetud liidu piiravate meetmete kohaldamist. Eelkõige ei mõjuta see keeldu teha rahalisi vahendeid või majandusressursse otseselt või kaudselt kättesaadavaks liidu piiravate meetmete loetelus nimetatud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele või nendega seotud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele või nende kasuks.
- (67) Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada komisjoni õigust alatatada ja viia läbi uurimisi siseturgu moonutavate välisriigi subsidiumide kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2022/2560 tähenduses¹³.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/34/oj>).

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj>).

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2560, mis käsitleb siseturgu moonutavaid välisriigi subsidiume (ELT L 330, 23.12.2022, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj>).

- (68) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta¹⁴ on liikmesriigid kohustunud lisama põhjendatud juhtudel ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate liikmesriigi õigusaktide vastavate osade vahel. Seadusandja leiab, et käesoleva direktiivi puhul on nimetatud dokumentide esitamine põhjendatud.
- (69) Vastavalt määruse (EL) 2018/1725 artikli 42 lõikele 1 on konsulteeritud Euroopa Andmekaitseinspektoriga, kes esitas oma arvamuse XXXX¹⁵,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK. ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise eesmärk

Käesoleva direktiiviga nähakse ette ühtlustatud nõuded kolmanda riigi üksuse nimel tehtavale huvide esindamisega seotud majandustegevusele, et parandada siseturu toimimist, saavutades kogu liidus ühtlaselt kõrge läbipaistvuse taseme.

Käesoleva direktiivi eesmärk on saavutada läbipaistvus nii, et seejuures ei tekiks umbusalduse õhkkonda, mis võib heidutada liikmesriikide või kolmandate riikide füüsilisi või juriidilisi isikuid suhtlemast üksustega, kes tegelevad kolmanda riigi üksuse nimel huvide esindamisega, või andmast neile rahalist toetust.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (1) „**huvide esindamise tegevus**“ – tegevus, mille eesmärk on mõjutada liidus poliitika või õigusaktide väljatöötamist, sõnastamist või rakendamist või avalikke otsustusprotsesse, eelkõige näiteks koosolekute, konverentside või ürituste korraldamise või nendel osalemise, konsultatsioonides või parlamendi kuulamistes osalemise või neile kaasaaitamise, kommunikatsiooni- või reklaamikampaaniate korraldamise, võrgustike ja rohujuure tasandi algatuste korraldamise, seisukohti väljendavate ja poliitikadokumentide koostamise või seadusandlike muudatuste, arvamusuuringute, küsitluste või avalike kirjade või teadusuuringute ja haridusega seotud tegevuse kaudu, kui seda tehakse konkreetselt selle eesmärgi nimel;
- (2) „**huvide esindamise teenus**“ – huvide esindamise tegevus, mida tavaliselt tehakse tasu eest, nagu on osutatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 57;
- (3) „**huvide esindamise teenuse osutaja**“ – füüsiline või juriidiline isik, kes osutab huvide esindamise teenust;
- (4) „**kolmanda riigi üksus**“ –
 - (a) kolmanda riigi, välja arvatud Euroopa Majanduspiirkonna liikmete keskvalitsus ja kõigi teiste tasandite ametiasutused;

¹⁴ ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

¹⁵ XXXX.

- (b) avalik-õiguslik või eraõiguslik üksus, kelle tegevuse saab kõiki asjakohaseid asjaolusid arvesse võttes omistada punktis a osutatud üksusele;
- (5) **„abitegevus“** – tegevus, mis toetab huvide esindamise tegevust, kuid ei mõjuta otseselt selle sisu;
- (6) **„aastasumma“** –
- (a) kolmanda riigi üksuselt huvide esindamise teenuse osutamise eest saadud aastane kogutasu, mis juhul, kui tasu on mitterahaline, koosneb selle hinnangulisest väärtusest, või
- (b) kui tasu ei saada, siis huvide esindamisega seotud aastase kulu hinnang, võttes arvesse huvide esindamise tegevust tervikuna, sealhulgas juhul, kui sellega tegeleb lepingu alusel teenuseosutaja, alltöövõtjate ja abitegevuse kulused;
- (7) **„alltöövõtja“** – huvide esindamise teenuse osutaja, kellega peatöövõtja või mõni tema alltöövõtjatest sõlmib lepingu, milles on kokku lepitud, et alltöövõtja teostab osaliselt või täielikult huvide esindamise tegevuse, mida peatöövõtja on kohustunud tegema;
- (8) **„registreeritud üksused“** – üksused, mis on registreeritud artiklis 9 osutatud riiklikus registris vastavalt artiklile 10;
- (9) **„riikliku registri eest vastutav asutus“** – avaliku sektori asutus või organ, kes vastutab artiklis 9 osutatud riikliku registri pidamise ja käesoleva direktiivi kohaselt esitatud registreerimistaotluste töötlemise eest;
- (10) **„järelevalveasutus“** – sõltumatu avaliku sektori asutus, kes vastutab käesolevas direktiivis sätestatud nõuete järgimise ja täitmise tagamise järelevalve eest;
- (11) **„ametiisik“**:
- (a) liidu või liikmesriigi ametnik;
- (b) muu isik, kes on liikmesriigis määratud täitma ja täidab avaliku teenistuse ülesandeid;
- (12) **„liidu ametnik“** – isik, kes on:
- (a) ametnik või muu teenistuja nõukogu määruses (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68 sätestatud Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade ja Euroopa Liidu muude teenistujate teenistustingimuste (edaspidi „personalieeskirjad“)¹⁶ tähenduses;
- (b) lähetatud liikmesriigi või avalik-õigusliku või eraõigusliku organi poolt liidu juurde ja täidab liidu ametnike või muude teenistujate ülesannetega võrdväärsed ametiülesandeid.
- Liidu institutsiooni, organi või asutuse liikmeid ja selliste organite töötajaid käsitatakse liidu ametnikena, kui nende suhtes ei kohaldata personalieeskirju;
- (13) **„liikmesriigi ametnik“** – isik, kes töötab riigi, piirkonna või kohalikul tasandil täidesaatvat, haldus- või kohtuvõimu teostaval ametikohal ametisse nimetamise või

¹⁶ Nõukogu 29. veebruari 1968. aasta määrus (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68, millega kehtestatakse Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjad ja muude teenistujate teenistustingimused ning komisjoni ametnike suhtes ajutiselt kohaldatavad erimeetmed (personalieeskirjad) (EÜT L 56, 4.3.1968, lk. 1, ELI: [http://data.europa.eu/eli/reg/1968/259\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/reg/1968/259(1)/oj)).

valimise alusel, alaliselt või ajutiselt, tasu eest või tasuta, olenemata teenistusstaazist, või isik, kes töötab riigi, piirkonna või kohalikul tasandil seadusandlikku võimu teostaval ametikohal.

Artikkel 3 *Kohaldamisala*

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse üksuste suhtes, olenemata nende tegevuskohast, kes tegelevad alljärgnevat:
 - (a) huvide esindamise teenus, mida osutatakse kolmanda riigi üksusele;
 - (b) huvide esindamise tegevus, millega tegeleb artikli 2 lõike 4 punktis b osutatud kolmanda riigi üksus ja mis on seotud majanduslikku laadi tegevusega või asendab seda ning on seega võrreldav käesoleva lõike punktis a osutatud huvide esindamise teenusega.
2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, ei kohaldata käesolevat direktiivi järgmiste tegevusalade suhtes:
 - (a) artikli 2 lõike 4 punktis a osutatud kolmanda riigi üksuse otsene tegevus, mis on seotud avaliku võimu teostamisega, sealhulgas tegevus, mis on seotud diplomaatiliste või konsulaarsuhetega riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide vahel;
 - (b) õigus- ja muu erialane nõustamine järgmistel juhtudel:
 - i) kolmanda riigi üksuse nõustamine, et aidata sellel tagada oma tegevuse vastavus kehtivatele õigusnõuetele;
 - ii) kolmanda riigi üksuse esindamine lepitus- või vahendusmenetluses, mille eesmärk on vältida vaidluse jõudmist kohtu või haldusorgani ette või selle lahendamist kohtu või haldusorgani poolt;
 - iii) kolmanda riigi üksuse esindamine kohtumenetluses;
 - (c) abitegevus.

Artikkel 4 *Ühtlustamise tase*

Liikmesriigid ei säilita ega kehtesta käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate huvide esindamise tegevuste suhtes sätteid, mis erinevad käesoleva direktiivi sätetest, sealhulgas rangemaid või vähem rangeid sätteid, millega tagataks nende tegevuste läbipaistvuse erinev tase.

II PEATÜKK. LÄBIPAISTVUS JA REGISTREERIMINE

Artikkel 5 *Teenusesaaja kindlakstegemine*

Liikmesriigid tagavad, et huvide esindamise teenuse osutajatel on võimalus nõuda, et üksus, kelle nimel teenust osutatakse, teataks, kas tegemist on kolmanda riigi üksusega.

Artikkel 6
Alltöövõtt

1. Liikmesriigid tagavad, et kui artikli 3 lõikes 1 osutatud üksus sõlmib alltöövõtjaga lepingu, siis see leping peab sisaldama teavet selle kohta, et huvide esindamise tegevus kuulub artikli 3 lõike 1 kohaldamisalasse, ning kohustust edastada kõnealune teave teistele alltöövõtjatele. Kui alltöövõtja on selle teabe saanud, ei pea ta täitma artiklites 7, 8, 10 ja 11 sätestatud nõudeid sellise huvide esindamise korral, mis toimub nimetatud teavet sisaldava lepingu alusel.
2. Liikmesriigid tagavad, et kui alltöövõtja sõlmib huvide esindamise teenuse kohta omakorda alltöövõtulepingu, teavitab ta peatöövõtjat või vajaduse korral alltöövõtjat, kellelt ta huvide esindamise tegevuse teostamiseks lepingu sai, asjaolust, et huvide esindamise tegevuse kohta on sõlmitud edasine alltöövõtuleping, ning tagab, et lepingud sisaldavad teavet selle kohta, et huvide esindamise tegevus kuulub artikli 3 lõike 1 kohaldamisalasse.
3. Liikmesriigid tagavad, et alltöövõtja esitab peatöövõtjale või vajaduse korral alltöövõtjale artikli 10 nõuete täitmiseks vajaliku teabe.

Artikkel 7
Andmete säilitamine

1. Liikmesriigid tagavad, et artikli 3 lõikes 1 osutatud üksused säilitavad iga kõnealuse artikli kohaldamisalasse kuuluva huvide esindamise tegevuse kohta järgmised andmed:
 - (a) selle kolmanda riigi üksuse identifitseerimisandmed või nimi, kelle nimel tegevusega tegeletakse, ning selle kolmanda riigi nimi, kelle huve esindatakse;
 - (b) huvide esindamise tegevuse eesmärgi kirjeldus;
 - (c) kolmanda riigi üksusega sõlmitud lepingud ja peamine teabevahetus, mis on tähtsad huvide esindamise laadi ja eesmärgi mõistmiseks, sealhulgas asjakohasel juhul andmed tasustamise vahendite ja tasu suuruse kohta;
 - (d) teave või materjalid, mis moodustavad huvide esindamise tegevuse põhiosa.
2. Liikmesriigid tagavad, et artikli 3 lõikes 1 osutatud üksused säilitavad lõikes 1 osutatud andmeid neli aastat pärast seda, kui asjaomane huvide esindamise tegevus on lõppenud.
3. Liikmesriigid tagavad, et artikli 3 lõikes 1 osutatud üksused koostavad igal aastal:
 - (a) loetelu kõigist kolmandate riikide üksustest, kelle nimel nad on eelneval majandusaastal huvide esindamise tegevusega tegelenud;
 - (b) loetelu koondsummadest, mis on artikli 3 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluva tegevuse eest eelneval majandusaastal iga kolmanda riigi kohta saadud.
4. Liikmesriigid tagavad, et artikli 3 lõikes 1 osutatud üksused säilitavad lõikes 3 osutatud andmeid neli aastat.

Artikkel 8

Esindaja

1. Liikmesriigid nõuavad, et artikli 3 lõikes 1 osutatud üksused, kellel ei ole liidus tegevuskohta, määraksid ühes liikmesriigis, kus nad huvide esindamisega tegelevad, kirjalikult oma esindajaks füüsilise või juriidilise isiku.
2. Liikmesriigid tagavad, et esindaja vastutab selle eest, et registreeritud üksus täidab käesolevast direktiivist tulenevaid kohustusi, ning et kogu artikli 15 kohane suhtlus liikmeriikide pädevate asutuste ja asjaomase üksuse vahel toimub esindaja vahendusel. Kõiki esindajale saadetud teateid käsitatakse tema poolt esindatavale üksusele saadetud teadetena.
3. Liikmesriigid tagavad, et esindaja saab võtta vastutusele selle eest, et üksus, keda ta esindab, ei täida käesolevast direktiivist tulenevaid kohustusi, ilma et see piiraks vastutust ja kohtumenetlusi, mida võidakse selle üksuse suhtes algatada. Liikmesriigid tagavad, et artikli 3 lõikes 1 osutatud üksused annavad esindajale vajalikud volitused ja piisavad vahendid, et tagada tõhus ja õigeaegne koostöö liikmesriikide pädevate asutustega ning nende otsuste täitmine.

Artikkel 9

Riiklikud registrid

1. Iga liikmesriik loob vähemalt ühe riikliku registri ja peab seda, et tagada artikli 3 lõikes 1 osutatud üksuste poolse huvide esindamise tegevuse läbipaistvus. Liikmesriigid võivad kasutada ka olemasolevaid riiklikke registreid, kui need vastavad käesoleva artikli lõigetes 2, 3 ja 4 ning artiklites 10, 11 ja 12 sätestatud nõuetele.
2. Riiklikku registrit või vajaduse korral registreid peavad riiklike registrite eest vastutavad asutused. Isikuandmete töötlemisel tegutsevad sellised asutused määruse (EL) 2016/679 artikli 4 punktis 7 määratletud vastutavate töötlejatena.
3. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud riiklikud registrid luuakse ja neid peetakse nii, et neis sisalduv teave oleks esitatud neutraalsel, faktiliselt täpsel ja objektiivsel kujul.
4. Liikmesriigid tagavad, et riiklike registrite eest vastutavad asutused peavad riiklikus registris tehtud isikuandmete töötlemise toimingute kohta logisid. Logid kustutatakse ühe aasta pärast ja neid võib kasutada üksnes isikuandmetele juurdepääsu seaduslikkuse kontrollimiseks ning isikuandmete tervikluse ja turvalisuse tagamiseks.

Artikkel 10

Registreerimine

1. Liikmesriigid tagavad, et artikli 3 lõikes 1 osutatud üksus, kellel on nende territooriumil tegevuskoht, registreerib end riiklikus registris hiljemalt siis, kui ta alustab huvide esindamise tegevust.

Mitut riiklikku registrit pidavad liikmesriigid tagavad, et iga registri kohaldamisala on selgelt kindlaks määratud, et sellised registrid hõlmavad kõiki üksusi, kes peavad end käesoleva artikli esimese lõigu kohaselt registreerima, ning et artikli 3 lõikes 1 osutatud üksused võivad saada teavet selle kohta, millises riiklikus registris nad peavad end registreerima.

2. Kui artikli 3 lõikes 1 osutatud üksusel on tegevuskoht mitmes liikmesriigis, registreerib ta end liikmesriigis, kus on tema peamine tegevuskoht.
3. Kui artikli 3 lõikes 1 osutatud üksusel ei ole liidus tegevuskohta, registreerib ta end liikmesriigis, kus on tema artikli 8 kohaselt määratud esindaja tegevuskoht, või tegevuskoha puudumise korral alaline elu- või asukoht või peamine elukoht.
4. Liikmesriigid tagavad, et üksus peab registreerimiseks esitama ainult I lisas ettenähtud teabe.
5. Liikmesriigid tagavad, et enne lõike 4 kohase teabe esitamist teavitatakse üksusi sellest, et teave avaldatakse vastavalt artiklile 12 ning et üksused võivad artikli 12 lõike 3 kohaselt taotleda, et teavet ei avalikustataks.
6. Liikmesriigid tagavad, et registreeritud üksused esitavad järgmise teabe:
 - (a) mõistliku aja jooksul I lisa punkti 1 alapunktide a ja b ning alapunkti f alapunktide i ja ii kohaselt esitatud andmete muudatused või täiendused;
 - (b) igal aastal lõike 4 kohaselt esitatavate andmete muudatused või täiendused, mis ei kuulu punkti a kohaldamisalasse
7. Liikmesriigid tagavad, et registreeritud üksused, kes ei vasta enam artikli 3 lõikes 1 sätestatud tingimustele, saavad sellest teada anda asutusele, kes vastutab selle riikliku registri eest, kus nad on registreeritud, ja taotleda enda registrist kustutamist. Kui artikli 3 lõikes 1 osutatud üksus on lõike 2 või 3 kohaselt kohustatud end registreerima muus riiklikus registris kui see, kus ta on registreeritud, annab ta sellest teada asjaomase riikliku registri eest vastutavale asutusele ja taotleb enda registrist kustutamist.

Kõnealune asutus menetleb taotlust viie tööpäeva jooksul ja kustutab registreeritud üksuse riiklikust registrist, kui ta leiab, et üksus ei vasta enam artikli 3 lõikes 1 sätestatud tingimustele või et see ei tohiks enam olla registreeritud registris, mille eest ta vastutab. Asjaomase riikliku registri eest vastutava asutuse otsuse suhtes võidakse kohaldada registreerimisliikmesriigis haldus- ja õiguskaitsevahendeid.
8. Liikmesriigid tagavad, et registreerimine, ajakohastamine, registrist kustutamise taotluse esitamine ja artikli 12 lõike 3 kohase taotluse esitamine on võimalik elektrooniliselt ja tasuta.
9. Kui registreerimiseks esitatud teave võimaldab riiklike registrite eest vastutavatel asutustel teha nõuetekohaselt ja täpselt kindlaks kolmandad riigid, kelle nimel huvide esindamine toimub, ja selle, kui palju neile tegevustele kulutatakse, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, millega muuta I lisa, muutes registreerimiseks esitatava teabe loetelu, võttes arvesse huvide esindamise teenuste turu arengut, artikli 19 kohaselt loodud nõuanderühma väljaantud arvamusi, soovitusi ja aruandeid või võimalikke asjakohaseid rahvusvahelisi ja Euroopa standardeid ja tavaid. I lisas esitatud isikuandmete välju muudetakse üksnes juhul, kui see on vajalik artikli 3 lõikes 1 osutatud huvide esindamise tegevuse ja sellega tegelevate üksuste nõuetekohaseks kindlakstegemiseks.

Artikkel 11
Registreerimismenetlus

1. Liikmesriigid tagavad, et riikliku registri eest vastutav asutus tagab, et iga artikli 10 lõike 4 kohaselt esitatud registreerimistaotluse kohta on esitatud kõik I lisas sätestatud andmed ja need ei sisalda ilmseid vigu.

Vastutav asutus teeb vastava kande oma riiklikku registrisse viie tööpäeva jooksul alates registreerimisandmete esitamisest, välja arvatud juhul, kui on esitatud lõike 2 kohane taotlus.
2. Kui registreerimiseks esitatud teave on puudulik või sisaldab ilmseid vigu, palub riikliku registri eest vastutav asutus üksusel esitatud andmeid täiendada või parandada. Viie tööpäeva jooksul pärast asjaomaselt üksuselt vastuse saamist teeb riikliku registri eest vastutav asutus vastava kande oma riiklikku registrisse või keeldub sellist kannet tegemast ja teavitab asjaomast üksust sellest, miks esitatud andmed ei ole endiselt täielikud või sisaldavad ilmselgelt ebaõiget teavet.
3. Kui kanne on riiklikku registrisse tehtud, saab registreeritud üksus viivitamata, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul riikliku registri eest vastutavalt asutuselt registreerimise kinnituse ning talle väljastatakse kordumatu EIRN ja riiklikus registris sisalduva teabe digikoopia. EIRN peab olema II lisas sätestatud vormingus.
4. Liikmesriigid tagavad, et registreerimisliikmesriigi riikliku registri eest vastutav asutus teatab igast uuest registreeringust registreeringus I lisa punkti 2 alapunkti e kohaselt märgitud liikmesriikide artikli 15 lõike 1 kohaselt määratud ametiasutustele viivitamata, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul pärast riiklikku registrisse kandmist. Selline teade esitatakse ka juhul, kui registreeritud üksus esitab artikli 10 lõike 6 kohaselt I lisa punkti 2 alapunktis e osutatud teavet puudutava muudatuse või täienduse. Teade peab sisaldama registreeritud üksuse nime, selle EIRNi ja linki riiklikele registritele, kus üksus registreeriti.
5. Liikmesriigid näevad ette, et lõikes 4 osutatud teate saanud liikmesriigis riiklike registrite pidamise eest vastutavad asutused lisavad teates esitatud teabe asjaomasesse registrisse viivitamata, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul. Registreeritud üksust käsitlevat teavet ei avalikustata, kui registreerimisliikmesriigi asjakohases riiklikus registris tehakse artikli 12 lõike 3 kohaselt selle teabe avaldamisest erand.
6. Registreeritud üksuste artikli 3 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluva tegevuse suhtes ei või üheski teises liikmesriigis kohaldada täiendavaid registreerimisnõudeid.
7. Riiklike registrite eest vastutavate asutuste poolt lõigete 1–5 kohaselt tehtud toimingute, sealhulgas registrisse kandmisest või EIRNi väljaandmisest keeldumise suhtes võidakse kohaldada haldus- ja õiguskaitsevahendeid. See kehtib ka juhul, kui nende lõigete kohased toimingud on tegemata jäetud.
8. Kui järelevalveasutusel on usaldusväärset teavet selle kohta, et üksus ei ole registreerinud end artikli 10 lõigete 1–3 kohaselt registrisse, mis kuulub artikli 15 lõike 3 kohaselt selle järelevalveasutuse pädevusalasse, võib ta nõuda, et see üksus esitaks teabe, mis on vältimatult vajalik, et teha kindlaks, kas üksus kuulub artikli 3 lõike 1 kohaldamisalasse.
9. Kui järelevalveasutusel on usaldusväärset teavet selle kohta, et üksus, mis on kantud registrisse, mis kuulub artikli 15 lõike 3 kohaselt selle järelevalveasutuse pädevusalasse, ei täida artikli 10 kohaselt vastu võetud riigisisestes sätetes ette

nähtud kohustusi, näiteks on esitanud registreerimisel ebatäpset teavet, võib ta nõuda, et see üksus esitaks artiklis 7 osutatud teabe ulatuses, mis on vajalik võimaliku kohustuste eiramise uurimiseks.

10. Lõigetes 8 ja 9 osutatud nõue peab sisaldama järgmist teavet:
 - (a) võimaliku kohustuste eiramise uurimise põhjused;
 - (b) nõutav teave ja põhjused, miks see on võimaliku kohustuste eiramise uurimiseks vajalik;
 - (c) teave kohtuliku kontrolli kasutamise võimaluse kohta.
11. Üksused, kellele nõue esitatakse, peavad edastama lõigete 8 ja 9 kohaselt nõutud täieliku ja täpse teabe kümne tööpäeva jooksul.
12. Lõigetes 8 ja 9 osutatud nõuete suhtes võidakse nõude esitanud järelevalveasutuse liikmesriigis kohaldada kohtulikku kontrolli.

Artikkel 12

Üldsuse juurdepääs

1. Liikmesriigid teevad avalikult kättesaadavaks järgmise riiklikus registris sisalduva teabe registreeritud üksuse kohta:
 - (a) registreeritud üksuselt I lisa punkti 1 alapunktide a ja e, alapunkti f alapunktide i ja ii, alapunktide h, i, j ja k ning punkti 2 alapunkti a alapunkti i ja alapunktide b–h kohaselt saadud teave;
 - (b) artikli 11 lõike 3 kohaselt välja antud EIRN;
 - (c) registreerimise kuupäev;
 - (d) käesoleva lõike punktis a osutatud teabe viimase ajakohastamise kuupäev.Aastasumma, mille registreeritud üksus on I lisa punkti 2 alapunkti c kohaselt esitanud, avaldatakse vastavalt III lisas esitatud tabelile.
2. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud teave esitatakse kergesti juurdepääsetavas, masinloetavas, selgelt nähtavas ja kasutajasõbralikus vormingus ning lihtsas keeles. Teave tehakse otsingut võimaldaval viisil kättesaadavaks vähemalt ühes registreerimisliikmesriigi ametlikus keeles ja ühes liidu ametlikus keeles, mis on üldiselt arusaadav võimalikult paljudele liidu kodanikele.
3. Liikmesriigid tagavad, et artikli 3 lõikes 1 osutatud üksused saavad nõuetekohaselt põhjendatud taotluse alusel taotleda erandit lõikes 1 osutatud avaldamisest. Järelevalveasutus teeb otsuse, millega piiratakse üldsuse juurdepääsu osaliselt või täielikult, kui taotlejaks üksus tõendab konkreetse juhtumi asjaolusid arvesse võttes, et see on põhjendatud õigustatud huvi tõttu, sealhulgas suure riski tõttu, et avaldamine võib ohustada üksikisiku põhiõigusi, eriti põhiõigusi, mis on kaitstud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklitega 1, 2, 3, 4 või 6. Vastasel juhul otsustab järelevalveasutus taotluse tagasi lükata.
4. Lõike 3 kohaselt tehtud otsuste suhtes võidakse registreerimisliikmesriigis kohaldada õiguskaitsevahendeid. Liikmesriigid tagavad, et kõiki vaidlustamismenetlusi, sealhulgas õiguskaitsevahendeid, kohaldatakse mõistliku aja jooksul ja lõplik otsus tehakse viivitamata.

5. Liikmesriigid tagavad, et alates lõike 3 kohase taotluse esitamisest kuni otsuse lõplikuks muutumiseni taotlusega seotud teavet ei avalikustata.
6. Liikmesriigid tagavad, et kui lõikes 3 osutatud otsus on muutunud lõplikuks, näitab selle otsuse kohta riiklikus registris tehtud kanne, et üldsuse juurdepääs on kas osaliselt või täielikult piiratud.

Artikkel 13

Koondandmete avaldamine

1. Alates [ülevõtmise tähtajale järgneva aasta] 31. märtsist ja iga järgneva aasta 31. märtsiks avaldab iga liikmesriik aruande, mis põhineb selle riiklikes registrites registreeritud üksuste esitatud teabel, ning edastab selle komisjonile. Aruanne sisaldab ainult järgmist:
 - (a) eelmise majandusaasta aastasummade koondandmed iga kolmanda riigi kohta. Need koondandmed peaksid põhinema I lisa punkti 2 alapunktide b ja c kohaselt esitatud teabel;
 - (b) organisatsiooni kategooria kaupa eelmise majandusaasta aastasummade koondandmed iga kolmanda riigi kohta. Need koondandmed peaksid põhinema I lisa punkti 1 alapunkti h ja punkti 2 alapunktide b ja c kohaselt esitatud teabel;
 - (c) konkreetsele kolmandale riigile omistatavate kolmandate riikide üksuste koguarv. Need koondandmed peaksid põhinema I lisa punkti 2 alapunkti b kohaselt esitatud teabel;
 - (d) loetelu kolmandatest riikidest, kes täidavad artikli 16 lõike 3 punkti b alapunktis ii sätestatud kriteeriume.
2. Liikmesriikide poolt lõike 1 kohaselt edastatud andmete põhjal avaldab komisjon iga aasta 31. maiks kokkuvõtte saadud teabest ja loetelu kolmandatest riikidest, kes täidavad artikli 16 lõike 3 punkti b alapunktis i sätestatud kriteeriume.
3. Kui see on vajalik tagamaks, et liikmesriikide avaldatud aruannetes esitatud teave sisaldab jätkuvalt koondandmeid, mis võimaldavad üldsusel mõista artikli 3 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluvate üksuste huvide esindamise tegevuse ulatust, mahtu ja vahendeid, ning selleks, et koostada artikli 16 lõike 3 punktis b sätestatud kriteeriume täitvate kolmandate riikide loetelu, on komisjonil artikli 23 kohaselt õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega muuta lõiget 1, muutes liikmesriikide avaldatavates aruannetes esitatava teabe loetelu, võttes arvesse huvide esindamise teenuste turu arengut, artikli 19 kohaselt loodud nõuanderühma väljaantud arvamusi, soovitusi ja aruandeid või võimalikke asjakohaseid rahvusvahelisi standardeid ja tavasid.

Artikkel 14

Teave ametiisikutele

1. Liikmesriigid tagavad, et registreeritud üksused esitavad ametiisikutega suheldes EIRNi, kui nad tegelevad artikli 3 lõikes 1 osutatud tegevusega.
2. Liikmesriigid tagavad, et kui registreeritud üksused kasutavad alltöövõtjaid, esitavad alltöövõtjad ametiisikutega suheldes registreeritud üksuse EIRNi, kui nad tegelevad artikli 3 lõikes 1 osutatud tegevusega.

III PEATÜKK. JÄRELEVALVE JA NORMIDE TÄITMISE TAGAMINE

Artikkel 15

Liikmesriikide pädevad asutused

1. Iga liikmesriik määrab:
 - (a) vähemalt ühe asutuse, kes vastutab riiklike registrite eest;
 - (b) vähemalt ühe järelevalveasutuse.
2. Igal järelevalveasutusel peab olema juurdepääs tema vastutusalasse kuuluvatele riiklikele registritele, et teha järelevalvet käesolevas direktiivis sätestatud kohustuste täitmise üle, tagada nende täitmine ning vahetada teavet teiste liikmesriikide järelevalveasutuste ja komisjoniga, kui teda on käesoleva direktiivi kohaselt selleks volitatud.
3. Iga järelevalveasutuse pädevusalasse kuuluvad artikli 3 lõikes 1 osutatud üksused, kes peavad artikli 10 lõigete 1, 2 ja 3 kohaselt end registreerima selle järelevalveasutuse vastutusalasse kuuluvates riiklikes registrites.
4. Kui artikli 3 lõikes 1 osutatud üksus ei ole määranud artikli 8 lõike 1 kohaselt esindajat, kuulub see üksus järelevalveasutuse pädevusalasse selles liikmesriigis, kus üksus tegeleb huvide esindamisega.
5. Kui liikmesriik määrab rohkem kui ühe järelevalveasutuse, tagab ta, et iga asutuse ülesanded on selgelt kindlaks määratud ning et need asutused teevad oma ülesannete täitmisel üksteisega tihedat ja tulemuslikku koostööd. Liikmesriik määrab järelevalveasutuse, kellele võib saata selle liikmesriigi asjaomasele asutusele mõeldud teateid.
6. Liikmesriigid tagavad, et järelevalveasutus on oma ülesannete täitmisel sõltumatu. Eelkõige tagavad liikmesriigid, et järelevalveasutuste töötajad, kes kasutavad käesolevast direktiivist tulenevaid volitusi:
 - (a) saavad täita oma ülesandeid sõltumatult, ilma poliitilise ja muu välismõjuta ning et nad ei küsi ega võta vastu juhiseid valitsuselt ega üheltki teiselt avalikõiguslikult või eraõiguslikult üksuselt;
 - (b) hoiduvad igasugusest tegevusest, mis ei ole kooskõlas nende ülesannete ja käesolevast direktiivist tulenevate volitustega.
7. Liikmesriigid tagavad, et lõike 1 kohaselt määratud ametiasutustel on kõik vajalikud vahendid neile käesoleva direktiivi alusel määratud ülesannete täitmiseks, sealhulgas piisavad tehnilised, rahalised ja inimressursid.
8. Liikmesriigid tagavad, et lõike 1 kohaselt määratud ametiasutused tagavad neile käesoleva direktiivi alusel määratud ülesannete täitmisel, et pelgalt asjaolust, et tegemist on registreeritud üksusega või et selle kohta on esitatud artikli 16 lõike 3 kohane teabenõue, ei tulene kahjulikke tagajärgi, näiteks häbimärgistamist.
9. Liikmesriigid tagavad, et lõike 1 kohaselt määratud ametiasutused teevad üldsusele kättesaadavaks teabe ja selgitused käesoleva direktiivi kohaldamise kohta ning arvamused, soovitusel või aruanded, mille nõuanderühm on artikli 19 lõike 6 kohaselt vastu võtnud.

10. Hiljemalt [üks aasta pärast jõustumist] teatavad liikmesriigid komisjonile ja teistele liikmesriikidele lõike 1 kohaselt määratud pädeva(d) asutuse(d). Komisjon avaldab liikmeriikide pädevate asutuste loetelu.

Artikkel 16
Teabenõuded

1. Liikmesriigid tagavad, et järelevalveasutuste õigus nõuda artikli 3 lõikes 1 osutatud üksustelt teabe esitamist on piiratud käesoleva artikli lõigetes 2–9 sätestatud tingimustega.
2. Käesoleva artikli kohase teabenõude võib esitada üksnes järelevalveasutus, kelle pädevusalasse asjaomane üksus kuulub.
3. Välja arvatud artikli 11 lõigetes 8 ja 9 osutatud juhtudel, võib teabenõude esitada ainult järgmistel juhtudel ja see peab piirduma artikli 7 kohaselt säilitatava teabega:
 - (a) registreeritud üksus sai eelmisel majandusaastal ühe kolmanda riigi üksuse kohta aastasumma, mis ületab 1 000 000 eurot;
 - (b) selle kolmanda riigi üksuse tegevus, kelle nimel registreeritud üksus tegutseb, on omistatav kolmandale riigile, kus on ühel viiest eelnevast majandusaastast kulutatud koondsumma, mis on – võttes arvesse kõiki kolmanda riigi üksusi, kelle tegevus on sellele kolmandale riigile omistatav – suurem kui üks järgmistest:
 - i) 8 500 000 eurot liidus tehtava huvide esindamise tegevuse eest;
 - ii) 1 500 000 eurot ühes liikmesriigis tehtava huvide esindamise tegevuse eest,välja arvatud juhul, kui registreeritud üksus kuulub artikli 3 lõike 1 punkti a kohaldamisalasse ja sai eelmisel majandusaastal kõigi käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate tegevuste eest kokku vähem kui 25 000 eurot.
4. Lõikes 3 osutatud teabenõue hõlmab järgmisi elemente:
 - (a) märke selle kohta, milline lõikes 3 sätestatud tingimustest on täidetud;
 - (b) taotletud teave;
 - (c) teave kohtuliku kontrolli kasutamise võimaluse kohta.
5. Kui muu järelevalveasutus peale registreerimisliikmesriigi järelevalveasutuse leiab, et mõni lõikes 3 sätestatud tingimustest on täidetud, võib ta taotleda, et registreerimisliikmesriigi järelevalveasutus nõuaks registreeritud üksuselt artikli 7 kohaselt säilitatavat teavet.
6. Kui registreerimisliikmesriigi järelevalveasutus on saanud lõike 5 kohase teabenõude ja leiab, et lõikes 3 sätestatud tingimused on täidetud, esitab ta teabenõude vastavalt lõikele 3 ja edastab saadud teabe seda nõudnud järelevalveasutusele. Kui registreerimisliikmesriigi järelevalveasutus on eelneva 12 kuu jooksul esitanud lõike 3 kohase teabenõude, et saada registreeritud üksuselt sama teavet, edastab ta saadud teabe seda nõudnud järelevalveasutusele ilma uut teabenõuet esitamata.

Kui registreerimisliikmesriigi järelevalveasutus leiab, et lõikes 3 sätestatud tingimused ei ole täidetud, annab ta teavet nõudnud järelevalveasutusele vastuse, milles ta selgitab asjaomase teabe nõudmata või edastamata jätmise põhjuseid.

7. Üksus, kellele teabenõue esitatakse, peab edastama lõike 4 punkti b kohaselt nõutud täieliku teabe selgelt, sidusalt ja arusaadavalt kümne tööpäeva jooksul.
8. Lõikes 3 osutatud teabenõuete suhtes võidakse teavet nõudnud järelevalveasutuse liikmesriigis kohaldada kohtulikku kontrolli.
9. Kui see on vajalik tagamaks, et järelevalveasutused võivad nõuda andmeid üksustelt, kes võivad eriti tõenäoliselt mõjutada poliitika või õigusaktide väljatöötamist, koostamist või rakendamist või avalikke otsustusprotsesse liidus või mõnes liikmesriigis, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, millega muuta lõikes 3 sätestatud finantskünniseid, võttes arvesse huvide esindamise teenuste turu arengut, artikli 19 kohaselt loodud nõuanderühma väljaantud arvamusi, soovitusi ja aruandeid või võimalike asjakohaste rahvusvaheliste standardite ja tavade arengut.

Artikkel 17 *Piiriülene koostöö*

1. Liikmesriigid tagavad, et nende järelevalveasutused teevad vajaduse korral koostööd kõigi teiste liikmesriikide järelevalveasutustega.
2. Liikmesriigid tagavad, et kui järelevalveasutusel on põhjust kahtlustada, et teise liikmesriigi järelevalveasutuse pädevusalasse kuuluv üksus ei täida käesolevast direktiivist tulenevaid kohustusi, teatab ta sellest kõnealuse liikmesriigi järelevalveasutusele.
3. Lõike 2 kohane teade peab olema nõuetekohaselt põhjendatud ja proportsionaalne ning sisaldama vähemalt järgmist:
 - (a) teave, mis võimaldab üksuse kindlaks teha;
 - (b) asjakohaste faktide kirjeldus, käesoleva direktiivi asjakohased sätted ja põhjused, miks teate esitanud asutus kahtlustab käesoleva direktiivi rikkumist.Teade võib sisaldada muud teavet, mida teate esitanud asutus peab asjakohaseks, sealhulgas vajaduse korral teavet, mida ta on kogunud omal algatusel.
4. Liikmesriigid tagavad, et kui järelevalveasutus saab lõike 2 kohase teate, edastab ta põhjendamatu viivitusega ja hiljemalt ühe kuu jooksul pärast teate saamist oma hinnangu kahtlustatava rikkumise kohta järelevalveasutusele, kellelt ta teate sai, ning esitab vajaduse korral lisateavet artikli 11 lõike 8 või 9 ja artikli 22 kohaselt võetud või kavandatud uurimis- või täitemeetmete kohta, mille eesmärk on tagada käesoleva direktiivi järgimine.
5. Kui peamise tegevuskoha järelevalveasutusel ei ole lõikes 2 osutatud teate alusel tegutsemiseks piisavalt teavet, võib ta nõuda teate esitanud pädevalt asutuselt lisateavet.
6. Halduskoostöö ja teabevahetus artikli 15 lõike 1 kohaselt määratud liikmesriikide ametiasutuste, järelevalveasutuste ja komisjoni vahel toimub käesoleva direktiivi lõigete 2, 4 ja 5, artikli 11 lõike 4, artikli 16 lõigete 5 ja 6 ning artikli 18 kohaselt määrusega (EL) nr 1024/2012 loodud IMI süsteemi kaudu.

Artikkel 18
Piiriülene teabevahetus järelevalveasutuste vahel

1. Liikmesriigid tagavad, et järelevalveasutustel on pädevus küsida teise liikmesriigi järelevalveasutustelt järgmist teavet, kui selline teave on vajalik artikli 17 lõikes 2 osutatud piiriülese koostöö tegemiseks:
 - (a) registreeritud üksuselt artikli 10 lõike 4 kohaselt saadud teave;
 - (b) analüüsid, mille järelevalveasutus on koostanud punktis a osutatud teabe põhjal.
2. Liikmesriigid tagavad, et pärast lõike 1 kohase teabenõude saamist edastab registreerimisliikmesriigi järelevalveasutus teabe seda nõudnud järelevalveasutusele, välja arvatud juhul, kui ta leiab, et lõike 1 tingimused ei ole täidetud; sellisel juhul esitab ta teavet nõudnud järelevalveasutusele vastuse, milles ta selgitab asjaomase teabe andmisest keeldumise põhjuseid.
3. Liikmesriigid tagavad, et järelevalveasutused esitavad komisjonile selle taotluse korral koondandmed, mis põhinevad registreeritud üksuste poolt artikli 10 lõike 4 kohaselt esitatud teabel ja mis on vajalikud, et jälgida käesoleva direktiivi rakendamist ja valmistada muu hulgas ette artiklis 19 osutatud nõuanderühma koosolekuid. Need koondandmed võivad sisaldada isikuandmeid ainult sellises ulatuses, mis on vajalik tulemusliku järelevalve tagamiseks. Kui see on tehniliselt võimalik, edastatakse teave masinloetaval kujul.
4. Lõigete 1–3 kohasel isikuandmete töötlemisel tegutsevad järelevalveasutused määruse (EL) 2016/679 artikli 4 punktis 7 määratletud vastutavate töötlejadena ning komisjon tegutseb oma andmetöötlustoimingute puhul määruse (EL) 2018/1725 artikli 3 punktis 8 määratletud vastutava töötlejana.

Artikkel 19
Nõuanderühm

1. Luuakse nõuanderühm.
2. Nõuanderühm abistab komisjoni järgmiste ülesannete täitmisel:
 - (a) hõlbustab käesoleva direktiivi rakendamisega seotud teabe ja parimate tavade vahetamist ja jagamist ning annab vajaduse korral sellekohast nõu, eelkõige seoses artikli 2 lõike 4 punktiga b, artikli 3 lõikega 1 ja artikliga 20;
 - (b) hõlbustab direktiivi 2013/34/EL artiklis 3 määratletud mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate erivajadusi käsitleva teabe ja parimate tavade vahetamist ja jagamist;
 - (c) annab nõu artikli 13 kohase koondandmete avaldamise soovituslike vormingute kohta;
 - (d) teatab komisjonile kõigist käesoleva direktiivi kohaldamisel esinevatest lahknevustest;
 - (e) annab nõu artikli 9 kohaselt loodud ja peetavate riiklike registrite jaoks soovitatava tehnilise taristu kohta.
3. Iga liikmesriik nimetab ühe esindaja ja ühe asendusliikme, kes esindavad artikli 15 kohaselt määratud järelevalveasutusi.

4. Euroopa Parlamendi või Euroopa Majanduspiirkonna lepingu¹⁷ osalisteks olevate Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni riikide esindajaid võib kutsuda nõuanderühma koosolekutele vaatlejatena.
5. Nõuanderühma eesistuja on komisjon, kes tagab ka sekretariaaditeenused. Nõuanderühm võtab vastu oma kodukorra.
6. Nõuanderühm võtab lõikes 2 sätestatud ülesannete täitmisega seotud arvamused, soovitusel või aruanded vastu liikmete lihthäälteenamusega.

Artikkel 20

Kohustustest kõrvalehoidmise keeld

Liikmesriigid tagavad, et keelatud on teadlikult ja tahtlikult osaleda tegevuses, mille eesmärk või tagajärg on käesolevas direktiivis sätestatud kohustustest kõrvale hoidmine.

Artikkel 21

Rikkumisest teatamine ja rikkumisest teatajate kaitse

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et käesoleva direktiivi rikkumisest teatamise ja rikkumisest teatavate isikute kaitse suhtes kohaldatakse direktiivi (EL) 2019/1937.

Artikkel 22

Karistused

1. Liikmesriigid kehtestavad normid karistuste kohta, mis piirduvad haldustrahvidega ja mis määratakse juhul, kui artikli 3 lõikes 1 osutatud üksus, või kui see on asjakohane, selle esindaja, on rikkunud artiklite 6, 7, 8, 10, 11, 14, 16 ja 20 ülevõtmiseks vastu võetud riigisiseseid sätteid. Kõnealused normid peavad olema kooskõlas lõigetega 2–6.

Karistusi määrab järelevalveasutus, kelle pädevusalasse asjaomane üksus kuulub, või kõnealuse järelevalveasutuse taotluse korral õigusasutus.
2. Lõikes 1 osutatud rahalise karistuse maksimumsumma on ettevõtjate puhul 1 % eelmise majandusaasta ülemaailmsest aastakäibest, muude juriidiliste isikute puhul 1 % üksuse viimase lõpetatud majandusaasta aastaeelarvest ja füüsiliste isikute puhul 1 000 eurot.
3. Karistused peavad olema igal üksikjuhul mõjusad, proportsionaalsed ja heidutavad, võttes eelkõige arvesse asjaomase rikkumise laadi, korduvust ja kestust, ning kui see on asjakohane, rikkumise toime pannud, artikli 3 lõikes 1 osutatud üksuse majanduslikku, tehnilist ja tegevussuutlikkust.
4. Enne karistuse määramist võib järelevalveasutus teha asjaomasele üksusele hoiatuse või noomituse selle kohta, et ta tõenäoliselt rikub või on rikkunud käesoleva direktiivi sätteid, välja arvatud juhul, kui tegemist on artikli 20 rikkumisega.
5. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva artikli kohaste volituste kasutamise suhtes järelevalveasutuse poolt kohaldatakse kooskõlas liidu ja liikmesriigi õigusega

¹⁷ Euroopa Majanduspiirkonna leping (EÜT L 1, 3.1.1994, lk 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_international/1994/1/oj).

asjakohaseid tagatise, sealhulgas õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele.

IV PEATÜKK. LÕPPSÄTTED

Artikkel 23

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 10 lõikes 9, artikli 13 lõikes 3 ja artikli 16 lõikes 9 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates [käesoleva direktiivi jõustumise kuupäevast].
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 10 lõikes 9, artikli 13 lõikes 3 ning artikli 16 lõikes 9 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 10 lõike 9, artikli 13 lõike 3 või artikli 16 lõike 9 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväiteid. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 24

Direktiivi (EL) 2019/1937 muutmine

Direktiivi (EL) 2019/1937 muudetakse järgmiselt.

1. Artikli 2 lõike 1 punkti a lisatakse alapunkt xi:
„xi) läbipaistvuse ja hea valitsemistavaga seotud siseturueeskirjad;“.
2. Lisa I osasse lisatakse punkt K järgmises sõnastuses:
„K. Artikli 2 lõike 1 punkti a alapunkt x – läbipaistvuse ja hea valitsemistavaga seotud siseturueeskirjad:
Euroopa Parlamendi ja nõukogu XXXX direktiiv (EL) XXXX/XXXX, millega kehtestatakse siseturul ühtlustatud nõuded kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise läbipaistvuse kohta ja muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (ELT viide).“

Artikkel 25
Aruandlus ja läbivaatamine

1. Komisjon esitab hiljemalt [12 kuud pärast ülevõtmise tähtaega] Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele käesoleva direktiivi rakendamise aruande.
2. Komisjon hindab hiljemalt [neli aastat pärast ülevõtmise tähtaega] käesolevat direktiivi ja esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande peamiste järelduste kohta.

Hinnatakse direktiivi tulemuslikkust ja proportsionaalsust. Muu hulgas hinnatakse vajadust muuta direktiivis sätestatud kaitsemeetmete kohaldamisala ja tõhusust. Vajaduse korral võib aruandele lisada asjakohaseid seadusandlikke ettepanekuid.
3. Liikmesriigid esitavad komisjonile lõigetes 1 ja 2 osutatud aruannete koostamiseks vajaliku teabe.

Artikkel 26
Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid [18 kuu jooksul pärast direktiivi jõustumist]. Liikmesriigid edastavad selliste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.
2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas vastuvõetud põhiliste riiklike õigusnormide teksti.
3. Nendes liikmesriikides, kes ei ole eurot kasutusele võtnud, arvutatakse käesolevas direktiivis sätestatud summad riigi omavääringusse ümber vahetuskursside alusel, mis avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* päeval, mil jõustub direktiiv, milles on kõnealused summad sätestatud.

Nende liikmesriikide omavääringusse ümberarvutamiseks, kes ei ole eurot kasutusele võtnud, võib käesolevas direktiivis sätestatud summasid, mis on väljendatud eurodes, suurendada või vähendada mitte rohkem kui 5 %, et saada riigi omavääringus ümardatud summad.

Artikkel 27
Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourgis,

Euroopa Parlamendi nimel
president

nõukogu nimel
eesistuja

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

1.4.2. Erieesmärgid

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

1.4.4. Tulemusnäitajad

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

2.2.3. Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).

2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

- 3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub**
- 3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele**
 - 3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade*
 - 3.2.2. Hinnanguline tegevusassigneeringutest rahastatav väljund*
 - 3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade*
 - 3.2.3.1. Hinnanguline personalivajadus*
 - 3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga*
 - 3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus*
- 3.3. Hinnanguline mõju tuludele**

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega kehtestatakse siseturul ühtlustatud nõuded kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise läbipaistvuse kohta ja muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Liidu siseturg ja demokraatia

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

☒ uut meetet

☐ uut meetet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest⁷⁴

☐ olemasoleva meetme pikendamist

☐ ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

Käesoleva ettepaneku üldeesmärk on tagada kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse siseturu nõuetekohane toimimine.

1.4.2. Erieesmärgid

Erieesmärk nr 1

Näha kolmandate riikide nimel huvide esindamiseks ette ühtlustatud läbipaistvusmeetmed.

Erieesmärk nr 2

Tagada tulemuslik järelevalve direktiiviga kehtestatud kohustuste täitmise üle.

Erieesmärk nr 3

Tagada tõhus piiriülene koostöö liikmeriikide pädevate asutuste vahel, et tagada direktiivi täielik ja tulemuslik rakendamine.

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmadele.

Ühtsem poliitiline lähenemisviis kogu liidus kolmandate riikide nimel tehtavale huvide esindamise tegevusele tagab ettevõtjatele, kodanikele ja muudele sidusrühmadele suurema selguse ja prognoositavuse ning hõlbustab siseturu toimimist.

Liikmesriigid

Liikmesriigid peaksid tagama, et neil on kolmandate riikide nimel huvide esindamise jaoks riiklikud läbipaistvusregistrid, mis hõlmavad igasugust tegevust, mis kuulub asjaomaste õigusaktide kohaldamisalasse. Liikmesriigid, kellel praegu sellist

⁷⁴

Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

süsteemi ei ole, peavad välja töötama ja kasutusele võtma uue läbipaistvusraamistiku ning looma registri. Muu hulgas tuleks välja töötada ja kasutusele võtta üldsusele kättesaadav riiklik register ja hakata seda pidama ning luua asjaomased pädevad asutused. Ülejäänud liikmesriikidel tuleb muuta kehtivat läbipaistvuskorda, mida kohaldatakse huvide üldise esindamise suhtes. Muudatuste ulatus sõltub olemasolevate kordade peamistest parameetritest, nagu kehtivate nõuete kohaldamisala, liik ja laad ning nende järelevalve- ja normide täitmise tagamise mehhanismide liigid.

Lisaks nõuetele vastavate registrite ja õiguskorra rakendamisele osaleksid liikmesriikide ametiasutused ka ELi tasandi nõuanderühmas ja liikmeriikide pädevate asutuste halduskoostöös. Halduskoormuse piiramiseks peaks nii liikmesriikide ametiasutuste, järelevalveasutuste ja komisjoni vaheline koostöö toimuma siseturu infosüsteemi (edaspidi „IMI süsteem“) kaudu, et ühtse turuga seotud poliitikavaldkondadega tegelevad liikmesriikide pädevad asutused saaksid teha halduskoostööd.

Komisjon korraldas ettepaneku toetuseks uuringu, mille kohaselt hakkaksid allpool kirjeldatud kulused kandma liikmesriikide ametiasutused.

Esiteks on uute nõuetega tutvumise kulud ühekordsed rakenduskulud, mida kannavad esimesel aastal kõigi 27 liikmesriigi ametiasutused. Kõigi liikmesriikide ametiasutuste kogukulud on hinnanguliselt 1 500 – 4 600 eurot.

Teiseks hõlmavad asjakohase registri sisseseadmise kulud registri loomise või muutmise seotud kulutusi seadmetele ning registri pidamise iga-aastaseid kuluseid. Algatust toetava uuringu kohaselt võivad 12 liikmesriigi ametiasutuste puhul, kellel puuduvad vajalikud IT-vahendid, olla registri pidamise kulud 65 000 – 585 000 eurot. Kümneaastase perioodi teisest kuni kümnenda aastani oleksid need ligikaudu 585 000 kuni 5 270 000 eurot. Nende 15 liikmesriigi puhul, kellel juba on register, leiti uuringus, et registri ajakohastamine kolmandate riikidega seotud huvide esindamise aspektide kohta andmeväljade lisamiseks ei suurenda registri pidamise kuluseid märkimisväärselt, sest meetmete kohaldamisalasse kuuluvate üksuste arv on väike. Seepärast käsitatakse nende liikmesriikide iga-aastaseid IT-hoolduskuluseid tavapäraste kuludena.

Kolmandaks tuleb sisse seada asjakohane juhtimis-, järelevalve- ja normide täitmise tagamise kord, mis võib hõlmata sõltumatuid järelevalveasutusi ja mille kulud sisaldavad uue korra kehtestamise ja juhtimise või olemasoleva korra muutmise ja juhtimise kuluseid. Need kulud on teisest kümnenda aastani korduvad. Kogu liidus oleksid kulud hinnanguliselt 565 000 – 848 000 eurot aastas ja 5 650 000 – 8 480 000 eurot kümne aasta kohta.

Algatuse elluviimine tooks mitmesugust kasu.

Peamine kasu oleks suurem läbipaistvus ja parem arusaamine kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamise tegevuse turust. Samuti aitavad tõhustatud mehhanismid, mis võimaldavad liikmesriikide ametiasutuste vahel teavet jagada, parandada kolmandate riikide huvide esindamise tegevuse nähtavust ja järelevalvet selle üle. Ettepanek võiks suurendada usaldust eri üksuste vahel ja parandaks avaliku sektori usaldust siseturul kolmandate riikide nimel huvide esindamise tegevusega tegelevate üksuste rolli, kavatsuste ja tavade vastu.

Lisaks sellele otsesele kasule eeldatakse, et kolmandate riikide nimel tehtava huvide esindamise tegevuse jaoks ette nähtud õiguskorra ja asjaomaste registrite olemasolu

võib avaldada kaudset positiivset mõju teadlikkusele kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamisega seotud küsimustest.

Siiski on oluline rõhutada, et teatavad probleemid jääksid püsima, näiteks järelevalve ja normide täitmise tagamisega seotud probleemid, mis tulenevad riskist, et petturid ei registreeri end ja jätkavad ebaeetilist tegutsemist.

Eraõiguslikud üksused

Esiteks peaksid huvide esindamise tegevusega tegelevad üksused andmete säilitamise kohustuse raames andma algse hinnangu kõigile võimalikele töövõttudele kolmandate riikide nimel, koguma põhiteabe esindatava kolmanda riigi üksuse kohta ning hindama tulevase huvide esindamisega seotud eri liiki riske. Komisjoni tellimusel tehtud uuringus, samuti konsultatsiooniprotsessis märgiti, et paljud ärilisel otstarbel huvide esindamise teenuse osutajad juba tegelevad teatava tegevusega, mida võiks käsitada andmete säilitamisena, kuid selline tegevus on sageli mitteametlik. Seega nähakse ettepanekuga ette, et kolmandate riikide huvide esindamise kontekstis tehtavad andmete säilitamise toimingud tuleb ametlikuks muuta.

Teiseks võib eeldada, et tekivad ka uue raamistiku nõuetega tutvumise kulud. Need oleksid peamiselt ühekordsed ja neid kantaks raamistiku kohaldamise esimesel aastal. Tutvumiskuludel on kaks tasandit: esmase tutvumise kulud ja põhjalikuma tutvumise kulud. Esmase tutvumise kulud eeldavad, et suur hulk üksusi kulutab vähe aega, et vaadata läbi õigusakti tekst ja sellega seotud võimalikud suunised. Komisjoni tehtud uuringu kohaselt oleksid sellised kulud kõigi üksuste kohta, kes tegelevad siseturul kolmandate riikide nimel toimuva huvide esindamisega, ligikaudu 71 200 000 – 213 500 000 eurot, mis teeb umbes 20–60 eurot organisatsiooni kohta. Põhjalikuma tutvumise kulud eeldavad, et palju väiksem arv algatuses osalevaid üksusi kulutab rohkem aega, et vaadata läbi õigusakti tekst ja sellega seotud võimalikud suunised ning hinnata praktilisi tagajärgi, töötada välja nõuete täitmise strateegiad ja määrata nõuete täitmisega seotud ülesannete eest vastutavad isikud. Need kulud oleksid ligikaudu 57 000 – 256 000 eurot, mis teeb umbes 80–240 eurot organisatsiooni kohta.

Kolmandaks hõlmaksid halduskulud esmase registreerimise kulusid, esialgse teabe ajakohastamise kulusid ja jooksvaid teabe avaldamise kulusid. Seoses esmase registreerimise kuludega oleks teave käesoleva direktiiviga kehtestatud registreerimiskohustuste ja -formaalsuste kohta kättesaadav ühtse digivärava kaudu, mis loob veebiportaali „Teie Euroopa“ kaudu ühtse kontaktpunkti, kust ettevõtjad ja kodanikud saavad teavet ühtse turu eeskirjade ja menetluste kohta kõigil valitsustasanditel ning otsese, tsentraliseeritud ja juhendatud juurdepääsu abi- ja probleemilahendamisteenustele ning mitmesugustele täielikult digiteeritud haldusmenetlustele. Registreerimismenetlus on täielikult veebipõhine ja korraldatud kooskõlas ühekordsuse põhimõttega, et hõlbustada andmete taaskasutamist.

Ettepaneku koostamist toetavas uuringus esitati kuluproгноosisid, mis erinesid sõltuvalt ettepaneku kohaldamisalasest kuuluvate üksuste suurusest. Kokku peaksid need kulud ulatuma 590 000 – 3 500 000 euron, mis teeb ligikaudu 828 – 3 314 eurot organisatsiooni kohta. Eeldatavalt jäävad need kulud aasta-aastalt muutumatuks. Kümne aasta lõikes ulatuvad kogukulud ligikaudu 5 900 000 – 35 400 000 euron. Eelkõige leiti uuringus, et kõige väiksemaid kulusid kannavad mikroettevõtjad. Nimelt tehti uuringus kindlaks, et 97,3 % ettepaneku kohaldamisalasest kuuluvatest üksustest on mikro- ja väikesed ettevõtjad (ettevõtjad,

kus on alla kümne täistööajale taandatud töötaja), kelle keskmised kulud üksuse kohta on eeldatavasti 828 eurot.

Neljandaks näitab uuringu käigus andmete säilitamise kulude kohta kogutud tagasiside, et sellise tegevusega seotud kulusid võiks iseloomustada tavapäraste kuludena, mis sekkumiskulusid ei suurenda.

Ent ettepaneku kohaldamisalasse kuuluvad üksused, kes tegelevad siseturul kolmandate riikide huvide esindamisega, saaksid ettepanekust ka mitmesugust kasu.

Esiteks hõlbustaks praeguse killustatuse kõrvaldamine teenuste osutamist mitmes liikmesriigis, sest vajalik oleks ainult ühekordne registreerimine. See lihtsustaks märkimisväärselt uuele turule sisenemist või liidus piiriülest töötamist, et osutada huvide esindamise teenuseid.

Teiseks looks ettepanek kolmandate riikide huvide esindamiseks võrdsed tingimused ja suurema õiguskindluse. Selleks peaksid kõik turuosalised järgima selgeid turul osalemise eeskirju, näiteks seoses registreerimiskohustuse ja sama teabe esitamise kohustusega ning andmete säilitamise ühtlustatud korraga. See tagaks, et kõigi majandustegevuses osalejate suhtes kehtivad kogu siseturul ühesugused eeskirjad, ja kõrvaldaks eeskirjade senise killustatuse.

Kolmandaks aitaks ettepanek kolmandate riikide nimel tehtavat õigustatud huvide esindamise tegevust normaliseerida ning suurendaks seeläbi läbipaistvust ja usaldust asjaomase sektori vastu. Nii saadaks vastuseid olulistele küsimustele selle kohta, kes püüavad mõjutada poliitiliste otsuste tegemist ja millistes küsimustes, samuti motiveeriks see käituma eetiliselt.

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühivi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Käesoleva ettepaneku rakendamisel kasutatakse etapiviisilist lähenemisviisi. Käesoleva direktiivi jõustumisel alustatakse kõigepealt IMI kohandamist direktiivi vajadustele, et ühendada liikmesriikide pädevad asutused omavahel enne ülevõtmisperioodi lõppu.

Rakendamise esialgne ajakava on järgmine:

- 2024. aasta: direktiivi jõustumine ja IMI kohandamine;
- 2025.–2026. aasta: ülevõtmine ja kohaldamine liikmesriikides.

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

ELi tasandi meetme põhjused (*ex ante*)

Mitu liikmesriiki on huvide esindamise läbipaistvuse valdkonnas kehtestanud või kavatsesid kehtestada õigusakte. Kuna nende õigusaktide kohaldamisala, sisu ja mõju on erinevad, oleks liikmesriikide õigusnormidest koosnev raamistik ebaühtlane ja see ebaühtlus võib veelgi suurendada, eriti mis puudutab kolmandate riikide nimel toimuvat huvide esindamist. See seab kogu liidus ohtu teenuste osutamise vabaduse reaalse kasutamise. Seda probleemi saab lahendada ainult liidu tasandil sekkumisega, kuna liikmesriigi tasandi reguleerimise eesmärk oleks tagada huvide esindamise

lâbipaistvus konkreetse riigi avalikus elus, mistõttu ei muretsetaks seejuures kuigi palju selle pärast, milliseid takistusi võib see tekitada piiriülesele huvide esindamisele. Liikmesriikide õigusnormides ei oleks ka võimalik käsitleda süstemaatiliselt selliste kolmandate riikide tegevust, kes püüavad liidus otsuste tegemist varjatult mõjutada.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Käesoleva ettepaneku tõendusbaasiks on sise- ja välisuuringud, ulatuslikud konsultatsioonid ja kahepoolsed kohtumised sidusrühmadega ning seda toetas välisuuring.

Arvesse võeti rahvusvahelisi norme loovate organisatsioonide (sealhulgas Euroopa Nõukogu või Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD)) suuniseid. Eelkõige soovitati nende suunistega reguleerida avalike otsustusprotsessidega seotud lobitööd ning lobitöö ja välisrahastamise lâbipaistvust ja ausust, tuletades samal ajal meelde põhiõiguste austamise tähtsust.

Ettepanek tugineb terminoloogiale ja mõistetele, mida kasutatakse seoses ELi lâbipaistvusregistriga.

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega

Käesolev ettepanek on osa meetmete paketist, mille eesmärk on kaitsta demokraatiat varjatud välismõju eest ja mille president von der Leyen kuulutas välja 2022. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus. Pakett täiendab liidu tasandil Euroopa demokraatia tegevuskava raames juba võetud meetmeid. Lisaks käesolevale algatusele sisaldab pakett erimeetmeid, mida võetakse Euroopa Parlamendi valimiste eel valimisküsimustes, ning meetmeid, millega edendada kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ning avaliku sektori asutuste kaasavat ja tulemuslikku koostööd kodanikuühiskonna organisatsioonide ja kodanikega. Kõigi nende meetmete eesmärk on tugevdada demokraatiat rohujuure tasandil.

Ettepanek on osa algatuste kogumist, mis kajastavad proaktiivset lähenemisviisi liidu väärtuste lõimimisele Euroopa ühiskonda. Õigusriigi olukorda käsitlevate aruannete sarjas on alates 2020. aastast uuritud demokraatia toimimise keskmes olevaid õigusakte ja institutsioone. Peale selle rakendatakse korruptsioonivastast algatust, mille eesmärk on kaitsta demokraatiat ja ühiskonda korruptsiooni kahjuliku mõju eest.

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

Käesoleva ettepanekuga ette nähtud liikmeriikide pädevate asutuste vahelist halduskoostööd võimaldava IMI süsteemi kohandamiseks vajalikke kulusid rahastatakse kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmist.

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

☐ **Piiratud kestusega**

- ☐ hõlmab ajavahemikku [PP/KK]AAAA–[PP/KK]AAAA
- ☐ finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul AAAA–AAAA ja maksete assigneeringutele ajavahemikul AAAA–AAAA.

☒ **Piiramatult kestusega**

- Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku 2024–2025/2026,
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

☒ **Otsene eelarve täitmine** komisjoni poolt

- ☒ tema talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;
- ☐ rakendusametite kaudu

☐ **Jagatud eelarve täitmine** koostöös liikmesriikidega

☐ **Kaudne eelarve täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

- ☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;
- ☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);
- ☐ Euroopa Investeeringusangale ja Euroopa Investeeringufondile;
- ☐ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;
- ☐ avalik-õiguslikele asutustele;
- ☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, sel määral, mil neile antakse piisavad finantstagatised;
- ☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kellele antakse piisavad finantstagatised;
- ☐ asutustele või isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.
- *Kui märgitud on mitu eelarve täitmise viisi, esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.*

Märkused

Ettepanekus kasutatakse liikmesriikide pädevate asutuste vaheliseks halduskoostööks IMI süsteemi.

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid

Märkige sagedus ja tingimused.

Direktiivi rakendamine vaadatakse läbi üks aasta pärast selle ülevõtmise tähtaja möödumist. Komisjon esitab tulemuste kohta aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Komisjon hindab direktiivi neli aastat pärast selle ülevõtmise tähtaja möödumist.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. *Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus*

Ettepanekus ettenähtud liikmeriikide pädevate asutuste halduskoostöös kasutatakse olemasolevat IMI süsteemi, mida haldab komisjon (siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEde peadirektoraat). Sel eesmärgil laiendatakse kavandatava direktiiviga IMI süsteemi kasutusala. See nõuab ressursse, et viia IMI süsteem vastavusse kavandatava direktiivi vajadustega.

Käesolev ettepanek ei muuda süsteemi puhul kehtivat eelarve täitmise viisi, rahastuse rakendamise mehhanismi, maksete tegemise korda ega kontrollistrateegiat, mida komisjon juba kasutab.

2.2.2. *Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta*

Peamine kindlakstehtud risk on seotud aja ja ülekuludega, mis on tingitud siseturu infosüsteemi kohandamisel ette tulnud ootamatutest IT-arenduste rakendamisega seotud probleemidest. Seda riski leevendab asjaolu, et IMI süsteem on juba kasutusel ja et asjaomasel komisjoni talitusel on varasem kogemus süsteemi kohandamisel uute tegevusvajadustega.

2.2.3. *Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).*

Käesolev algatus ei mõjuta komisjoni olemasolevate kontrollimeetmete kulutõhusust.

2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed

Nimetage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Käesolev finantselgitus käsitleb personalikuluseid ja hankeid ning seda liiki kulude suhtes kohaldatakse tavalisi reegleid.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Olemasolevad eelarveread

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata ⁷⁵	EFTA riigid ⁷⁶	(Potentsiaalsed) kandidaatriigid ⁷⁷	muud kolmandad riigid	muu sihtotstarbeline tulu
2b	07 06 04: Kaitsta ja edendada liidu väärtusi	Liigendatud	EI	EI	EI	EI

⁷⁵ Liigendatud = Liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.

⁷⁶ EFTA – Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

⁷⁷ Kandidaatriigid ja (asjakohasel juhul) Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

- ☐ Ettepanek/algatus ei nõua tegevusassigneeringute kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:⁷⁸

Algatust toetatakse eraldistest, mida saab juba kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi finantsplaneerimise raames kasutada.

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	2b	Vastupanuvõime ja väärtused
--	----	-----------------------------

Õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat			Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	KOKKU (*praeguse mitmeaastase finantsraamistiku alusel ⁷⁹)
☒ Tegevusassigneeringud							
07 06 04: Kaitsta ja edendada liidu väärtusi	Kulukohustused	(1a)	0,125	0,125	0,025	0,025	0,3
	Maksed	(2a)	0,125	0,125	0,025	0,025	0,3
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud ⁸⁰							
		(3)					
DG JUST	Kulukohustused	= 1a + 1b + 3	0,125	0,125	0,025	0,025	0,3

⁷⁸ Kavandatavaid meetmeid rahastatakse asjaomasele kuluprogrammile aastateks 2021–2027 eraldatud rahastamispaketist ja nende jaoks ei ole vaja täiendavaid rahalisi vahendeid ELi eelarvest.

⁷⁹ Käesoleva algatuse tulevane finantsmõju 2027. aasta järgsetele aastatele ei piira 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku kohaldamist.

⁸⁰ Tehniline ja/või haldusabi ning liidu programmide ja/või meetmete rakendamist toetavad kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

assigneeringud KOKKU	d						
	Maksed	= 2a + 2b +3	0,125	0,125	0,025	0,025	0,3

☒ Tegevusassigneeringud KOKKU	Kulukohustused	(4)	0,125	0,125	0,025	0,025	0,3
	Maksed	(5)	0,125	0,125	0,025	0,025	0,3
☐ Eriprogrammide vahenditest haldusassigneeringud KOKKU	rahastatavad	(6)					
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 2b assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 4 + 6	0,125	0,125	0,025	0,025	0,3
	Maksed	= 5 + 6	0,125	0,125	0,025	0,025	0,3

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	7	„Halduskulud“
--	---	---------------

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	KOKKU
Õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat						
☒ Personalikulud		0,513	0,513	0,513	0,513	2,052
☒ Muud halduskulud				0,05	0,05	0,1
KOKKU DG JUST		0,513	0,513	0,563	0,563	2,152

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	0,513	0,513	0,563	0,563	2,152
--	--	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 2b ja 7 assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	0,638	0,638	0,588	0,588	2,452
	Maksed	0,638	0,638	0,588	0,588	2,452

3.2.2. Hinnanguline tegevusassigneeringutest rahastatav väljund

kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Märkige eesmärgid ja väljundid ↓			Aasta 2024		Aasta 2025		Aasta 2026		Aasta 2027		Aasta 2028		Aasta 2029		Aasta 2030		KOKKU	
	VÄLJUNDID																	
	Väljundi liik ⁸¹	Keskmine kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Väljundite arv kokku	Kulud kokku
ERIEESMÄRK nr 3 ⁸²																		
IMI mooduli väljatöötamine	IT-süsteem	0,125	1	0,125	1	0,125											1	0,25
Siseturu infosüsteemi mooduli	IT-süsteem						1	0,025	1	0,025							1	0,05
Erieesmärk nr 3 kokku			1	0,125	1	0,125	1	0,025	1	0,025							2	0,3
KOKKU			1	0,125	1	0,125	1	0,025	1	0,025							2	0,3

⁸¹ Väljunditena käsitatakse tarnitud tooteid ja osutatud teenuseid (rahastatud üliõpilasvahetuste arv, ehitatud teede pikkus kilomeetrites jms).

⁸² Vastavalt punktile 1.4.2 „Erieesmärgid“.

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

- ☐ Ettepanek/algatus ei nõua haldusassigneeringute kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	KOKKU
--	---------------	---------------	---------------	---------------	-------

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7					
Personalikulud	0,513	0,513	0,513	0,513	2,052
Muud halduskulud			0,05	0,05	0,1
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 kulud kokku	0,513	0,513	0,563	0,563	2,152

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud⁸³					
Personalikulud					
Muud halduskulud					
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku					

KOKKU	0,513	0,513	0,563	0,563	2,152
--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse assigneeringutest, mille asjaomane peadirektoraat on kõnealuse meetme haldamiseks juba andnud, ja/või peadirektoraadi sees ümberpaigutatud assigneeringutest, mida vajaduse korral võidakse täiendada nendest lisaassigneeringutest, mis haldavale peadirektoraadile eraldatakse iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

⁸³ Tehniline ja/või haldusabi ning liidu programmide ja/või meetmete rakendamist toetavad kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

3.2.3.1. Hinnanguline personalivajadus

- ☐ Ettepanek/algatus ei nõua personali kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus nõuab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)	3	3	3	3
20 01 02 03 (delegatsioonides)				
01 01 01 01 (kaudne teadustegevus)				
01 01 01 11 (otsene teadustegevus)				
Muud eelarvread (märkige)				
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)				
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored eksperdid delegatsioonides)				
XX 01 xx yy zz ⁸⁴	- peakorteris			
	- delegatsioonides			
01 01 01 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud kaudse teadustegevuse valdkonnas)				
01 01 01 12 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud otsese teadustegevuse valdkonnas)				
Muud eelarvread (märkige)				
KOKKU	3	3	3	3

XX tähistab asjaomast poliitikavaldkonda või eelarvejaotist.

Personalivajadused kaetakse peadirektoraadi töötajatega, kes on juba määratud meedet haldama, ja/või paigutades töötajaid ümber peadirektoraadi sees. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	3 täistööajale taandatud töötajat nõuanderühma sekretariaadi jaoks, samuti selleks, et abistada siseturu infosüsteemi meeskonda poliitika ja tegevusega seotud panuse andmisel nii projekti rakendamise ajal kui ka pärast siseturu infosüsteemi mooduli kasutuselevõtmist.
Koosseisuvälised töötajad	

⁸⁴

Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiir (endised BA read).

3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Ettepanek/algatus:

- ☒ on täielikult rahastatav mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi sisese vahendite ümberpaigutamise kaudu.

Komisjon kasutab algatuse toetamiseks rahalisi vahendeid, mida saab juba kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi finantsplaneerimise raames kasutada.

- ☐ tingib mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi mittesihotstarbelise varu ja/või mitmeaastase finantsraamistiku määruces sätestatud erivahendite kasutuselevõtu.
- ☐ nõuab mitmeaastase finantsraamistiku muutmist.

3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

- ☒ ei näe ette kolmandate isikute poolset kaasrahastamist
- ☐ näeb ette kolmandate isikute poolse kaasrahastuse, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta N ⁸⁵	Aasta N+1	Aasta N+2	Aasta N+3	Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)			Kokku
Nimetage kaasrahastav asutus								
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU								

⁸⁵ N on aasta, mil alustatakse ettepaneku/algatuse rakendamist. „N“ asemel tuleb märkida esimene eeldatav rakendamise aasta (näiteks 2021). Sama tuleb teha ka järgnevate aastate puhul.

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

- ☒ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele.
- ☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:
 - ☐ omavahenditele
 - ☐ muudele tuludele
 - palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu ☐

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Jooksval eelarveaastal kättesaadavad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju ⁸⁶						
		Aasta N	Aasta N+1	Aasta N+2	Aasta N+3	Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)		
Artikkel								

Sihtotstarbeliste tulude puhul märkige, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave).

⁸⁶ Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral tuleb märkida netosummad, st brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.